

ОБРАЗНИК
ЗА ВЈЕРУ
КУЛТУРУ И
ВАСПИТАЊЕ

СВЕТИГОРА

МИТРОПОЛИЈА ЦЕТИЊСКА ❖ ГОДИНА XXII ❖ ИЛИНДАН ❖ АВГУСТ 2013. г. ❖ БРОЈ 227

Патријарх Иринеј
у посјети Руској Цркви

Патријарха Иринеја и делегацију СПЦ је у Покровском манастиру дочекала игуманија Теофанија са сестрама обитељи и штићеницама сиротишта

Света архијерејска литургија у Тројице-Сергијевој лаври на празник Преподобног Сергија Радоњешког, 18. јула 2013. г.

Није Бог заборавио народ свој

Ево нас, драга браћо и сестре, у овој светом храму Светога пророка Божијег Илије. Данас, поново, освештасмо га и покрописмо водом светом за очишћење његово од оскрнављења извршеног од руку безбожника и безумника. Као што видите, храм је паљен, ликови Светих Божијих људи су потамњели, а многи су од њих, нарочито у олтару овога светог храма, оскрнављени: очи им извађене, неко је и сјекиром ударао у њихове груди.

Храм посвећен великом Божијем пророку Илији, великом Божијем праведнику, великом витезу вјере и истине Божије. Оном који је прије толико вјекова чувао праву вјеру у Изабраном Божијем народу, који је био гоњен и прогоњен од моћника онога времена – од Ахаза цара јудејскога и проклете његове жене Језавеље. Али пророк Божији који је сачувао чистоту своје душе, сачувао вјеру праву у живог истинитог Бога и који је преко Њега и кроз Њега победио не само лажне пророке свога времена и не само огањ са небеса низвео на жртву коју је принио Богу на дар, него који је три године и шест мјесеци затворио небеса па није кануло капи кише; затворио небеса у знак Божијег знамења због гријеха Изабраног Божијег народа. Одступио је народ од пута Божијега, одрекао се Закона Божијега, и то не само прости народ него на првом мјесту његове вође, његови челници – тадашњи цар и жена његова, и завладало је безбожништво: лажни проци су ширили своју лажну науку и тровали људе и људске савјести. Отуђио се Изабрани Божији народ од Бога, од Његовог закона, од Његових заповјести, па је Бог попустио на њега казну и страдање, не да би га уништио него да би га вратио њему самоме, да би га вратио себи и својој истини својој правди.

Као да се и у наше вријеме догодило и догађа оно што се догодило у вријеме пророка Илије. Није ли и у наше вријеме народ одступио од Закона Божијега и удаљио се од Имена Божијега? Никада у народу нашем српском није било толико псовки колико у овим нашим покољењима. Никада у нашем народу није било толико оних који су се отуђили од Закона Божијега, од Светога Јеванђеља. Никада у нашем народу није било толико лажних учитеља колико данас, отуда никада није било ни толико безбожништва. Безбожништво које је било постало идеологија, државна идеологија. Читава по-

кољења васпитавана против Бога, са мржњом према Богу, затрована безбожништвом. Обезбожени учитељи који су васпитавали на лажној идеологији народ и учили га беспућу.

Никада наш народ није толико занемарио био храмове своје, па и овде на Косову и Метохији колико у временима наших покољења. Било је храмова – до недавно је то било – у које потомци оних који су их градили нијесу ни улазили. Сјећам се храма у Витомирици, само њега да поменемо а многи су њему слични били. Сјећам се и својих студентских дана кад је долазила омладина у манастир Дечане и пљувала по светињи, са цигаром код Ћивота Светога Краља, па кад је покојни, блаженог спомена, отац Макарије опоменуо тог младића, он ће рећи: „А шта се то теби попе тиче, ја у Бога не вјерујем.“ Ово је само један примјер, а толико је примјера свуда и овдје и шире на нашим просторима, оних који су одступили од Бога рачунајући да могу без Бога да граде своју срећу и своју будућност, да могу без Цркве Божије. Па онда, зашто се чудимо што је Бог попустио на народ свој оно што је попустио, зашто се онда чудимо што је овај храм оскрнављен као некада свети Храм Соломонов у светог граду Јерусалиму, и не једанпут рушен и опет обнављан и опет рушен и скрнављен и опет грађен од покољења које се враћало Богу покајањем, враћало се Закону Божијем?

Није ли Господ гледајући храм у Јерусалиму изговорио оне пророчке ријечи: *Јерусалиме, Јерусалиме, колико љуби сам хјио да саберем дјецу твоју као шиио кокошка сабира љилиће своје око себе и не хјиједосиие, и ево ће вам храм осииаиии љусиии.* (уп. Мт. 23, 37-38) И догодило се то, седамдесет година после Христовог Васкрсења дошли су Р и м љ а -

ни безбожни за вријеме императора Тита, и од Храма јерусалимског није остао ни камен на камену, од Светиње над светињама Његове. И данас ко иде у Јерусалим наћи ће онај зид плача, само један зид је остао од тога светога храма, али се Бог ипак смиловао на некадашњи Изабрани народ свој, па су се Јевреји после двије хиљаде година вратили Зиду плача свога, вратили се Јерусалиму. Почевши да се враћају од 1700 године полако систематски тако да их је било 1948. године, када је обновљен Израил као држава око 400. 000 а данас их има око пет милиона, који су се вратили на огњишта својих предака после малтене двије хиљаде година и обновили свети град Јерусалим и обновили своја света мјеста. Помиловао их је Бог и на њихово покајање одговорио својим даром небеским.

Свједок Закона Божијег

А Свети пророк Илија је остао као свједок – свједок који је пострадао и гоњен и прогоњен био и на крају га је Бог прославио – ове велике и свете истине, да кад год народи одступе од Бога, од пута Божијега онда Бог пошаље казну своју на тај народ не да би га уништио и искорјенио него да би га вратио правом путу, истинском путу. И као што је било за вријеме пророка Илије, ево то се догодило и данас са нама: ви сте живи свједоци те истине како се историја понавља, како се истина Божија открива и јавља нама људима и свима земаљским народима, а на овом мјесту нашем народу. Ево се враћамо овој светињи враћамо се пророку Божијем Илији, великом и знаменитом Божијем угоднику и Божијем страдалнику, великом и дивном свједоку истине Божије и свједоку духовних и моралних закона који владају људском историјом.

У наше вријеме људи су и прихватили како постоје једино такозвани природни закони који владају људима и људским тијелом, људским бићем, људском историјом... Тачно, постоје природни закони али иза тих природних закона постоје дубљи закони, закони духовни, закони морални од којих и зависе природни закони па кад дође до поремећаја духовних и моралних закона онда долази до поремећаја природних закона. Данас је у читавом свијету основно питање питање затрованости природе, такозвани еколошки проблем. Мора постала болесна па рибе гину у њима, ваздух који дишемо постао затрован, храну којом се хранимо и она затрована... Шта се догодило? Човјек кога је Бог поставио да буде господар природе почео је на наopak начин да ту природу користи, да је злоупотребљава, да врши насиље над њом и почињу да функционишу морални и духовни закони који се онда одражавају и на природне законе. Зло и мржња су затровали људе, па ће онда моћници да користе своју моћ и своју силу и 1999. г. да и небо оскрнавe својом мржњом и својим отровним пројектиlima, и да гађају и да трују и да убијају народе и руше градове и руше и скрнавe светиње. И шта се догодило: земља је затрована! Сад, кажу, многи италијански војници – који су били на Косову од 1999. године – умиру по Италији од уранијума затровани, и не само они него се види и на народу који овде живи, колико има оних који умиру од болести које су последица тог бомбардовања, што

значи последица зла и мржње отровне. Као што је последица тог бомбардовања и тог зла моћника овога свијета и скрнављење овога храма, затрованост и мржња која се међу људима раширила, мржња опака и отровна, мржња која никоме добра неће донијети.

Све то што се догађа, догађа се да би се људи вратили живоме Богу, Његовој истини, Његовом закону, да би се људи вратили светим заповјестима на челу са оне двије основне заповјести које гласе: *Љуби Госіода Боіа своіа свим срцем својим, свом душом својом и свом мишљу својом* (Мт. 22, 37); и друга заповјест: *Љуби ближњеіа своіа као себе самоіа* (Мт. 22, 39), а ближњи нам је сваки човјек без обзира коме народу припадао и којим језиком говорио. Што значи: ако се не вратимо вјери у Бога живогa, сви колико нас има, ако се не вратимо тој љубави према ближњима, љубави једни према другима, љубави према сваком човјеку и сваком људском бићу, онда нема нама ни среће ни будућности, онда увијек изнова долази до мржње која се излива као отров, долази до убијања међусобног међу људима, долази до гажења Закона Божијега, до гажења заповјести о љубави према свима и према сваком створењу. Скрнави се човјек, убијају се људи међусобно, а чим се убијају људи међусобно онда се скрнавe и светиње.

Ево живог свједока: овог храма. Последица мржње и слијепила јесте и скрнављење овога светога храма посвећеног Имену Божијем и великом Божијем угоднику и пророку Илији. И, ево, ми смо се сабрали у овај свети храм да бисмо се очистили и сами од мржње, од невјерја, од маловјерја, од суевјерја, од лажног живљења; да бисмо обновили у нама лик Божији, да бисмо обновили у нама вјеру у Бога и да бисмо обновили љубав једни према другима, љубав према сваком људском бићу. Да би се онда – из те љубави наше и тог нашег повратка Богу и себи самима – обновили и храмови: ми који смо Божији храмови, и храмови у којима се Богу молимо. Да би се међу тим храмовима обновио и овај храм Светога пророка Илије, и да би се обновио сваки онај који живи у овом мјесту и да би се вратио народ Божији своме храму и својим огњиштима вјековним, као што је то бивало кроз сву историју. Колико је само сеоба било са Косова! Преко двадесет великих сеоба од Косовске битке је било са Косова и Метохије до ове најновије и најстрашније сеобе у нашем времену, али се увијек народ – обнављајући своју душу и своју савјест и своју свијест – изнова враћао својим храмовима, својим светињама, гробовима својих предака, својим огњиштима, и увијек изнова је Бог силазио и благосиљао народ и његове светиње и обнављао. Кропио се народ исопом, као што смо и рекли освећујући да нас овај обновљени и обнављани храм, и Господ је убијелио народну душу и очистио својом чистотом, својом добротом, својом мудрошћу и својом истином. Нека би нам ово наше сабрање данас у овом рањеном, распетом храму пророка Илије било на здравље и на спасење, на очишћење, на утврђење у вјери, на обновљење вјерности светињи Божијој, вјерности једни другима, вјерности гробовима наших предака и вјерности нашим вјековним огњиштима.

Нека би молитвама пророка Илије Господ благословио све оне који живе у овом граду, а посебно оне који су отишли из њега, да би могли да се поново врате на своја огњишта и да обнове и себе и своје светиње, и да се обнављају светињом овога храма посвећеног пророку Илији.

Господу нашем, дивном у Пророку својем Илији, нека је слава и хвала у вјекове вјекова. **Амин.**

Није Бог заборавио народ свој

3

Ћројојереј-ставрофор ГОЈКО Перовић

Зашто је Његош дошао на Топлу?

20

РАЈО Војиновић

Дар надахнућа свише

32

РАЈО Војиновић

Уграђивање у небески Јерусалим

47

Ѓакон МИОМИР Вулевић

Људи највише личе на Христа милосрђем

52

ИЗ САДРЖАЈА:

Видовдан	12
Запис	31
Библијске књиге	34
Разговор	43
Медицина	53
Хронике	55

Издаје: СВЕТИГОРА, Издавачко-информативна установа Митрополије црногорско-приморске

Директор: протојереј-ставрофор Радомир Никчевић

Савјет часописа: протојереј-ставрофор Момчило Кривокапић, архимандрит Димитрије (Лакић), академик Матија Бећковић, Милутин Мићовић, Матеј Арсенијевић, др Ксенија Кончаревић

Главни и одговорни уредник:

архимандрит мр Кирило (Бојовић)

Оперативни уредник: Рајо Војиновић

Дизајн часописа: др Мирко Тољић, Владимир Јакшић

Секретар редакције и уредник фотографије:

Татјана Марјановић

Редакција: Епископ липљански мр Јован (Ђулибрк), протојереј-ставрофор Гојко Перовић, протојереј-ставрофор др Велибор Џомић, игуман Петар (Драгојловић), протојереј др Саво Денда, јереј Никола Гачевић, јереј Јован Пламенац, монах мр Павле (Кондић), Весна Никчевић, Славко Живковић, Предраг Вукић, Весна Тодоровић, Јован Маркуш

Сарадници: протођакон Игор Балабан, монахиња Амфилохија (Драгојевић), Оливера Балабан, Милена Тејлор, Марија Живковић, Милана Бабић, Милутин Вековић, Ивана Кнежевић, Спиридон Булатовић, Сања Радовић-Евлахов, Драгана Керкез, Јелена Петровић

Лектура и коректура: Ивана Јовановић

Фотографије: монах Игнатије (Алексејев), Јован Радовић, Жељко Шапурић, Зоран Тричковић, Иван Рашовић, Ѓакон Драган С. Танасијевић, †Живота Ћирић.

Уредништво: Његошева 73, 81250 Цетиње, тел: 041/234-222, 230-375; Косте Главинића бр 1/А, 11000 Београд, тел: 011/369-0757, 369-0705

e-mail: svetigora.urednik@gmail.com

Штампа: fotografika, Суботица

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ
ЗА БЕРУ
КУЛТУРУ И
НАСЛИЈЕ

СВЕТИГОРА

МИТРОПОЛИЈА ЦЕТИЊСКА ❖ ГОДИНА XXII ❖ ИЛИНДАН ❖ АУГУСТ 2013. г. ❖ БРОЈ 227

Патријарх московски и све Русије Кирил и Патријарх српски Иринеј на Св. литургији у Тројице Сергијевој лаври на празник Св. Сергија Радоњешког, 18. јула 2013.

СВЕТИ ФИЛАРЕТ, МИТРОПОЛИТ МОСКОВСКИ (1783-1867)

II ДИО

Бојословско-учишљско дело митрополиша Филареша

Филарет је био позван у Петроград ради научних циљева, ради предавања у преображеној Академији. Њега је допало тешко и сурово искушење – „Требало је да предајем оно, што уопште никада нисам предавао“, сећао се он доцније. За краatak рок, од 1810 до 1817, морао је да испредаје скоро потпун курс богословских наука у најширем обиму, укључујући библијску егзегетику са историјом и канонско право (*Theologia rectrix*). Морао је да ради по првоисточницима, уз малу помоћ инославне литературе. Плод овог рада представљају његови знаменити „Записи на књигу Постања“ (1816) и „Основи црквено-библијске историје“ (1816). Застареле за наше време, обе књиге представљају важну етапу у развиту руске богословске науке. Филарет није успео да се изрази потпуно повезано и систематски. Његово богословско исповедање је остало незавршено – *opus imperfectum*. У бољим и зрелијим годинама он је могао богословствовати само с времена на време, скоро искључиво са црквеног амтона, или у приватним писмима. Но, тиме се не мање, и у тим одломцима, одмах уздиже један целосни систем богословског сазерцања, јасно рашчлањен по основним начелима.

Три основне идеје одређују богословско дело митрополита Филарета. Прво, то је патос богословске слободе и стваралаштва. Друго – прелаз у богословљу на руски тип, пре свега на руски језик; у то време, то је био тежак и важан корак. И треће – богословствовање по првоисточницима, пре свега на библијским основама, и у духу древних Отаца. Филарет је био тек зачетник, свакако, не сасвим без претходника, а његови су следбеници у суштини сви руски богослови прошлог века.

Са особеним наглашавањем Филарет је увек истицао савршену *неојходност* бојословствовања, као обавезну и неодвојиву страну целосног духовног живота. „Хришћанство није јуродство или неуконост, већ премудрост Божија“, то је он стално напомињао; и зато верујући не би требало и не би смео да остане само код почетака Христовог учења, него је дужан да све дубље улази у созерцање, размишљање о Богу. Филарет је постојано призивао на то „да ми никакву, чак и у тајни сакривену премудрост не сматрамо туђом за нас и као ону која нам не припада, већ треба да свој ум устројавамо по Божанском созерцању“. Тек у достизању и разумевању истине образује се „савршен Божији човек“. „Бојословље расуђује“ – то је омиљени Филаретов израз; а заповест расуђивања, заповест богомислија није дата малобројнима, него свима. И зато богословље не може и не треба да буде само школски предмет или дисциплина, већ живо делање. Филарет је обраћао своју учитељску богословску реч, призивајући сваког и све на живо усвајање догмата вере и живота. „У људској природи је присутна чудна двојакост и противречност хтења“, рекао је он једном, „с једне стране, осећање потребе за Божанским и жеља за општењем са Богом, а с друге – некаква несхва-

тљива безвољност за занимање Божанским и наклоност ка избегавању разговора са Богом. Прво од ових хтења припада првоствореној природи, а последње – природи повређеној грехом“. Недовољно је имати и чувати веру, јер „може бити под сумњом, да ли је ти заиста имаш и како је имаш“, примећује Филарет. „Уколико је ти имаш у Речи Божијој и у Символу вере, утолико она припада Богу, Његовим Пророцима, Апостолима, Оцима Цркве, али још увек не теби. Када је имаш у твојим мислима и сећању, тада започињеш да је усвајаш у себи; но, ја се још бојим за ову имовину, зато што је твоја жива вера у мислима можда тек залог, по коме би требало добити благо, то јест живу силу вере“. Вера у свој пуноћи свог догматског садржаја мора постати живо начело и средиште живота. И зато је у своје Катихизису, у виду почетног, катихуменског поучавања митрополит Филарет упућивао сваком управо кратко сажет систем богословља, и то уопште не ради испразног памћења, већ ради делатног усвајања мишљу и свецелом душом. Он се није бојао да пробуди мисао, иако је добро знао саблазни мисли. Он није говорио о природној мисли, него о мисли верујућој и хришћанској, прекаљеној смирењем, освећеној молитвом, окупљеном Речју Божијом и црквеним искуством. Но, при овоме, мисао не сме да се успава, већ треба да се обнавља, окрилаћује, и у познању да опева Бога. Налете самовољне мисли митрополит Филарет је стално разобличавао, избличавао је непризване претензије на учитељство, говорио је о одговорности за погледе и убеђења, захтевао је њихово преиспитивање благодатним мерилима. И при свему овоме је призивао на размишљање и познање, јер се само у стваралачком делању, а не у страшљивом избегавању, побеђују и исцељују саблазни.

Борба за општедоступност богословља

У овоме је унутрашњи смисао оне ревности са којом се митрополит Филарет борио за руски језик богословског предавања. Он је тежио томе, да учини богословље општедоступним. Он уопште није делио бојажљиву бригу, која је тежила да мртвим бедемом полуразумљивог, техничког језика амортизује немир радозналих умова. У оваквој злоупотреби одбрамбених и заштитних мера он је видео грех малодушности и маловерја, јаловост учитељских ауторитета. Заправо у духовној школи се морало борити за руски језик, и то не само борити се са представницима државне власти, која се у Николајевско доба бојала сваког „размишљања“ као побуне, већ и са представницима старе богословске учености, која се задовољавала схоластичком мудрошћу – а који-

ма је на жалост припадао и тако велики посленик црквене науке, као кијевски митрополит Евгеније (Болховитинов), који се такође старао да да „обратни ход“ богословској науци – ка схластичким време-

нима. Упркос виšekратним и отвореним забранама и државне и синодске власти, и сам Филарет, и његови ученици упорно су прелазили на руски језик; и под утицајем ове упорности, латинштина је била остављена пре него што је укинута. Прелаз на руски језик је означавао ослобођење од ропства оним подражавајућим руским системима, који су се сви образовали на тој истој мртвој латинштини у XVII и XVIII веку. Ово је био раскид са кијевским богословљем, који је отварао пут ка оживљавању најбољих и највиших предања, предања отачких времена. Тако се зачињало ново и стваралачко руско богословље.

Богословље је по митрополиту Филарету требало да буде по својој суштини и методи „богословље тумачеће“, повезано целосно раскривање учења Божанског Откривења. У основи догматског исповедања је морало бити положено управо Свето Писмо, као „реч Самог Бога“. Митрополит Филарет је био убеђени и доследни библиста у богословљу. Он је гајио особено страхопоштовање према Речи Божијој – „у свакој црти речи Божије скрива се светлост, у сваком звуку – премудрост“. Реч Божија је живо и вечно делујући дар Божији, некаква тајна Божија. Истичући пре свега Писмо између других „извора вероучења“, митрополит Филарет није потискивао њиме Свето Предање, него је само истицао првенствену силу богонадахнутости, која се у пуном и директном смислу речи усваја само кроз Писмо. Свето Предање не уводи нове истине, већ „тачно излаже“ откривене истине Писма и на тај начин представља неоспорни коментар на Писмо, посведочен непрекидним учитељством облагодатеног свештеноначалија. Истинско и свето предање, чувано у Цркви, није „само видљиво и духовно саопштавање учења, правила, типика, обреда, већ заједно са овим и невидљиво, делатно предавање благодати и освећења“. Свето Писмо ника-

да није постојало издвојено (апстрактно), оно је поникло и образовало се у почетној Старозаветној Цркви, као запис Божијег Откривења, и у њој се чувало – у Цркви богоизабраног народа јеврејског, коме, по апостолским речима, „беху поверена словеса Божија“. Обновљеној Цркви Новозаветној у Христу је било дато ново откривење, проповедано од Апостола; које је било и саопштено и писмено, и у њој се оно чува. Писмо је по својој суштини наследство (имовина) Цркве. И зато Писмо и Предање не могу бити разједињавани и супротстављени. С једне стране, само Писмо је утврђивање првобитног Предања – у неповредиво очуваној Речи Божијој.

Истина је да је митрополит Филарет увек ограничавао принцип предања, то јест потчињавао је Предање Писму. Међутим, ово ограничавање се није односило на Свештено Предање, већ на историјска и школска предања, којима се он устезао да придаје обавезујућу и законску силу. Но, Филарет им није супротстављао само Библију, већ пуноћу црквеног живота, испуњеног благодаћу и даровима Духа. Из ове пуноће би требало и да полази богословска мисао. Са овим је код Филарета повезан историјски метод богословља. Богословски систем (theologia constitutiva) би требало да се започиње „историјским богословствовањем“, које „разматра Реч о Богу, како је она била изложена у пророштвима, у предзнамењима, у црквеним симболима или исповедањима вере и у списима Св. Отаца“. И онда овај живи материјал „учитељско“ богословље приводи у систем. Као што је тачно приметио Бухарев у своје време, по замислима Филарета догматика треба да постане „философијом саме истине“, истине богооткривене. И зато ни библијски или новозаветни текстови, ни историјска документа не могу имати значење формалних доказа, и богословско истраживање није „претресање вероучитељских збирки закона Св. Писма и Св. Предања“ – богословље је стваралачко исповедање живог искуства истине, јављеног у Цркви, у Писму и Предању. У овом погледу је митрополит Филарет поново прекинуо са предањима старе школе.

У раним годинама митрополит Филарет је осмислио и разрадио план богословског учења (1864. г). У његовој основи се налазило Писмо, а на библијском темељу, придржавајући се оног поретка који је дат и сачуван у древним симболима, градио је „созерцатељно богословље“. Филарет није волео „хладну философију“, и у богословљу се није руководио апстрактним умозренијима, већ созерцањем стварног поретка откривене Божанске икономије. Његов богословски систем и поред своје недоречености и фрагментарности, има карактер и структуру сотириолошку и црквену. Ово је „богословље релативности“ (theologia relativa), као што се изражавао сам Филарет, то јест богословље, које полази од факта живог Откривења и односа Бога према свету и човеку. Само кроз ово „релативно“ богословље постаје могуће „богословље одвојено“, то јест учење о Богу у самом Себи. Завет Бога

са човеком у свој његовој сложеној историји, од стварања до искупљења и очекиваног прослављења – ево основне и почетне теме Филаретовог богословског созерцања. И са посебном пажњом он се задржавао увек на догмату Искупљења, као откривењу свјатјејше Љубави Божанске, и на описивању откривеног у Христу благодатног живота у Духу. По својој унутрашњој структури Филаретово богословље је блиско светоотачком типу. И по примеру Отаца Филарет није избегавао помоћ световне учености, ако се она усвајала у духу побожности и вере.

Филарета је запало да поучава и делује у тешко и магловито време, у епохи мистичке узрујаности и страха. О никада није веровао у корист одбрамбених мера и био му је туђ страх од разума. „Довољно је борити се са непријатељима, са учењима, која су противна догматима“, говорио је он, „откуда потреба да се војује против мишљења, која нису непријатељски настројена ни према једном истинском догмату“. Са пажњом и са пастирском наклоношћу се митрополит Филарет односио према сваком искреном покрету људског ума и срца. Није се било лако снаћи усред мистичког вртлога Александровског времена. Под покровом мистичких саблазни Филарет је умео да распозна живу религиозну потребу, жеђ за религиозним учењем и просвећивањем. Он је распознао потребу руског друштва за живим оцрковњењем свег живота, ма у каквим се изопаченим и погрешним формама сада он пројављивао. И он није сматрао да је потребно разобличавање, већ пастирско уразумљивање, прожето духом љубави и испуњено позитивним учитељством. Он је мислио пре свега на оживљавање и јачање црквеног учитељства. Зато се са великим надањућем прихватио учешћа у делу Библијског друштва, иако га је сама организација друштва по инославном и међуисповедном начелу и збуњивала. Но, њега је привлачио сам задатак, само дело; и њему се чинило, да се овог дела морају подухватити црквене силе. Чврсто је веровао у препорођујућу силу Речи Божије и нераскидиво је повезао своју судбину са библијским делом – са преводом Светог Писма на руски језик. Његов библијски подвиг је тешко оценити у потребној мери. За њега лично ово дело је било повезано са великим искушењима и горчинама.

Започета богословска обнова је била дочекана у владајућим круговима са неповерењем и узнемиреносћу. Ова узнемиреност није била изазвана религиозним мотивима. И управо зато се она претворила у мрачну политичко-полицијску интригу. Као први предмет подозрења и напада јавило се управо Библијско друштво. Није било тешко открити његове тамне и слабе стране. Било је нечег лажљивог у његовом односу према Св. Синоду. Чудно је било одузимати од Синода читаво библијско дело и предавати га независној комисији сложеног вероисповедног састава, у којој су пастири Цркве заседали у истом реду са представницима других исповести и световним чиновницима. Оправдане приговоре могао је да изазове и персонални састав Друштва, у коме су јак утицај имали исповедници опасних мистичких погледа. Међутим, пажња безбедносних служби није била управљена на стварне недостатке, нити су оне биле мотивисане ревновањем за само дело. Као што је доцније говорио Филарет, „побуну против Министарства духовних послова и против Библијског друштва и превода свештених књига организовали су људи вођени и личним интересима, и који, да би за собом повукли друге добронамерне, нису користили само ислеђивање и преувеличавање подозрења, већ и измишљо-

тине и клевете“. Носиоци ове „побуне“ су се ослањали поново на принцип државног ауторитета. Мистичка епидемија је збуњивала и самог Филарета. „Треба молити Господа“, говорио је он тих година, „да нам дарује човека са духом и снагом Илијином, јер је потребно проповедати покајање и суд, са љубављу и трпељивошћу Христовом, јер је потребно праштати и тешити без наде на сопствену утеху“. Филарет је намеравао да се бори путем стварања, а не забранама, и силом црквеном, а не државним мерама. И између правде и злоупотребе исте јасно је спроводио границу. Другачије су мислили други. И критику недостатака Библијског друштва и „двојног министарства“ они су обратили у поход против самог библијског дела и против богословске просвете уопште.

Главни актери ове „побуне“ били су Аркачејев, адмирал Шишков и архимандрит Фотије, подржани slabим и нестабилним митрополитом Серафимом. О религиозности Аркачејева једва да је потребно говорити. Адмирал Шишков, по признању самих његових другова, био је врло близак социјалном начину мишљења. Архимандрит Фотије је при свем своме искреном аскетизму био опрељешћен, у богословским схватањима није био чврст, и увек се ослањао на „Православно исповедање“ Петра Могиле, које се и по структури и по садржају мање од свега могло сматрати строго православним, будући само ублажени превод са латинског. Унутрашњи смисао овог покрета се одређивао у крајњем погледу, заправо тежњом да се да „повратни ток“ богословском и црквеном животу.

Борба за руски језик Светог Писма и богословља

Историја ових мутних дела се препрличавала не једном, али нешто из ње треба поновити и сада. „Побуна“ против „заслепљеног министра“ је довела до одбацивања потребе и чак допустивости превода Св. Писма на руски језик. „Може ли“, сугерисао је цару адмирал Шишков, „ова привидна потреба, срозавши важност Св. Писма, произвести нешто друго, до јереси и расколе“. Шишков је имао своје аргументе: он је порицао само постојање руског језика – „као некаквог посебног“, он је видео у њему само ниско и подло, „просто-народно“ наречје јединственог славјано-руског језика. У преводу Речи Божије он је видео злокобни покушај, „оруђе револуционарних замисли“, „дрскост промене речи, које се сматрају да излазе из уста Божијих“. И зашто преводити? Ко ће читати ове преводе, неће ли се они повлачити свуда у ухабаном виду? Од превода Библије Шишков се устремio и на Филаретов Катихизис и на његове „Записе на књигу Постања“, где су се библијски и новозаветни текстови наводили у руском „преводу“. Њега је чак узнемиравало и то, што је Катихизис био штампан у великом броју примерака (18.000!), у овоме је видео у пројаву некакве злочиначке намере. Архимандрит Фотије је са своје стране хистерично разобличавао „болесно и штетно“ дело библијског превода – „сила

превода би била таква, да би јавно оповргла или изазвала сумњу у истину црквеног учења и предања“. И Фотије је директно нападао на Филарета, који се, по његовим речима, „подвизавао за богоборно збориште“ и тобоже „радио превод Библије са намером, да што пре да нови изглед речи Божијој и тиме допринесе увођењу новотарија и свих црквених саблазни“. Филаретов Катихизис он је отворено називао „канализацијском водом“. Како је саопштио Филарету његов ученик Григорије, тадашњи ректор Петроградске академије и много доцније Митрополит новгородски и петроградски, о Библијском друштву су говорили, „да је оно организовано да би увело реформацију“. Овде су се бојали превода Старог Завета и нарочито Мојсијевог Петокњижја, јер он је тобоже могао саблазнити некако на повратак на старозаветни обредни закон, на западање у молоканство и жидовство (ову мисао је изразио Магницки). У Петрограду су почели „говорити непријатне ствари“ о Филарету и појавио се предлог да се он удаљи на Кавказ, у грузинске егзархије. Тих година Филарет је боравио у Москви и није се базирао на петроградске интриге и „александровску политику“. Он је по пређашњем директно и отворено бранио библијско дело и доказивао, да је и „сама жеља за читањем свештених књига већ залог моралног бољитка“. На питање, чему ове нове тежње у стварима тако древним и које нису подлегале до тада променама, као што су хришћанство и Библија – Филарет је одговорио: „Ради чега ова нова установа? Но, шта је овде ново? Догмати? Правила живота? Али, Библијско друштво не проповеда никакве новине, већ даје у руке оних који то желе Књигу, из које је увек истинска Црква црпела и сада црпе и православне догмате и чиста правила живота. Ново друштво? Међутим, оно не уноси никакве новине у хришћанство, не изазива ни најмању промену у Цркви...“ Питају: „Ради чега ова установа страног порекла?“ А Филарет је одговарао: колико много је код нас „не само страног порекла, него и потпуно страног“.

Тобожњим ревнитељима је пошло за руком да издејствују забрану Филаретовог Катихизиса, под изговором, да су у њему „молитве“ – Символ вере и Заповести – изложени на руском. Руски превод Новог Завета није био забрањен, али је библијски превод био заустављен; и како се сећао доцније, „са дубоком жалошћу и ужасом“, кијевски митрополит Филарет, из страха од западања у јудејство „сматрали су неопходним да спале у цигларским фабрикама неколико хиљада примерака пет књига Светог пророка Мојсија, преведених на руски у Петроградској духовној академији и издатих од стране Библијског друштва“. На ова дејства, изведена са намером да се заобиђе могућност Св. Синода да административно забрани и предупреди ово дело, оштро и са негодовањем се огласио митрополит Филарет. „Не знам о чему је реч, али не могу да увидим ништа друго, до да се ради о православној. Несхватљиво је од кога и како, и зашто је доведено сада под сумњу дело, толико чисто и потпуно по-

Свети Филарет се није бојао да пробуди мисао, иако је добро знао саблазни мисли. Он није говорио о природној мисли, него о мисли верујућој и хришћанској, прекаљеној смирењем, освећеној молитвом, окрепљеном Речју Божијом и црквеним искуством.

тврђено од свега што је свештено на земљи. Не би био велики проблем, ако би ова сумња угрожавала само личност човека, који би био оруђе овог дела, али не угрожава ли она јерархију? Не угрожава ли Цркву? Ако је сумњива православност Катихизиса, која је тако торжествено потврђена од Св. Синода, онда неће ли бити сумњива православност самог Св. Синода? Допуштање ове сумње, неће ли потрести јерархију до темеља, неће ли помутити мир Цркве? Неће ли произвести тешку црквену саблазан?" Митрополита Филарета су умиривали, говорећи, да о православној и није реч, већ да се све своди на језик, али је одбијао да дâ „задовољавајући одговор“, „зашто руски језик не може имати места у Катихизису, најкраћем, који је намењен за децу, која уопште не разумеју црквено-словенски језик, и зато неспособних да схватају истине вере, које им се излажу на овом језику“. Забрана са Катихизиса (1828) је била „скинута“ тек онда, када су сви текстови наведени по црквено-словенској верзији и пошто је изостављен руски превод Символа, Молитве Господње и Заповести. Митрополит Филарет је био тешко потресен овим догађајима. „Дим нагриза очи“, писао је он својој викару, – „а они говоре: како је слатка сунчева светлост! Гуше се од дима и са прекомером говоре: како је штетна вода из извора живота! Блажен је, ко може, не само подизати своје очи ка планинама, него и побећи тамо на чист ваздух, ка живој води! Блажен је, ко може седети у својој ћошки, оплакивати своје грехе, молити се за Цара и за Цркву, и немати потребе да се учествовањем у јавним делима приопштава туђим гресима и умножава своје грехе!“ Више од свега је узнемиравала Филарета непромишљена журба и мешање световних лица, „људи, не призваних ни Богом, ни влашћу“, а који су се са дрском сумњом бунили против постављених учитеља.

Прошле су године и променили су се људи, али се немири нису слегли, нови обер-прокурор, С. Д. Нечајев, један од старих московских масона, понашао се у Синоду, као министар у „Духовном департаману“. У ово време је и настао пројекат црквене реформе, који митрополит Филарет карактерише као покушај да се „над Црквом установи некаква протестантска конзисторија, састављена од духовних и световних особа“. Овај пројекат није успео. „Одједном“, прича Исмаилов, тада синодски чиновник и касније прокурор грузијско-имеритске синодске канцеларије, „појавиле су се жандармске доставе против архијереја и чланова Св. Синода. Ове доставе су биле већином лажне; архијереји су се оправдавали, колико су могли, али се Синод јако узнемирио и подозревао је, да у овим пријавама учествује сам обер-прокурор, који је настојао свим силама да унизи духовну власт“.

Нечајева је 1836. г. сменио гроф Протасов, језуитски васпитаник, окружен помоћницима и саветницима из редова питаоца Полоцке унијатске колегије. Протасов се у својој делатности јавио као репрезент некаквог својеврсног бирократског латинизма, у коме су се симпатије према католицима

Борба за Библију на руском језику је била борба за слободу православне мисли и за слободу благочестивог мудрољубља, и ово је велико дело Филарета Московског.

чудновато сједињавале са општим бојажљивим духом времена. Протасов је отворено наступао са циљевима црквеног преображаја. Он је гајио подозрење према свему прошлом, као неправославном и протестантском. И сећајући се речи Златоуста „добро незнање је боље од рђавог знања“, на основу „незнања“ тежио је да реформише пре свега духовну школу. Није му успело да прогна философију „као нечестиву, безбожну, бунтовну науку“, али су предавања била скраћена. Свето Писмо је било изложено подозрењу, јеврејски језик се чинио симолом неверја, и сама реч херменеутика се чинила неприличном, као она која подсећа на Хермеса, бога лоповлука. У предавању богословља по преднацртима Протасова требало се вратити на стари кијевски систем; а у погледу катихетског обрасца указивало се на „Православно вероисповедање“, које 1836. г. и било уведено у семинарије у својству посебног предмета. Поред Могила указивало се још на „Камен вере“ (скоро потпуно преведен из Белармина и Бекана) и дела Св. Димитрија Ростовског, чијим цитатима су се упињали да замене систем богословља. Преображај духовне школе је био спроведен скоро мимо Синода, у виду обер-прокурорског реферата цару. Протасов се односно према Синоду самовласно и насилнички – синодске седнице су се свеле на испразну декорацију.

Само је митрополит Филарет био у стању да заустави ову својевољност „обријаних расклоника“, и његово присуство у Синоду је реметило првенство властољубивог обер-прокурора. Успели су да се ослободе митрополита Филарета 1842. г. и то поново поводом библијских дела. По анонимној пријави је била покренута тужба због ширења у непровереном виду литографисаног превода пророчких књига Старог Завета, који су сачинили студенти Петроградске академије на основу предавања протојереја Г. Павског. Превод са јеврејског је био употпуњен нејасним и сумњивим примедбама на месијанска места. Ако је и претерано назвати га „безбожним“, ипак је он несумњиво захтевао озбиљне приговоре. Но, његово је ширење опет схваћено као злочиначко-бунтовна замисао, и било је послато бучно упозорење по читавој Русији. Митрополит Филарет је пак сматрао да је задовољавање неоспорне потребе за руском Библијом – коју је посведочила и та појава „незаконитог“ превода – диктира отворено обнављање преводилачког дела, под највишим надзором Св. Синода. Он је чак у прво време ограничавао своје жеље, и предлагао да се најпре начини ново издање словенске Библије са насловом глава и додатком речника тешко разумљивих речи и „предупређујућих тумачења“ на тешка места, а да се заједно с тим изда тумачење на библијске књиге, започињући од пророчких, на основу отачких тумачења. Овај предлог је изазвао оштро противљење Протасова, коме је успело да приволи престарелог митрополита Серафима да потпише мишљење, састављено у обер-прокурорској канцеларији о томе, да се „нико, ни у каквом виду и ни под каквим изговором не би усудио да преводи Свето Писмо“, уручено од Бога, „не народу“, већ пастирском и учитељском „сословију“, јер би његово ширење и народна употреба могли довести до „васпитавања опрељешћујућег и

Ово мишљење прети раскидањем са црквеним предањем и са чврстом увереношћу Цркве, у општу обавезу читања Св. Писма – свакако „са свакојаким припремама и уз одговарајуће руковођење“.

Закључак

Тек у новој Александровској епохи (владао од 1855. до 1881), митрополиту Филарету је пошло за руком да поново покрене питање о преводу Св. Писма, и поново је доживео прекоре и препреке – од стране новог обер-прокурора, грофа А. П. Толстоја, и од стране кијевског митрополита Филарета. Навођени су пређашњи аргументи. И тек после кончине кијевског митрополита, 1858. г, донета је од Синода одлука и „височајше повелењеније“ о руском преводу Библије. Превод је био распоређен по Духовним академијама, и после Синода прегледао га је и митрополит Филарет. Четворојеванђеље је објављено 1860. г, а 1862. године читав Нови Завет. Издавање Старог Завета је започето тек после Филаретове кончине, од 1868. Тада су угледали светлост дана и раније забрањени покушаји превода протојереја Павског и архимандрита Макарија (Глухарева).

Из магловите историјске даљине лик митрополита Филарета се јавља пред нама у пророчким контурама. И поново оживљавају немирни призраци давних година. Много тога се од тада променило, али нису престале старе саблазни. У новим и не мање страшним формама надноси се над Цркву опасност световног насиља, руковођеног ревношћу не по разуму и не по вери. Поново се мора замислити о правим путевим оцрковњења света, оног истинског оцрковњења, које даје свету мир и милост, а не оног привидног, које и у Цркву уноси саблазни и раздоре. Поново подозрива и сумњичава немоћ напада на слободу верујуће мисли, и са журном својевољношћу тежи да угуши њене стваралачке покрете, и врати ток ствари ка пређашњим временима двосмисленог ћутања. Саблазни, које је предосетио Филарет, постале су још оштрије, него што су биле у његово време. Суд се открио још више. И у овај зли и судњи час Филаретови завети могу бити извор надахнућа и ободрења. Они нису застарели, већ поново постају савремени, јер су силни оним вечним пламеном којим је горела његова жалосна и непоколебива душа.

Извор: часопис „Путь“, № 12, август 1928. г.
Превео са руског: Небојша Ђосовић
Ојрема Шекстија редакцијска

истовремено погубног осећања независности од Цркве“ и „изопачавања изворних начела“ Православља. Митрополит Серафим је чак сматрао да би и састављање збирке отачких тумачења било „сувишно и опасно“, јер би „ослабило“ страхопоштовање гајено од православних према Светим оцима, а предмете вере би учинило једино предметима хладног истраживања, „као да реч Божија има потребу за људским оправдавањем и да народ може бити судија у делима вере“. Без обзира на озбиљне приговоре митрополита Филарета, који је овде уочио дух „латинства“, мишљење митрополита Серафима је добило кроз обер-прокурора највишу потврду и било је издато највише Повелењеније о „неприкосновеном чувању књига Св. Писма у садашњем виду“. Митрополит Филарет је отворено изразио своје негодовање овим поводом: „опасно је и немогуће тако делати“ – „ја се бојим последица оваквих дејстава, од којих је кадар да избави једино Врховни Хранитељ Своје Свете Цркве – Господ Исус Христос“. Од тог времена Филарета више нису ни звали да присуствује у Синоду. У Москви је он живео под подозрењем и у немилости. И при слању ствари, које су иза њега остале у Петрограду, учињено је, као се он сам изразио „тајно претресање, нису ли у сандуцима закључане јереси“. Протасов је намеравао да објави словенски текст Библије не само неприкосновеним, већ и „самодовољним“, слично латинској Вулгати, и забрани читање Св. Писма мирјанима. „Откуда се јављају овакви људи, и шта је њихов циљ?“, писао је митрополиту Филарету Григорије, тада архиепископ тврски. „И сама мисао о забрани читања Св. Писма простим хришћанима изазива у мени страх. Не могу да схватим, одакле потиче овакво мишљење. Није ли она изум увек скривено делујућих чинова латинства? Или је ово мишљење пород слободоумља, које се умножава у наше време, да би се потом, као што је оно поступало са клиром западне Цркве, изругивало над нама?“

ВИДОВДАН НА КОСОВУ

У манастиру Грачаница свечано је прослављен Видовдан. Свету литургију служио је Његова Светост Патријарх српски Иринеј уз саслужење Епископа тимочког Јустина, Епископа рашко-призренског Теодосија и умировљеног Епископа захумско-херцеговачког Атанасија, као и свештенства и монаштва из више епархија наше Цркве. Светој литургији присуствовали су и званичници Владе Србије и Владе Републике Српске: министар културе Братислав Петковић, директор Канцеларије за вјере Р. Србије др Милета Радојевић и министар саобраћаја Р. Српске Недељко Чубриловић са својим сарадницима.

После Св. литургије додијелене су награде „Мајке девет Југовића“ мајкама са више дјеце. Након славског ручка, који је приредила игуманија грачаничка мати Ефросинија са сестрама, црквени великодостојници, свештенство, монаштво и вјерни народ упутили су се ка Газиместану, гдје је патријарх Иринеј одслужио парастос косовским јунацима.

„Будимо јединствени, немојмо се делити, деоба нас је скупо коштала кроз читаву нашу историју. Она четири „С“ не носимо случајно, то је трагедија која нас прати од Косова поља до данас. Подељен народ је народ без снаге и без ичега вреднога. Немојмо се делити на партије, нити било какве друге поделе, нека

буде једна јединствена народна српска православна партија. У томе је наша снага и наша моћ“, казао је патријарх Иринеј.

Он је подсетио на рушење српских светиња и гробаља и позвао на њихову обнову. Расељене Србе је позвао да се врате својим домовима и православним светињама. „Узели су нам куће и имања, приграбили за себе, али нам светиње не могу узети, јер су оне сила која је овај народ држала и држи и данас. Докле год је светиња на Косову и Метохији, дотле ће бити окупљања и живота у њима и око њих, па се надамо да се тај живот прошири на целом Косову и Метохији“, рекао је патријарх, додајући да је Црква са народом и да ће остати да „дели сваку судбину и добро и зло, као што је то чинила кроз читаву своју историју“.

До завршетка парастоса на Газиместану свечаност је прошла без икаквих инцидената. Нажалост, после завршетка парастоса групе Албанаца напале су српске школске аутобусе на повратку према Грачаницама. Неколико лица је задобило лакше повреде, а деветнаестогодишња дјевојка С. П. из Преоца код Грачанице задржана је на болничком лијечењу. Епархија рашко-призренска је осудила насиље над поклонцима, који су без икаквих провокација и мирно путовали до Грачанице. Нажалост, понављају се слике од прошле године када су албански екстремисти такође напали школске аутобусе.

Света архијерејска литургија у манастиру Грачаници

После празничног бдења и вечере, црквени великодостојници и гости присуствовали су традиционалном пјесничком бдењу испред манастирског храма.

Овом приликом Патријарху српском г. Иринеју додијелена је *Грачаничка џовеља* као скромни израз искрене благодарности за све што је у свом дугогодишњем служењу Богу и Цркви Божјој дао за Косово и Метохију.

Патријарх Иринеј посетио је 27. јуна 2013. године манастир Високи Дечани. Поглавара Српске Православне Цркве свечано су дочекали

дечански монаси на челу са игуманом манастира, архимандритом Савом, који је у поздравној бесједи захвалио Његовој Светости на сталној бризи и љубави коју показује према светињама и вјерном народу на Косову и Метохији.

После свечаног дочека и доксологије патријарх Иринеј, који је допутовао у пратњи протојереј-ставрофора Милутина Тимотијевића, дугогодишњег ректора Призренске богословије, посетио је манастирски конак у изградњи, а потом и манастирску економију са којом га је упознао економ дечанске светиње, јеромонах Данило.

Света архијерејска литургија у манастиру Грачаници

Ако сви заћутимо, камење ће проговорити

Светом архијерејском литургијом, поменом страдалим Грбљанима, Поборима, Маинама, Паштровићима и Кртољанима у Балканским ратовима, Првом и Другом свјетском рату и монодрамом „Царица Јелена“ 28. јуна је у манастиру Подластва у Грбљу прослављен Видовдан.

Након Литургије коју је служио са бокококторским свештенством, митрополит Амфилохије је на споменику испред манастира подигнутом 1992. године и споменику грбљским добровољцима Балканских ратова служио помен ратницима страдалим за Крст часни и слободу златну на Косову, по Косову и до данашњих дана. Владика Амфилохије је рекао да се „сваког Видовдана сјећамо оних који су прошли голготу за вјеру и отачаство, од Зиданог и Везировог моста до Камника и који су остали без гробова, што не значи да су остали без вјечног

живота“. Он је уручио и похвале за обнову цркве Светог Николе у Братешићима Драгану, Николи и Жељку Ђетковићу. У име Црквене општине грбљске Митрополиту и присутним вјерницима захвалио се њен предсједник, Пеко Мазарак. „Божјом вољом и хтјењем њихових потомака мученичке кости са стратишта пренијете су 1992. године овдје и почивају испред овог манастира“, нагласио је Мазарак.

Након помена, поводом јубилеја 1.700 година Миланског едикта, монодраму „Царица Јелена“ посвећену мајци Светог цара Константина извела је глумица Јелена Иванишевић.

У својој бесједи митрополит Амфилохије је истакао се од Константинове епохе ништа суштински није промијенило, јер европски и амерички властодршци „настављају експанзију и повампирују древну римску паганску идеју да загосподаре свијетом“. „Поново је стари Рим, стара римска идеја кроз Брисел и кроз Њујорк постала центар свијета. То је тежња да господаре свијетом на исти начин на који је то

Света архијерејска литургија у манастиру Подластви у Грбљу, Видовдан 2013.

радио Цезар у древна времена, а послје њега цареви све до Карла Великог, Наполеона, Хитлера и Стаљина на истоку. То је римска идеја господарења и владања свијетом. Ово што се догађа у Сирији и оно што се са нама догодило 1990. све је то, када се дубље завири, наставак константиновско-јеленинске приче – сукоба између царства овога свијета, господарења и власти које се заснива на насиљу и тирјанству нарочито против Бога и Цркве и борбе за истинску слободу“, рекао је Митрополит црногорско-приморски.

„Великомученик цар Лазар није освајао, није вршио насиље него је бранио своју земљу, свој народ, вјеру, своје светиње и жртвовао се за њих. Тако је и цар Константин на светом путу научио. Било би добро да у свјетлости цара Константина и Јелене и све послје што се догађало и што се догађа на тлу Европе посматрамо ова збивања. Прије 200 година овдје су вршили насиље Французи, онда Енглези, па Аустријанци и Њемци преко њих. Исти они данас заводе нови свјетски поредак. Није давно било кад су бомбе падале по Цетињу, Даниловграду и по Црној Гори. Да не говоримо о Косову. Те бомбе су прије тога падале 1995. године у нашем комшилуку у Босни и Херцеговини. Бомбе из истих центара су падале и

1944. и 1943, 1941. и 1914. Зато ја често кажем – никада ниједна бомба са ових простора није падала по Риму, Бечу. Ни на Лондон ни на Париз, ни на Загреб. А ми смо увијек варвари које треба дотјерати у ред“, нагласио је митрополит Амфилохије.

Осврћући се на свој помен Влади Србије приликом недавног протеста у Београду, митрополит Амфилохије је рекао да то „није питање политике или власти, ни граница државе већ – бити или не бити. „То је питање судбине народа и Цркве, Светиње над светињама. Ако Црква заћути камење ће проговорити“, поручио је митрополит Амфилохије.

ЖИВИ И СЛОВЕСНИ СВЈЕДОК ВЈЕЧНОГА СЛОВА

Архиепископ цетињски и Митрополит црногорско-приморски г. Амфилохије на Видовдан увече је, у склопу манифестације „Видовдански сабор 2013 – Видовдане, мој очињи виде“ са свештенством, након вечерње службе у цркви Светог архангела Михаила на Белависти у Херцег Новом, уз присуство и молитвено учешће многобројних вјерника, освештао нови Духовни центар. Након освећења Центра, у чијем саставу ће будуће бити читаоница, галерија и кафе-књижара под јединственим називом „Фреска“, у црквеној порти су промовисана Митрополитова Изабрана дјела.

„Благосиљамо и освећујемо и освештасмо овај духовни дом храма Светог Архангела и овога града да би и кроз њега и преко њега било свједочено име Господње, да би светиња вјере хришћанске зрачила на житеље овога града, а онда и на сва друга мјеста, првенствено на оне који буду овдје долазили“, рекао је Владика након освећења.

На промоцији Митрополитових Изабраних дјела говорили су: протојереј–ставрофор Радомир Никчевић, у име издавача, те др Драган Хамовић, књижевни критичар из Београда и Никшићанин др Микоња Кнежевић, доцент на Универзитету у Косовској Митровици. Отац Радомир Никчевић је казао да је дјело митрополита Амфилохија слично дјелу великих духовника и отаца наше помјесне Цркве – Светог Петра Цетињског и новопројављених Светитеља Владике Николаја и аве Јустина Ћелијског: „Оно посматра оштро и темељито, а пресуђује право. Његов аутор је живи и словесни свједок вјечнога Слова, који се вишедеценијским присуством, као чувар, наследник и творац

личнога духовнога наслеђа, и цетињски пустињак, кроз пространства духовнога свијета креће као кроз своје двориште. Својом самилосном љубављу грли подједнако сву твар узводећи је на небо и сабирајући је кроз себе у Богу. И као богослов и као књижевник, и као један од ријетких наших савременика, он једнако дубоко и с великом сабраношћу свога бића, својих снага живи у сва три времена – у прошлом, у садашњем и у будућем“.

Др Драган Хамовић говорио је о Митрополитовом косовском љетопису. Он је казао да митрополит Амфилохије образлаже неодрживост свођења косовског подвига на далеку прехришћанску матрицу: „Отуђена од вјере и осјећања за хришћанску светињу оваква научничка рецепција видовданског наслеђа није могла бити ништа друго до да све што је у њему аутентично хришћанско, рођено из небоземног искуства Цркве и живих хришћанских душа прогласи за пролазно и потрошно сазнање од чијих мртвих метафора ваља коначно растерити косовску причу, пише митрополит Амфилохије и подвлачи шта остаје као свјесна и нехотична можда последица у таквог растерећења у том сужењу аналитичког видика. Духу који порађа овакве идеје као да је најважније да прве и праве хришћанске Србије и њеног косовског срца више не буде, док су и оно што им је претходило и оно што је пројектовано да опстане као њихов симулакрум, и прехришћанско пракосово и постхришћанска другојачија Србија – сасвим пожељни. Важно је само да се у српском срцу затре спомен васкрслога Христа Спаситеља“.

Са представљања Изабраних дјела митрополита Амфилохија, Херцег Нови

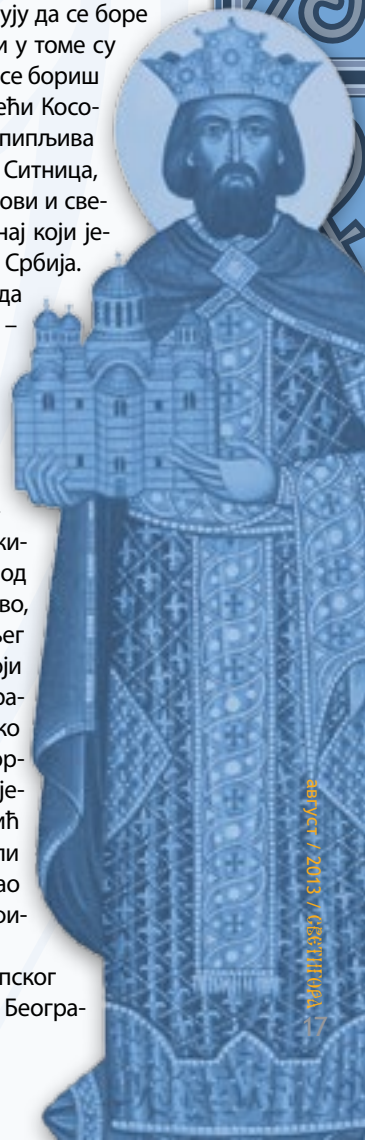
По мишљењу Микоње Кнежевића Митрополита косовска прича је, ма шта о томе мислили свјетски и домаћи моћници – прича свакога од нас.

Захваљујући се промотерима, митрополит Амфилохије је у надахнутом слову говорио о Косову као „грдном судилишту“ не само нашем народу него и Европи и свијету: „Сви свјетови су сабрани у маломе, тако да када човјек трага за собом, за тајнама неба и земље и васионе, долази до тога да бесконачност битија нема ништа више од онога што има и најмања тварца овдје на земљи“. Цитирајући стихове Ловћенског тајновидца Светог митрополита Петра Другог Петровића Његоша „све што блатној земљи припада, то о небу поњатија нема“, он је казао да они који припадају блатној земљи, у којима није пробуђено и откривено око срца, ума и душе – ништа не виде. „Не знају они ни шта је то Царство небеско нити знају ко је Тај који се открио и који се јавља кроз свеукупну своју творевину, који у маломе открива све своје тајне. Тај онда, природно, не може да схвати ни шта је то косовски ‘мит’, косовски завјет. Косово није бајка, није прича, није нешто што се тиче само једног народа који је на том простору у одређеном историјском времену живио и стварао и себе уграђивао у Божанску грађевину, у нови Јерусалим, у грађевину онога што називамо Царство небеско. Косово је не само срце овога народа него је жила куцавица свеукупног свијета и човјечанства. Зато они који блатној земљи припадају нијесу у стању да схвате косовску причу о Царству небеском“, казао је Митрополит црногорско-приморски.

Он је подсетио да политичари поручују да се боре за земаљску, а не за небеску Србију. „А у томе су противуречни па им ја каткад кажем: ако се бориш за земаљску Србију, како се смијеш одрећи Косова и Метохије? То је земаљска, реална, опипљива Србија. Њен Газиместан, њен Лаб, њена Ситница, њени Дечани и Патријаршија, њени гробови и светиње, њен народ, и онај који је био, и онај који је сте и онај који ће бити – то је земаљска Србија. Није она нека фатаморгана. Ако кажеш да нећеш небеску Србију, Небеско царство – у реду, прихватимо то. Али се онда држи онога што је опипљиво, што је реално, у чију службу си ти добио оно мјесто које си добио“.

„Очевидно је да се ту ради о нечему потпуно другом. Кад људи оболе од муљег памћења, онда немојте од њих тражити да могу да виде. Ја се бојим да је једна од основних болести нашег времена, па ево, нажалост, и нашег народа болест муљег памћења“, упозорио је Владика, „Људи који оболе од муљег памћења забораве да разликују и шта је то Небеско царство, и како Небеско царство живи. Оно није фатаморгана него опипљива реалност, оно што јесмо. Небеско царство је Марица Мирић коју су четворица у-че-каоваца силовали у Белом пољу код Пећи. Нашли смо је као заклано јагње“, рекао је митрополит Амфилохије.

Промоцију су увеличали чланови Српског византијског хора „Мојсије Петровић“ из Београда, који су изводили косовске напјеве.

ВИДОВДАН У ХЕРЦЕГОВИНИ

Свечано је у суботу, 29. јуна, било на Видовом врху, на тачки од 750 метара надморске висине који дијели Мокрине и Суторину и са којег се пружа диван поглед на све четири стране свијета. На „крову“ Суторине окупио се бројни народ и званице које су предводили Весна Лалић, конзул Републике Србије у Херцег Новом и Дејан Мандић, председник општине Херцег Нови, и са храма обновљене цркве Лазарице забрујала су црквена звона која су се чула у Боки, Конавлима и Херцеговини.

Овај обновљени храм се налази у суторинско-крушевачкој парохији која припада Епархији захумско-херцеговачкој. Свету архијерејску литургију је служио владика Григорије са свештенством из Херцег Новог и Требиња. Освећена је црква коју је као задужбину радио Душан Радовић–Крушо са породицом.

У пригодној бесједи владика Григорије је вјерницима поручио да се налазе у још једној херцеговачко-приморској цркви која је изграђена у горама, гдје су се, како каже Његош, збјежали у планине они који су одувјек знали цијенити слободу, и додао: „Слобода је толико важна јер је она темељ за љубав. И зато смо се ми православни хришћани

Срби увијек борили за слободу. Зато је жртва Светог цара Лазара, коме је посвећен овај храм на овом малом Ловћену, који гледа на онај велики, тако важна и тако света. Видовдан је, браћо и сестре, српско огледало... Видовдан открива све у нама. То је страшно и некад непријатно огледало. Зато многи бјеже и гледају да га замажу и да покажу да је нешто друго српско огледало. Али ако је човјек Србин, од Видовдана побјећи не може.“

Храм је изграђен на старим темељима цркве, и према ријечима владике то је био један од разлога да се упути писмо патријарху и Синоду, у којем се моли да се ктитор овог храма одликује орденом Светог Саве. У свом обраћању ктитор Душан Радовић је између осталог рекао: „Желимо да се овдје састајемо за нашег живота и за живота наших потомака. Да славимо цара Лазара, нашег најчеститијег учитеља, најчистијег родољуба и јунака“.

У име Одбора присутнима се обратио Зоран Лазаревић. Он је нагласио да је црква рађена према нацрту из 1888. године, а пројекат је урадио Мирко Косић. Он је додао да је и Општина Херцег Нови обезбједила одређена новчана средства.

На крају вјерског обреда свима се захвалио и надлежни парох протојереј–ставрофор Благота Васиљевић. Након тога одржана је трпеза љубави и свеопште народно весеље.

Посјечен сам у Косовском боју

Косови ми црни судбу поју:
Посјечен сам у Косовском боју,
Милошева Гварда¹ кад погину
И Страхинић паде по Ћогину
Испод сабље ко млад Мјесец криве;
Кроз прамове ишчупане гриве
Крв јуначка зали очи коња –
Српска сабља сијевну потоња
Из деснице Страхинића–бана,
Уз ког Лазар не допаде рана.
Видјех како паде Злопеглеђа
И Лазара без штита са леђа.
Поред оца од стријеле паде
Соко Срђин Нејаки Ненаде:
Са Лабуда, седлу низ облучје,
Паде мртвом оцу у наручје;
Букну ружа под срцем на свили,
Соко над њим остаде да цвили.
Агарјанске чим хукнуше хорде
И татарске залајаше ђорде,
Шикнула ме крај мутне Ситнице
Татаранка стријела у лице!
Видјех Бошка без иједног брата,
Тад ме шину сабља иза врата
И прекрати од стријеле муке –
Своју главу дочеках у руке
И с бојишта искрочих пред Христа
На Видовдан хиљаду и триста...
Све од тога жртвенога дана
Косово је Васионе рана.

Момир Војводић, Видовдан, 2012.

.....
1. Гварда – Милошева оклопница, царска Гвардија,
Његош је имао Гвардију

Зашто је Његош дошао на Топлу?

Предавање одржано у њорши Топаљске цркве, 12. јуна, уочи Сјасовдана, храмовске славе, а њоводом 300-јодишњице од изирадње цркве Свейој Сјаса, и 200-јодишњице Њејошевој рођења.

Школа Јосифа Троповића

Тема вечерашњег предавања је – Његошево школовање на Топлој, у Херцег Новом. О тој теми немамо превише историјских извора, али је, упркос томе, доста писано. Овдје ћу поменути радове Вида Латковића, Трифуна Ђукића, Лазара Томановића, Николе Банашевића, Вељка Радојевића, Сава Вукмановића и других. Сви су се они ослањали на казивања Његошевих савременика Вука Врчевића, Љубе Ненадовића, попа Митра Васиљевића... И поред свега, данас не можемо са сигурношћу тврдити како стоје ствари око неколико битних питања: Колико година је трајало Његошево школовање у Новом, и које године је започело? Какав је био образовни профил Његошевих учитеља? Да ли је школа сво вријеме Његошевог боравка у њој радила на Топлој, или је радила и у Савини? Које све наставне предмете је Његош похађао у тој школи?

Па ипак, најважније питање вечерас, које пред нама стоји, на ову 300-годишњицу Топаљске цркве и 200-годишњицу Његошевог рођења, гласи: Зашто је млади Његош – Раде Томов, са Цетиња дошао баш у Нови? Откуд он на Топлој?

Неколико Његошевих биографа нам као мотив његовог доласка овамо представљају жељу Светога Петра да његов синовац прошири знање стечено на Цетињу. Каже се да је са 10 до 12 година дјечак Раде на Цетињу научио и читати и писати. „Врло брзо знао је колико и они који су га учили“, каже Љуба Ненадовић, а слично описује и Врчевић. Према Ненадовићу, Свети Петар Цетињски је желио да млади Радивоје научи (или макар упозна) друге језике, нарочито италијански (иако је то већ било доба аустријске власти, италијански језик је на подручју Далмације имао статус званичног, административног језика). Свети цетињски Митрополит је желио да му синовац упозна други свијет, тзв. западну цивилизацију.

Зато га је послао на Топлу код јеромонаха Јосифа Троповића. Једну деценију прије тога, каже се како Троповић на Топлој оснива школу (Мада ће прије бити да обнавља једну која је радила прије његовог доласка). Поред Троповића, ту је било још учитеља – помиње се један стари римокатолички фратар који је био учитељ италијанског. Ипак, калуђер Јосиф је био начелник школе и непосредни учитељ Његошев. Вук Врчевић описује Јосифа Троповића као калуђера, сабрата манастира Савине, али истовремено и као пароха топаљског. Из каталога пароха топаљских за протекли тристагодишњи период, видимо да таква ситуација није била ријетка, те да су многи јеромонаси били пароси код цркве Светог Спаса. Троповић је био чувен по свом моралном животу, по свом искуству у црквеној богослужбеној пракси, али је, како наводи Врчевић, био без нарочитог формалног образовања. Овдје треба рећи да има аутора који не мисле тако, него истичу високо образовање овог монаха. Питање је, уоп-

ште, колико је, у оно вријеме, и у оним условима, могло бити то образовање које оцјењујемо „високим“ или „великим“. Ипак, како год стајале ствари, Светом Петру је, очигледно, од пресудне важности био Троповићев морални лик. Њих двојица су били јако блиски, стари познаници, и највјероватније је тачан податак да је Светитељ лично рукоположио Троповића у свештенички чин.

Ето и у данашњим, нама савременим, богословским школама, и поред врло шаренолике наставе, уџбеника, компјутера, ријечника, видео-записа и сл, није могуће замислити образовни процес без васпитача. Тај васпитач у богословији је најчешће свештеник, искусан и моралан (мада има и дивних васпитача који су цивили, лаици), баш онакав какав је био Јосиф Троповић. Из црквеног искуства нам произилази још један, сличан примјер за поређење. То је лик духовника и старца, лик човјека искусног у молитви и духовном животу. Таквих старца имамо на Светој Гори, имамо и по другим монашким заједницама. То су учитељи оних који тек ступају у црквени, духовни живот.

Јосиф Троповић је дакле, васпитач и старац (мада и о његовој животној доби постоји извјесна дилема). Његош борави на Топлој у посљедњим годинама Троповићевог живота. Колико је он био моралан и искусан педагог, говори чињеница да је након пар година увидио да Његош „код њега стојећи нема више шта научити“, да зна довољно „за једнога попа или калуђера“ и враћа га на Цетиње. Биографи говоре да се Раде Томов, као шеснаестогодишњак (или је ипак био нешто млађи), већ почео момчити по Новоме, походити веселе састанке момака и дјевојака на којима се пјевало и играло –

До свога посљедњег издисаја, Његош се није одвајао од Боке. У њој се лијечио, и њу је имао као непрекидну инспирацију своје философије и свога родољубља.

а све је то радио кријући се од свога учитеља. Зато се Јосиф препао да се Раде „не би у чему год покварио“, па доноси одлуку да га пошаље назад његовом стрицу. Према тону Врчевићевог извјештаја сасвим је очигледно да је ово била Јосифова мјера предострожности, а не никако посљедица неког прекршаја његовог ученика или лошег владања. Напротив, утисци учитеља о Његошу као ученику су изванредни – како у погледу усвајања знања која

су му предочена, тако и у погледу његових интересовања према новим и већим темама.

У овим кратким епизодама везаним за Његошев боравак у Новом, помињу се и друга свештена лица, као што су игуман Савине архимандрит Никанор Богетић и парох убаљски Митар Васиљевић. Баш тај поп Митар је десетак година касније боравио на Цетињу и био примљен од Његоша, сада већ митрополита, у Цетињском манастиру. Тада му је Његош поклонио ханџар на дар уз ријечи: „Код нас Црногораца, све док се оне главе турске суше испред Манастира, овакве поклоне добијаће и слуге Божијег олтара“. Каже се да се тај Његошев ханџар дуго времена чувао у породици Васиљевић, као највећа драгоцјеност. Не знам, зна ли ико, гдје је он данас?

Свети Петар и Херцег Нови

Како рекосмо, мотив Његошевог школовања у Новоме, било је проширење његовог дјечачког образовања (узрастање уз искусног и моралног свештеника, учење пјевању и стра-

ним језицима), упознавање са другим, новим свијетом, новом цивилизацијом. Све је то, дакле, био мотив, или боље речено – повод. Међутим, онај суштински разлог да баш у Боку и Херцег Нови дође, треба тражити у годинама прије његовог рођења, у времену када је Свети Петар, Његошев стриц, у јеку руско-француског ратовања, радио на уједињењу Црне Горе и Боке.

О дјеловању Светог Петра Цетињског у Боки постоје бројни записи домаћих и страних аутора (међу којима су и извјештаји руских и француских официра). Сви ти записи приказују Светог Петра у његовој владичанској (црквеној), али и војно-командујућој (политичкој) улози. Аутори ових редова су усхићени пред Светитељевим ликом и дјелом. У оваква штива спада и „Аутобиографија“ протосинђела Кирила Цвјетковића, исповједника православне вјере, рођеног Бокеља. У овом дјелу Кирило

помиње своја два сусрета са Светим Петром, један у Савини, а други на Цетињу. Колико ови сусрети говоре о Кирилу, толико свједоче и о цетињском митрополиту и о његовом одушевљењу Боком и Новим.

Заиста, Свети Петар је чезнуо за уједињењем и ослобођењем српског народа. Сањао је о Русији, пјевао о Косову. Његов званичан сусрет са Русијом остао је испод или изван његовог сна, његове идеје, о улози Русије у словенском и српском политичком ослобође-

њу. Иако се може се рећи да се он из Русије вратио разочаран, сигурно је да он до краја свог живота није губио вјеру и љубав према Русији. На Косову опет, колико знамо, митрополит Петар I Петровић никада није био. Међутим, њему је Бока била једини прави, реални и опипљиви територијални (физички, материјални) излаз, боље рећи врата, кроз која се, из тјескобе староцрногорских брда, излазило у остварење вишевијековне жеље и намјере да се српско царство коначно обнови.

Савински јеромонах Јосиф Троповић

Отац Јосиф је, као што је добро познато, по жељи Светог Петра Цетињског, преузео задатак основног школовања младог Рада Томова, будућег митрополита Црне Горе. Ово школовање на Топлој помињали су бројни истраживачи од Тома Крстовог Поповића до Сава Вукмановића. Одавна је истакнута чињеница да се о животу Његошевог учитеља мало зна и заиста, сачувано је мало писаних података у архивској грађи херцегновских архива. Вјерујем, стога, да је важно погледати записе у матичним књигама манастира Савина и Топалске парохије којима се биљежи упокојење оца Јосифа. Такође, истаћи још неке чињенице из историје ове фамилије која је живјела у селу Пресека (Кути) крај Херцег Новог у непосредној близини древног црквишта Светог апостола Томе. Када су наслједнице дубровачке фамилије Кувелића Анђе и Јане, које су становале на Топлој – Савини, 1702. начиниле уговор са манастиром Савина, тада је у својству старешине манастира наступио отац Симеон Тро(по)вић. Иако је писар Михо Колумбарић исписао презиме: „Тровић“ стоји озбиљна могућност да је „прогутао“ два слова те да је у питању Троповић. Најстарији податак о Троповићима у опсегу села Кути налазимо у пописима из прве године живота Топалске комунитида (1719) у којима се помиње Митар Троповић са шесторо укућана. У пописима глава фамилија Топалске комунитида названим Ноте от соли парохије топалске, из 1778. године помиње се фамилија Андрије Троповића са петоро укућана. Међутим, раније, 1758. у Ноти се помиње двоје, очигледно сироте дјеце Троповића, у породици Антона Полпете: „Антон Полпета з двоје ђеце Троповића“. Даље рашчитавање нота од соли других парохија са подручја Топалске комунитида, доноси сазнање о мјесту живљења Андрије Троповића. Он се 1789. године помиње као житељ села Савина, уз Светоуспенски манастир Савину и то је податак од велике важности за сагледавање животног пута и одређења јеромонаха Јосифа Троповића. Ову Ноту начинио је савински парох, архимандрит Никанор Богетић, поријеклом из Грбља. Савина је у XVIII вијеку, као насеље, била подјељена на три одломка: Мељине, Ново Село и Савину, сабрана у једну Савинску парохију чија је црква била Свети Сава. Ова се древна црквица налази у склопу манастирског комплекса и о

њој данас, захваљујући млетачкој архивској грађи, знамо да је са припадајућим земљиштем митрополиту Саватију Љубибратићу даривана од његових повјереника Паликућа. Савина је лежала у склопу катастарске општине Топла и у низу пописа глава фамилија њезини су домаћини прикључивани Топлој, као што су још раније и сами житељи Старог града Новог. Још нешто доноси свјетло на питање мјеста живљења Андрије Троповића и управо тај податак дефинитивно одређује овог савинског Андрију да у њему препознамо родитеља јеромонаха Јосифа Троповића. Наиме, види се то из савинске књиге крштених, 19. јуна 1785. године крштена је Ана кћер православних родитеља Андрије Троповића и матере Терезе. Кум је био Стефан Чупковић из угледне топалске фамилије, а крштење је обавио архимандрит Никанор Богетић, савински парох, сабрат и игуман манастира Савина. Кренемо ли даље кроз Ноте од соли Топалске комунитида, видјећемо да је 1799. године (година завршетка градње Велике цркве манастира Савина) парох у Кутима сусједним Сасовићима и Казимиру био Јосиф Троповић. Отац Јосиф се 1796. године помиње као јеромонах у књизи крштених Топалске парохије. Јеромонах Јосиф Троповић крстио је на Савини 1796. године Јефта сина Сима и Стане Лепетића и каткада одмјењивао савинског пароха игумана Никанора Богетића. Дакако, сада треба погледати и Ноте од Кућанске парохије, завичајне Троповићима, у којима се 1771. године јављају домаћини Ђуро Васиљев (пет чланова фамилије) и Никола Митров Троповић (три члана фамилије). Кренемо ли даље кроз топалске матичне књиге, наићи ћемо на податак од изузетне важности за фамилијарну историју Троповића. Наиме, у новембру 1814. године умро је Панто син Мата Троповића из Пресеке који се у матичној књизи помиње као служитељ и ђак јеромонаха Јосифа Троповића. Овај Троповићев ђак погребен је код цркве Светог Вознесења Господњег на Топлој, гдје је и учио. Види се, дакле, да је отац Јосиф бринуо о члановима породице у Пресеци и узео к себи за служитеља Панта Троповића. У то вријеме (1818) у Кутима је живио Мато Троповић, а прије њега, породица тада већ покојног, Николе Троповића. Глава једне куће Троповића у Пресеци била је 1822. године Деспина Троповић.

Јеромонах Јосиф Троповић упокојио се, како пише у књизи саландара манастира Савина коју сам у последње вријеме објавио у часопису „Видослов“, „на 1828. августа 8. у седам ура потља 12 престаји се господин отац Јосиф Троповић јеромонах савински, парох топалски; Буди јему вјечнаја радост. Блажени покој, Бог да му душу његову прими у царство небеское“. У Матичној књизи Топалске парохије (на штампаном образцу: Libro degli atti di morte della Parrocchia di Светаго Вознесениа Топле del Comune di Топла Distretto di Новогa Circolo di Котора, лист бр. 7) устројеној од оца Јосифа 1825. године, а послје његовог упоко-

У том смислу, Бока је за Светог Петра била и Русија и Косово. Савина му је била исто што и Дечани, исто што и Пећка патријаршија. Познато нам је из његових писама, колико су му, у срцу и души били и Дечани и Пећка патријаршија (нпр. писмо игуману дечанском у коме га позива да склони мошти Светога краља Стефана на Цетиње, бојећи се турске одмазде; или писмо Црногорцима у коме их позива да дају прилог за обнову Пећке патријаршије за коју Свети каже да је она „мајка свих наших цркава“). А знамо опет како је у Са-

вини окупљао народ и надахњивао га устаничким духом. (Сада мислим да није случајно што смо, ту недавно, за игумана савинског имали бившег игумана дечанског, покојног оца Јустина!)

Послије свега не можемо одрећи да је мотив слања младог Његоша на Топлу било његово интелектуално образовање, само морамо примјетити да је тај мотив био другоразредан у односу на намјеру Светог Петра му синовац стасава уз духов-

јења, од попа Леонтија Вучковића (од 1830. јеромонаха), пише о упокојењу Троповића да је имао педесет и три године, да је био „јеромонах савински“, „вјероисточнога исповједанија“, парох, син Андрије Троповића и матере „Тереже Масталери“, да се упокојио „у кућу од цркве Свјатаго Вознесенија у Топлу на 7. августа 1828 на уре 6 поподна“, да је тијело визитано 7. августа 1828, а да је сахрањен „на 9. августа 1828. у укопалишту Свете Госпође у манастир Савину“. Као узрок смрти наводи се: „од колфа“, дакле можданог удара. Видимо да се податак о датуму упокојења не слаже, али сам ипак одређен да поклоним повјерење податку из матичне књиге Топалске парохије гдје је отац Јосиф преминуо.

Међу православним калуђерима у новском крају живућим током XVIII вијека, установио сам четворицу са именом Јосиф. Први је игуман Јосиф Комленовић од знаменитог топаљског рода који се, према савинској књизи саландара, упокојио 1757. године. Он је устројио одређене важне манастирске књиге. Био је свједоком великог труда претходног игумана Арсенија Милутиновог да се среде питања манастирских земаља. Други је Јосиф Огурлић који се упокојио у Новоме, а како извјештава калуђер Софроније, дошавши из Хиландара. Упокојио се у ћелији у новском манастиру Потпланина код оца Висариона (Сабљичића). Калуђер Јосиф (Огурлић) је за Хиландар сабирао лемозину. Његова оставштина од 99 цекина подјељена је фамилији. Заиста је могуће да је Јосиф припадао роду кућанских или билећких Огурлића (ИАК, УПМ, књ. 96, 931, 1023) (2. јули 1766). Но он по свему судећи није служио у Новоме. Трећи је, дакако, јеромонах савински и дугогодишњи топаљски парох Јосиф Троповић. Али, постоји и четврти калуђер који је кратко вријеме дјеловао на Топлој појављујући се у улози пароха. То је јеромонах „Јосиф сирах“ који се помиње у топаљској књизи кршених 2. маја 1788. године као и под другим датумима. Уколико би ми била допуштена и одређена слобода да након ових података из пописа и матичних књига и претпостављам, тада би било могуће помислити да је једно сирото дијете Троповића, од оних који су 1758. становала код Антона Полпете на Топлој, могло поћи истим путем којим је касније пошао Јосиф Андријин Троповић, па се и по пориву калуђерске скромности, али и фактичког породичног стања, називати јеромонахом Јосифом сирахом. Ипак, прије него би ова теза била доказана изналажењем презимена „Јосифа сираха“, моја помињања овога калуђера, препознавајући га као Троповића, се морају сматрати погрешком. Коначно, у савинској Књизи од лемозина и саландара јавља се 1759. године, у улози игумана Јосиф: „Јаз Јосиф игумен Светоуспенскије обитељи манастира Савине потврђујем како више“ (лист бр. 12).

Узгред, отац Јосиф Троповић је на Топлој само обновио школу која је уз Саборну цркву Светог Спаса постојала, видимо то из књига инвентара и рачуна, још и прије 1788. године. Види се то из ставке: „Кључа од Ћелије и три браве, а на сколи четврти и на камири о(д) сколе брава и кључ и на ћелици горњој брава и кључ“. Свети Петар Цетињски је као архијереј, прихваћен од све срп-

ске православне Боке, којој је правилна епископска власт ускраћена 1719–1722, одлуком млетачког Сената, морао знати за школу на Топлој у којој је учиљевао учитељ Теодор (постојао је у другој половини XVIII вијека савински калуђер Теодор!), калуђер Глигорије и католички калуђер Монти, који је дјецу могао учити страном језику, и поклонити повјерење за образовање свога синовца и узорном учитељу и јеромонаху Јосифу и традицији једне озбиљне школе. Поред ових учитеља, на измаку вијека, помиње се и учитељ Ђоћа. Обзиром да је о оцу Јосифу гдје-кад писано као о једна писменом, пружам овдје препис једног његовог својеручног свједочанства:

„Слава Богу на П(рва)го: марта 1816 славено у Топлој комунитати новској. Чиним вјеру ја ниже подписати парох садашњи от цркве саборне свјатаго Вознесенија Христова како јест Спиридон законити син от православних родители законвјеначних отца благодорнаго Андрије Гојковича и његове законите супруге госпоже Андријане от Михаилович. Рођен на 6. априла мјесеца, 1786го: года Крштен и свјатим миром помазан по закону православному на 11 истога у цркви више реченој от пароха Леонтија Вучковича бившаго у ономе времену и воспријменик јему бист господин Стефан Цупкович како свидјетелствује у либру от свјатаго крштенија. И ова се допуштаје на питање више реченога Спиридона Гојковича да се може служити гди би му била потребита. И за увјереније своје ручно подписује се Јосиф Троповић парох топаљски, јеромонах савински“.

Извјесно је, на крају, да су родитељи оца Јосифа живјели на Савини уз манастир, да је јеромонах Јосиф служио као парох у Сасовићима, као што ће пуно касније служити његов земљак отац Саво Накићеновић, да је на Топлој обновио школу просвјешченија у којој је учио и Раде Томов Петровић, а да се највјероватније упокојио 7. августа 1828, а не 8. августа те године, како пише у ранијим радовима.

.....

- Литература:
- Томо Крстов Поповић, Јосиф Троповић, учитељ владике Рада, Босанска вила, 1910.
 - Др Саво Вукмановић, Јосиф Троповић и Петар II Петровић Његош. Учитељ и ученик, Бока 12, Херцег Нови, 1980. Овдје је пружена литература.
 - Горан Ж. Комар, Херцеговски ћирилични пописи 1750–1826, Херцег Нови, 2011.
 - Горан Ж. Комар, Ћирилична документа дубровачког архива, треће допуњено и измењено изд, Херцег Нови, 2012. Пружен и снимак уговора сестара Кувелић и манастира Савина.
 - Горан Ж. Комар, Небојша Р. Рашо, Херцеговска Саборна црква Светога Вознесења Господњег и њена парохија, Херцег Нови, 2013.

ника и родољуба. Светитељ Рада Томова шаље у Боку као у земљу у којој је оваплоћен Косовски завјет, у земљу у којој њихови сународници „Крсту служе, а Милошем живе“ (каснији Његошев израз за српски црквени живот), у којој је црквени живот Бокеља примјер сваком другом Србину. Вјерујем да је Свети Петар у Боки, у Новоме, видио оно што наше очи вечерас виде – а то је бројни народ, младост и старост у једном низу, сабрани око цркве, надахнути православном вјером. Не можемо знати како је изгледала визија процвата и одуховљења српског народа, коју је у својој глави имао Свети Сава, када је почињао свој апостолски труд, али вјерујем да нам се вечерас, сабранима око ове древне светиње, заједно радују и Свети Сава и Свети Петар Цетињски. Овај вечерашњи приказ народа васпитаног и народа упорног у вјери својих предака, тај приказ – а њих је овдје увјек било, и оваквих и већих – надахнуо је стрица да синовца пошаље у Јосифову школу, на Топлу.

Андрић о Косову, Његошу и Топлој

Нобеловац Иво Андрић, грађанин свијета и Новљанин попут Његоша, има запис о Његошу као „трагичном јунаку косовске мисли“. У том запису он говори о снажном постојању Косовског завјета у Црној Гори – знатно прије Његошевог времена. И без Андрића, ми о томе знамо из усменог предања породица у Катунској нахији, знамо из „Историје Црне Горе“ коју је написао владика Василије Петровић, знамо из поезије Светог Петра. Књижевник Андрић је био фасциниран везом између Његоша и Косова.

Светитељ Рада Томова шаље у Боку као у земљу у којој је оваплоћен Косовски завјет, у земљу у којој њихови сународници „Крсту служе, а Милошем живе“ (каснији Његошев израз за српски црквени живот), у којој је црквени живот Бокеља примјер сваком другом Србину.

Андрић такође има једну кратку приповјетку о Његошевом боравку на Топлој. То није спис који има претензију да нам преприча неко збивање, да реконструише неко згоду из Његошевих дјечачких дана. То је више једна умјетничка слутња Андрићева о духовном, метафизичком надахнућу које је Његош имао управо овдје, ту на Топлој, гдје ми вечерас стојимо. Дакле, Иво Андрић је осјетио и једно и друго: Косово у Црној Гори – и – Његошево надахнуће на Топлој; али Андрић осјећа и треће, оно које из тога произилази: Његош у Косову и Косово у Његошу. То Његошево Косово, то црногорско Косово из XIX вијека и са почетка XX вијека (Обилића медаља, Обилића пољана, „Онама, онамо“, Битка на Граховцу као „освета Косова“) – то није нека проста жеља за проширењем територије, нека „споља наметнута идеологија“ или „идеологија за једнократну употребу“ (како нам данас тумаче разни „експерти“), то је срце и душа Црне Горе.

На основу свега до сада наведеног, ја вјерујем и тврдим, да је Раде Томов код Јосифа – кроз књиге, кроз богослужења, кроз лик учитеља и васпитача са којим је шетао Савином – утврђиван у тој духовној науци Косовског завјета. То је наука о страдању и васкрсењу, наука о борби на живот и смрт, о борби за живот – и то онај Живот коме ни смрт не може ништа. Да, та наука представља највећи, максимални домет људског ума, људске вјере, људског стваралаштва. Косовски завјет је права, неискварена, непромјењена јеванђелска вјера, вјера у васкрсење. Њу Његош овако описује: „Надање је наше закопано, на Косову у једну гробницу... О Косово грдно судилиште...“ и додаје „На развале царства јуначкога, засја Света Милошева правда“.

Андрић налази основу Његошевог Косова у стиховима: „Нека буде, што бити не може!“ За те Његошеве стихове нобеловац каже да представљају најпотреснију и најснажнију поруку у цијелој поезији, не само српској него и свјетској. Иво Андрић ту поруку карактерише као „позитивни

нихилизам“ или као „самоубилачки апсурд“ – без кога је, по њему, немогућа акција против зла. Другим ријечима, овај Његошев повик је предслов сваке акције. За нас у Цркви, он није ништа друго него вјера у васкрсење, за коју Његош, на другом мјесту, каже: „Васкрсења не бива без смрти“.

„Нека буде што бити не може“ – израз је вјере која је надахнула сваку позитивну акцију у нашем народу. (То је израз вјере у живот коју данас имају православни на Косову.) То је оно што нас чини хришћанима.

Херцег Нови као Његошева инспирација

Наравно, нико не може са сигурношћу да тврди у којој мјери је боравак на Топлој, у тим његовим дјечачким данима, инспирисао Његошево касније стваралаштво. Нико разуман не каже да је Јосиф Троповић научио Његоша да напише „Горски вијенац“, нити ико мисли да се без Новог и Боке није могло развити бесмртно дјело овог генијалног поете. Међутим, у датим околностима, утицај новског амбијента представља незаобилазан степен у развоју Његошеве личности.

Како већ рекосмо, ми не знамо из којих све књига, и путем којих методских јединица је Јосиф образовао Његоша. Њихов однос више наликује оним античким паровима ученика и учитеља (Сократ – Платон; Аристотел – Александар Македонски и сл) него савременом систему школства. У том случају могуће је, донекле, накнадно реконструисати, из учениковог дјела, оно чему га је учио учитељ.

У писаном споменику Косовског завјета у Црној Гори – „Горском вијенцу“, Херцег Нови стоји на средишњем мјесту, опјеван у колу које почиње стиховима: „Нови граде сједиш крај мора...“ Неупућеном читаоцу, који прати садржај „Горског вијенца“, који чита описе црногорско-турског сукоба, овај детаљ са Новим може личити на један поетски предак, на случај када аутор, на кратко, излази из теме, како би напорну спартанску свакодневницу умио сликом приморског града. Међутим, ствари стоје другачије. Нови је овдје слика саме побједи, оне побједи за којом Његош чезне читавог

живота. Побојде коју неће дочекати у своме земану. Побојде хришћана над Турцима. Ту реалну, историјску побојду Новог (побојду удружених Млечана и Црногораца над Турцима) Његош описује као „диван сак“, као нешто још неостварено и недостижно из перспективе цијелог српског народа. И где чуда, овај приморски град искаче из наших савремених црногорских стереотипа о томе како јунаштво и ратништво станује у горама, а како су опет на мору само плаже, мимозе и рибари. Напротив, слика града који је на почетку као „старац“ са бројаницама, а потом сахрањује „турску капу“ у „једну гробницу“, јесте мото цијелог Његошевог дјела. У овом случају, Нови је недостижни, чезнути идеал којим је надахнута сва црногорска борба.

То што Његош напомиње како „мож и данас виђет костурницу“ турске погибије, сугерише нам да је он био на Каменом изнад Новог, и да је лично гледао споменик посвећен овом војевању.

Није немогуће да су прве школе које је Његош основао 30-тих година XIX вијека, на Цетињу и у Добрском селу, рађене по угледу на ону коју је он похађао – а то је управо ова наша школа на Топлој.

До свога посљедњег издисаја, Његош се није одвајао од Боке. У њој се лијечио, и њу је имао као непрекидну инспирацију своје философије и свога родољубља. Споменик таквог Његошевог доживљаја Боке јесте пјесма „Србин Србима на части захваљује“. Та пјесма, између других њених вриједности, потпуно демантује новонасталу идеолошку тезу да су Његошу, и Петровићима уопште, појмови српства и православне вјере били идентични, тј. да су то само два израза једног истог појма. У овој пјесми, као и у цјелокупном свом дјелу, Његош очигледно не поистовјећује народност и вјероисповјест, пошто угледне бокешке римокатолике назива Србима и поручује им – богословски проблематично, а национално врло јасно – „Српствуј ћелом, вјеруј што вјерујеш“.

Годишњице

Конечно, ове године слаavimo 300 година цркве на Топлој која је саграђена 1713. г. Сто година касније, 1813, родио се Његош, а Троповић обна-

вља рад топаљске школе. Две стотине година касније буктао је Балкански рат, као увод у Велики свјетски рат – који ће донијети толико жељено ослобођење и уједињење. За тим су ослобођењем чезнули и жељели га, како оснивачи овога храма, тако и Његош, Свети Петар и Јосиф Троповић.

Жива Црква, вјерни народ изградио је овај храм. Храм је родио школу. Школа је подигла Његоша. А Његош је надахнуо ослободиоце и балканске ратнике. То је тих 300 година. У њима се десило „што бити не може“! Васкрсао је народ, васкрсла је Црква! Данас када нам изгледа да је све пропало, да је нестало све око се чега трудио Његош, да је на сред Косова опет „Содом запушио“, те да смо ушли у ново ропство, духовно и политичко – споља комотно и демократско, а изнутра можда још снажније од османског... треба код ове Вазнесењске цркве да се сјетимо, како је чекање, упорно чекање у вјери и нади, основ наше хришћанске вјере. Дух Свети, обећани Утјешитељ, на које људе је сишао, међу свим људима на свијету? Сишао је на оне који су чекали обећање. На Апостоле који су се држали Господњег упутства, и нијесу одустајали у свом чекању.

Ново ослобођење, ново надахнуће, ново Васкрсење, нови сусрет са Господом сигурно ће доћи. Свједоче нам то протекла три вијека чекања и побојде. Само остаје да видимо какви ћемо ми бити у том тренутку. Они који су у страху и несигурности нестали и разишли се, или они који у храбрости и вјери чекају? Вечерас, одавде, са ове молитве, са овог јубилеја, између зидина које свједоче побојду и долазак Господњи, не смијемо изаћи никако другачије него као побједници, као вјерујући, као најјачи на цијелом свијету.

Косовски завјет овдје не треба до краја поистовјећивати са родољубљем, или са идеологијом која позива на ослободилачки рат. Као што ни Христов позив да човјек буде спреман да се жртвује за ближње и за Бога, не треба нужно везивати за сукобе, ратове и умирање. Једноставно, постоје историјске околности које од нас траже да своје хришћанство, своју вјеру у Јеванђеље Христово потврдимо и искажемо таквом жртвом која подразумева и одбрамбени рат, ослободилачку борбу. У XVIII и XIX вијеку нарочито, свијест о поробљеној и убијаној браћи (сународницима); свијест о угроженим и оскрнављеним косовским светињама; осјећај духовног јединства страдалника окупираних другом вјером, другим језиком, различитим обичајима, честим физичким насиљем; сјећање на некадашње народно јединство и на некадашњи сјај и величину поменутих светиња – све је то код Црногораца рађало динамизам, акцију који су ширили и градили њихову сопствену државу, али и будили свијест о народном уједињењу у једну ширу заједницу.

Поред тога, мимо тога и прије тога, Косовски завјет има свој духовни садржај који човјека упућује на везу са Богом, на народно окупљање око Светиње, на истрајност и постојаност у предачкој вјери, предачким обичајима – а то све може да ангажује појединца и друштво, и у најмирнодопскијим историјским условима које можемо замислити.

Дан када се потврдило свето јединство људског рода

Поводом празника Свете Тројице, храмовске славе манастира Стањевићи, и поводом 200 година од рођења Ловћенског тајновидца Светог митрополита Петра II Петровића Његоша, Архиепископ цетињски и Митрополит црногорско-приморски г. Амфилохије служио је 23. јуна у овом манастиру Свету службу Божију.

Говорећи о празнику Свете Тројице Митрополит је рекао да људи и данас граде Вавилонску кулу као смјешу језика и народа који се не разумију и који се често међусобно мрзе. „С друге стране, онај Дух Божији, Дух Свети, који се у искони узносио над водама, као што је записао пророк Божји Мојсије, којим је Господ задахнуо све што је створио, којим је непрекидно даривао оне који се нијесу отуђивали од Њега – кроз Њега имамо сабор древног изабраног Божјег народа“.

„Тај Дух Свети је непрекидно, као златна нит прожимао људску судбину и људску историју, чувао људску природу да не постане потркалиште демона и да се коначно не отуђи од лица Живога Бога. На овај свети дан се потврдило велико и свето јединство људског рода“, рекао је владика Амфилохије.

У току Литургије Владика је настојатеља ове Свете обитељи јеромонаха Јефрема (Дабановића) рукопроевио у чин игумана.

„Ова Светиња почиње поново да блиста својом

изворном љепотом као мјесто обиталишта славе Божије. Поново Дух Свети силази на светињу да просвећује и оне који се овдје подвизавају и оне који је целивају. И својом силом благосиља све оне који су кроз њу прошли кроз вјекове и себе у њу уградили. Данас те је Господ произвео игуманом ове светиње да ти то буде још један подстрек да наставиш ово свето дјело, на првом мјесту претварања себе самог у храм Пресвете Тројице“, рекао је митрополит Амфилохије том приликом.

Игуман Јефрем је, обраћајући се и благодарећи Владици, рекао да сматра да „ово признање није моје, већ свих оних људи који су ме пратили од манастира до манастира, ево све до Стањевића, несегично улажући себе и читаве своје породице, и своје врлине, трудове и дарове којим је Господ њих обдарио. Свима њима се дубоко захваљујем“.

Након Литургије приређена је свечана празнична академија посвећена Ловћенском тајновидцу Светом Петру II Петровићу Његошу. На академији је бесједио др Ново Вујошевић, а у умјетничком дијелу програма наступили су Црквени хор Светог апостола Марка из Подгорице, КУД „Ђурђевданско коло“ из Подгорице, као и дјеца са гуслама, виолином и хармоником.

Након академије манастирска братија је приредила славску трпезу хришћанске љубави.

Тројичинданска литија у Будви

Град Будва је прославио је и ове године своју крсну славу – Силазак Светог Духа на Апостоле – Тројичиндан. Митрополит Амфилохије је у вечерњим сатима предводио традиционалну Тројичинданску литију.

Велики број Будвана, али и њихових гостију прошао је са својим Архијерејем главним градским улицама помоливши се за здравље и напредак Будве и житеља овог града. Литија која је кренула испред храма Свете Тројице у будванском старом граду завршила се свечаном празничном академијом. У умјетничком дијелу програма наступали су хорови из

Будве, али и гости из Кумбора и Требиња, а посебне овације изазвали су наступи младог гуслара Максима Војводића и дјеце полазника вјеронауке из Будве.

Обраћајући се окупљеном вјерном народу митрополит Амфилохије је рекао да Света Тројица у себи обједињује све народе. „Црква Божја призива све људе и земаљске народе на јединство, да сви једним срцем и једном душом прослављају Бога. Да нестане зло, дух мржње и богомржње и човјекомржње“, поручио је Митрополит у бесједи на духовној академији одржаној на простору између цркава у Старом граду.

Празничну бесједу ове године произио је свештеник Драгић Илић, парох крушевачки, предсједник Просветног одбора Крушевачке епархије, почасни члан Црквеног суда и члан Савета Крушевачке епархије.

Тројичинданска академија у Будви

Тројчиндански сабор у Враки

Да благодатна сила Духа Светога сабира и обједињује људе у истини и љубави светотројичној са свих страна, потврдила је и овогодишња храмовна слава у Враки код Скадра, гдје је свечано прослављен празник силаска Духа Светога на Апостоле, или како га наш народ у Скадру зове Тројчевдан.

Делегацију Митрополије црногорско-приморске 23. јуна ове године чинили су директор ИИУ Светигора, шеф кабинета Митрополита црногорско-приморског и парох херцеговски протојереј-ставрофор Радомир Никчевић, професори Богословије Светог Петра Цетињског г. Аполон Мишченко и г. Благоје Рајковић, и уредник Катихетског програма Радија Светигора теолог Александар Вујовић.

Литургију са вјерним народом сабраним око цркве, са благословима Архиепископа тиранског и цијеле Албаније г. Анастасија и Архиепископа цетињског и Митрополита црногорско-приморског г. Амфилохија, служио је прота Радомир Никчевић, који је у празничној бесједи сабраним Врачанима и

Скадранима пренијео поздраве и благослове митрополита Амфилохија, и између осталог рекао:

„Нека вас драга браћо и сестре, Господ благослови, нека је срећан и благословен овај данашњи празник свима, да и ми будемо као наши преци, као свецци наши, и вашим да умножи свако добро у овом благословеном граду, и у ваџим животима, и да се увијек окупљамо око светих храмова“.

Литургијском сабрању су присуствовали и амбасадор Србије у Тирани г. Мирољуб Зарић, и његов савјетник г. Небојша Малевић.

У име Богословије сабране је на крају Литургије поздравео секретар и професор Благоје Рајковић.

После службе и освештавања славског колача, подијелени су и поклони за све присутне, као благослов митрополита Амфилохија.

Након литургијског сабрања, на свечаном ручку, делегација Митрополије састала се са домаћинима: предсједником православног братства и друштва Светог Јована Владимира у Скадру г. Симом Ајковићем, предсједником Удружења Срба и Црногораца у Скадру „Морача-Розафа“ г. Павлом Брајовићем, вјерним народом, амбасадором Србије у Албанији г. Зарићем и његовим сарадницима.

Делегација Митрополије са амбасадором Србије у Тирани, г. Миролjubом Зарићем

Овом приликом делегацију Митрополије поздравио је г. Симо Ајковић, који је између осталог рекао: „Часни оче Радомире, часна браћо и сестре, и висока делегација митрополије, данас имамо два велика славља да прославимо. Прво је то што слаavimo славу наше цркве, наше мајке која нас окупља, а друга је што ми успјешно и обнављамо овај храм Пресвете Тројице у Враки, уз помоћ Митрополије црногорско-приморске и нашег драгог митрополита Амфилохија. Користим ову прилику да благодарим вама у име Православног друштва Светог Јована Владимира, што бринете за нас, јер нам то улива снагу да се и даље у што већем броју и што чешће окупљамо и слаavimo наше славе. Захваљујем од срца што сте се потрудили да дођете, да оставите своје обавезе и будете данас са нама, да заједно слаavimo Свету Тројицу, а ми ћемо и даље наставити да радимо и да ширимо нашу љубав, наше Православље које тече у нашим венама, и нашим потомцима да преносимо за вијек вјекова. Ја вам се захваљујем свима, и из цијелог срца вичем: Живели и сто ми година напунили, у вијек вјекова заједно славили и умножили се!“

Након њега делегацију је поздравио и предсједник Удружења „Морача–Розафа“ из Скадра г. Павле Брајовић-Јакоја, рекавши између осталог: „Помаже Бог и добро дошли данас код нас у Скадар и у Враку. Данас је један велики дан и ми, ево хвала Богу, опет имамо Саборни храм Свете Тројице, као што су га и наши стари имали. На Тројчевдан, како га ми зовемо у Враки, како су ми говорили стари овдје је био велики сабор, и велико славље, и ми ћемо, ако Бог да, овдје имати опет велике саборе и славља, јер овај дан није само велики дан за нас Врачане, него и за све Србе који живе на територији Албаније. Данас смо имали велики број гостију из Црне Горе, који су дошли да посјете своје родно мјесто... Надамо се да ће дати Бог и да ће нам Његово Високопреосвештенство поставити и сталног пароха уз подршку и благослов Архиепископа албанског г. Анастасија Јанулатоса. То би био један велики корак за све нас овдје у Скадру, а ми ћемо му помоћи да очувамо сви заједно нашу свету традицију на овим просторима, а самим тим да очувамо и себе.“

Милански едикт и Европа данас

Од Светог Константина и мајке му Свете Јелене започело је у историји човечанства оно што се назива Ромејско, Хришћанско Царство, које су тек у новије време на Западу назвали Византија. Започела је у ствари Хришћанска Европа. Хришћанска византијска култура је пресудно деловала на Европу, Европа је то наследила, а онда свесно заборавила. Европа је многа богатства Византије наследила, најалост, и покрала и опљачкала за своје ризнице и музеје – не само у време Крсташких похода, него и током колонијалних владања на просторима Византије. Нама Православним Словенима Византија је предала велико наслеђе Православног Хришћанског Истока. Пре свега Христово Јеванђеље, веру и Цркву, а онда, уз остало, и Ћирилицу. За модерну Европу, цивилизација, наводно, потиче од античке, паганске Грчке, а заборавља се да је управо Византија сачувала све што је у античкој култури било вредно (рукописи, литература, уметност, мисао) и то пренела и предала Европи, заједно и са Римским правом. Најалост, најновија „Европска Комуна“ почетак

своје *Еуроје* везује не за Светог Цара Константина, него тек за Карла Великог, крунисаног од папе у Риму на Божић 800. године!

Пре 1700 година Европа је толерантно прихватила Хришћанство као слободну веру Крста и Васкрсења, као Цркву Христа Богочовека и Спаситеља свега света. Где је данас, после 1700 година, та Европа? И да ли је заиста толерантна према Христу и Хришћанству, или је толерантна само према себи, а хваста се, *urbi et orbi*, да је „толерантна, демократска, слободна“ – па и за ђавола, и за прогоњење Крста, не само у учioniцама до скоро хришћанских држава, него и у душама невиних крштених деце? Колико је толерантна, видећете ако само пробате да је критикујете! Покушајте да говорите да „нећемо Европу“, нећемо такву обезбожену и расхришћанјену Европу, нећемо Европу која нас бомбардује – видећете како ће бити бити окарактерисани као „мрачњаци“, „назадњаци“, „националисти“, „фашисти“, „фанатици“, итд., итсл. У ствари, ти епитети су до јуче, па и данас, својствени таквој Европи, тако самохвалисавој, а тако суштински нетолерантној према свему што није она – што није „Европска Комуна“, нова повампирена „Res publica“ Римска, паганска „Pax Latina“, или „Pax Germana“ или „Pax Americana“, са својим боговима, својим „пантеонима“, у којима нема места само за Христа, а има за све могуће и немогуће богове и идоле, демоне и вампире, химере и виртуелности, за настраности и зла слична онима која описује Михаил Булгаков у *Мајстору* и *Маријарити*...

Или још боље Достојевски. А најбоље Апостол Јован у богооткривеном му на Патмосу *Апокалипсису*, пред којим Европа данас стоји. И Божијег Суда се не боји! Јер нема страха Господњег, ни љубави Христове, без којих човек поживотињи и позвери. Европа, и данас, стоји пред избором: Бога или Мамона? Исуса или Вараву? Христа или Антихриста?

А Дух и Невесџа јоворе: Дођи! И који чује нека каже: Дођи! И ко је жедан нека дође, и ко хоће нека узме Воду Живојиа на дар. И јовори Онај Који сведочи ово: Да, дођи ћу скоро. Амин. Да, дођи Госјоде Исусе! – Ако ко не љуби Госјода Исуса Христја, нека је анајема, Маран ајиа! (Откр. 22,17,20; 1Кор.16, 22).

Преузето из књије

„Свети цар Константин и Милански едикт“, манастир Тврдош и Брајство Св. Симеона Мироточивој, 2013.

Двије одбране Острога

У издању Матице црногорске недавно је публикована збирка архивских аката „Књаз Данило Петровић Његош: Политички списи“, коју је приредио историчар Живко Андријашевић. У истој публикацији сабрано је и на једном мјесту обједињено 176 писама књаза Данила која су настала у раздобљу од краја 1851. до свршетка владе књаза Данила 1860. Иста писма већином се чувају у Дворском архиву Народног музеја Црне Горе на Цетињу, и дјелимично у Архиву Историјског института у Подгорици.

У архиву манастира Острог сачувано је до данас необјављено писмо књаза Данила архимандриту острошком Никодиму Раичевићу од 10. фебруара 1855, у коме књаз Данило сугерише настојатељу манастира да монаха Христифора, или како се у истом акту именује, Риста Љепаву из Мостара, постави за чувара моштију Светог Василија Острошког. Писмо је релативно скромног обима. Ипак, да би се разумјела позадина садржаја истог писма неопходне су одређене напомене.

Монах Христифор Љепава рођен је 26. септембра 1822. у Мостару. Замонашио га је мостарски архимандрит Јоаникије Памучина. У Црну Гору трајно је прешао 1855. И поред сугестије књаза Данила, из нама непознатих разлога монах Христифор своју духовну службу није започео у манастиру Острогу. Пуних 12 година био је чувар ћивота Светог Петра Цетињског (1855–1867). Потом је 1867. постављен за чувара ћивота Светог Василија Острошког. У истом духовном звању, у манастиру Острогу остао је наредних 38 година, до свршетка живота. Упокојио се на Цетињу 18. јуна 1905. Сахрањен је 20. јуна исте године у манастиру Острогу, на омаленој земљишној парцели испод Горњег манастира (Глас Црногорца, број 25, 25. јун 1905; Учитељски лист, бр. 6, јун 1905, 95).

Христифора Љепаву помиње и српски путописац Љуба Ненадовић у илустративном путопису „О Црногорцима“. У јуну 1877. г. Сулејман-паша предузео је општи казнени војни поход на Црну Гору. На удару наступајућих турских војних јединица, нашао се и манастир Острог. По наређењу књаза Николе, мошти Светог Василија благовремено су евакуисане из Острога на Цетиње. По свршетку тзв. Вељег рата, мошти су 1878. враћене у манастир Острог. У путопису „О Црногорцима“ Љуба Ненадовић описује евакуацију моштију Светог Василија из Острога, о чему дословно пише:

„Књаз је наредио, да се сви рањеници и Свети Василије, одмах на Цетиње пренесу. Кад дођу да носе Светог Василија, стари калуђер, који је такође Херцеговац, прихвати се рукама за ћивот, па повиче: 'Шта вам је Црногорци? Неће светац да бјега; није он ка ви; не боји се он турске силе. Ево, ћивот не да се покренути; неће светац да бјега!' Онда перјаник, што је био одређен да ту наредбу хитно изврши, приступи Свецу, целива га и рече: 'Је си чуо свети Василије! Рекао је господар

да бјегаш; ако хоћеш, хајде; а ако нећеш може ти бити! Али знади: спалиће те Турци исто као светог Саву.' Затим окрене се да иде. Добри и врло побожни калуђер, наново прочита молитву, у којој је молио Свеца да се крене. После те молитве са сузама у очима рекне: 'Ходите Црногорци! Хоће Светац да бјега; ево га лак као перо.'“ (Љуба П. Ненадовић, О Црногорцима, Подгорица 1997, 300).

Будући да је путопис „О Црногорцима“ написао 1878. На Цетињу, пишући о манастиру Острогу Љуба Ненадовић даље каже:

„Свети Василије био је на Цетињу до летос (1878). Кад су га хтели опет да пренесу у Острог, била је велика свечаност. Књаз ми је указао почаст и позвао ме, те сам с њим и још четири војводе, носио Свеца од цркве до крај вароши.“ (Исто, 300–301)

У фрагменту путописа који смо цитирали Ненадовић га поименично не помиње, али је по нашем суду сасвим јасно да је острошки калуђер „који је такође Херцеговац“ управо монах Христифор Љепава, чувар моштију Светог Василија у раздобљу од 1867. до упокојења 1905.

Архимандрит Никодим Раичевић, коме књаз Данило доставља писмо од 10. фебруара 1855, постављен је за настојатеља манастира Острог 1836. За вријеме његове управе и уз његово учешће, крајем 1852. и почетком 1853. група бораца на челу са војводом Мирком Петровићем организовала је одбрану манастира Острога од Турака, који су јуришали на манастир. Одбрана је трајала пуних девет дана, у раздобљу од 30. децембра 1852. до 8. јануара 1853. Под окриљем ноћи, браниоци су извршили пренос моштију Светог Василија на Богетиће, и потом преко Катунске нахије у Цетињски манастир. Турци су порушили Острошки манастир. По свршетку првог похода Омер-паше Латаса на Црну Гору, мошти Светог Василија су 1854. враћене у манастир Острог. Непосредно пред напад на Острог, архимандрит Никодим Раичевић упутио је 28. децембра 1852. књазу Данилу писмо из кога зрачи његова одлучност и борбено расположење у критичном тренутку црногорске историје. Никодим је пао у немилост код књаза Данила, па се 1855. иселио у Русију. Упокојио је 1858. у 60-ој години живота у Санкт Петербургу. Сахрањен је у гробљу Александровске лавре у престолном граду царске Русије (Божо Ћ. Михаиловић, Манастир Острог и Св. Василије Острошки, Цетиње, 1980, 9–10).

Писмо књаза Данила Никодиму Раичевићу сада се публикује први пут. Будући да се за овај архивски акт до сада није знало, није публикован ни у збирци политичких списа књаза Данила, која је публикована у издању Матице црногорске.

*Од Нас Данила Пејровића Књаза Црнојорскога и Брдскога
Пречесџињешему Госјодину Архиман-
дришу Никодиму Раичевићу у Осјрој.*

Поздрав!

Ево ти шиљем овога Мостарца Риста Љепаву, којег ти особито од моје стране препоручујем, за у Горњи Манастир, да стоји у крај Светога Василије, јербо је исти Ристо мени приказао, да се жели завјетовати, и ту у крај Светог Василије до своје смрти стојати, и свој живот окончати.

И тако знади и да си здраво!

Цетиње, 10-и фебруара 1855. јода

Дар надахнућа свише

Архиепископ цетињски и Митрополит црногорско-приморски г. Амфилохије и Господа Епископи: будимљанско-никшићки Јоаникије и полошко-кумановски Јоаким су са свештенством и вјерним народом 30. јуна, на празник Свих Светих освештали крипту Саборног храма Васкрсења Христовог у Подгорици и у њој служили Свету архијерејску литургију.

У литургијској проповиједи након читања Јеванђеља владика Јоаникије је казао да храм Христовог Васкрсења можемо гледати као дар надахнућа свише. „Господ је надахнуо градитеље овога храма као Соломона или Јустинијана који су подизали храмове Божје. Тако се и на овоме храму виде и труд и љубав, и слога и велико заједништво, велика саборност саборнога храма у Подгорици. Али се види и да је Дух Божји покретао и укрепљавао руке његових градитеља и украситеља. И ево дочекасмо послуже не тако дугог времена, јер овакви храмови се граде по један вијек или два, прије него што смо се надали, захваљујући љубави,

труду и пожртвовању многих, а нарочито оних који су се овдје непосредно трудили и уграђивали себе у ову светињу, да освештамо ову крипту и да данас прославимо овај празник Свих Светих на најљепши начин”.

„Надамо се у Бога, пошто ово данашње освећење овако лијепо изгледа, да је ово само увођење у онај велики догађај, који ће се догодити ако Бог да почетком октобра, када ћемо, надамо се, освештати овај свети храм уз молитве свих патријараха и предстојатеља Цркве у Васељени”, поручио је вјернима владика Јоаникије.

Митрополит Амфилохије је на крају Литургије уручио највише одликовање Српске Православне Цркве, орден Светог Саве господину Павлу Милићу из Подгорице, којим га је одликовао Свети архијерејски синод за заслуге у градњи подгоричког Саборног храма.

„Павле Милић је заједно са својим оцем и својом браћом ископао овдје ову крипту са својим булдожерима. То је био први њихов принос. Они, братство Милића, су себе уградили у ову Божју светињу. Са тог разлога, на наш предлог, Свети синод на челу са Патријархом, посебно је одликовање даровао господину Павлу Милићу и за његов допринос градњи овога храма, а у исто вријеме и за сав његов труд и бригу његову за љубав и уграђивање његово у вјеру и отачаство”, рекао је митрополит Амфилохије приликом уручивања ордена господину Милићу.

Најзаслужнијим донаторима и приложницима Владика је уручио архијерејске похвалнице.

Након Свете службе у порти храма је изведен богат културно-умјетнички програм у којем су учествовали Црквени хор „Свети Козма Етолки”, Ансамбл народних игара и пјесама „Ђурђевданско коло”, солисти Марина Павићевић, Александра Раковић и Теодора Вујачић, и глумица Јелена Иванишевић-Пауновић која је, поводом 1700 година Миланског едикта извела монодраму „Царица Јелена”.

Павле Милић је за заслуге у градњи подгоричког Саборног храма одликован орденом Светог Саве

Не хвалимо се ничим другим до Крстом Господњим

У току Литургије митрополит Амфилохије је протосинђела Кирила (Бојовића), сабрата Цетињског манастира, професора Цетињске богословије и уредника нашег часописа одликовао чином архимандрита, а јереја Далибора Милаковића, пароха подгоричког чином протопрезвитера.

„Звања у Цркви јесу и част и благослов“, рекао је владика Амфилохије, „али су у исто вријеме само подстицај на још ревносније и преданије служење Богу, на још већу жртву и жртвовање себе Христу Богу нашем и Његовој Светињи. Сваким новим звањем Црква потврђује оно што су они који су добили то звање учинили до тога тренутка. Господ нека их благослови обојицу и подари им здравље и крепост, и снагу да ходе и даље својим светим и Божјим путем.“

Благодарећи Митрополиту у име оца Далибора и у своје име, новопроизведени архимандрит Кирило је казао да њих двојица примају одликовања из владине светитељске руке као из руке Христове „што она у суштини и јесте“.

„Ми, служитељи Цркве Божје, и по вашој науци и како то пише у Светим књигама, не хвалимо се ни чим другим осим крстом Господа Исуса Христа којим се ми разапесмо свијету и свијет нама. Мени је велика част што ово одликовање примам у овом храму који је већ постао, а вјерујемо и надамо се вашим молитвама да ће бити у пуноћи симбол и знак васкрсења читаве Подгорице, нашег свеукупног народа и далеких народа прекоокеанских, пошто се ваша љубав пружа и према народима у далеким земљама“, рекао је отац Кирило.

Протосинђел Кирил, главни и одговорни уредник нашег часописа, одликован је чином архимандрита

Јереј Далибор Милаковић, парох подгорички, одликован је чином протојереја

ГЛАВА ТРЕЋА

1. Господе Сведржитељу, Боже Израилев, душа у тјескоби и дух тугоморан вапије к Теби.
2. Услиши, Господе, и смилуј се, јер сагријешисмо пред Тобом;
3. јер Ти си који пребиваш вавијек а ми који пропадамо вавијек.
4. Господе Сведржитељу, Боже Израилев, услиши молитву умрлих Израилџа и синова који гријеше пред Тобом, који не послушаше глас Господа Бога свога, и постигоше нас невоље.
5. Не помени неправде отаца наших, него се сјети руке Твоје и имена Твога у времену овом:
6. јер Ти си Господ Бог наш и хвалићемо Те, Господе.
7. Јер за ово си дао страх и срца наша, да призивамо име Твоје, и да Те прослављамо у пресељењу нашем, јер одбацисмо од срца нашег сву неправду отаца наших, који сагријешисмо пред Тобом.
8. Ево нас данас у пресељењу нашем, тамо гдје си нас расејао на срамоту и на клетву и на накнаду за све неправде отаца наших, који одступише од Господа Бога нашега.
9. Слушај Израилу, заповјести живота, пазите, да познате мудрост.
10. Шта је Израилу, то што си у земљи непријатеља, што састара у туђини?
11. Оскрнавио си се заједно с мртвима,
12. прибројао си се онима у аду? Оставио си извор премудрости.
13. Путем Божјим да си ходио, живио би у миру вавијек.
14. Научи гдје је мудрост, гдје сила, гдје знање, да познаш истовремено гдје је дуго живљење и живот, гдје је свјетлост очију и мир.
15. Ко нађе мјесто њено, и ко је ушао у ризнице њене?
16. Гдје су кнезови народâ и господари звијери које су на земљи? (Јер. 28, 14)
17. Који се играју са птицама небеским и који сребро сабирају, и злато, у које се уздају људи, и нема краја стицању њиховом,
18. који сребро обликују и о њему брину, и не могу се истражити дјела њихова? (Мт. 6, 25)
19. Ишчезоше и у ад сиђоше, и други намјесто њих устадоше.
20. Млађи видјеше свјетлост и настанише се на земљи, пут пак знања не познаше (Рим. 1, 21; Прем. 13, 1)
21. нити разумјеше стазе Његове нити их схватише; синови њихови од пута Његовог далеко бише.
22. Нити се чу у Ханану нити би виђено у Теману,
23. ни синови Агарини који траже разум на земљи, трговци Мере и Темана баснословци и трагатељи знања пут премудрости не познаше нити се сјетише стаза њених.
24. О, Израилу, како је велики дом Божји и пространо мјесто обиталишта Његовог;
25. велики и нема краја, висок и безмјеран.
26. Тамо су били исполини славни од почетка, поставши веома велики, вјешти рату.
27. Није њих изабрао Господ, нити је пут знања дао њима; (1 Кор. 1, 27)
28. и погибоше зато што нису имали мудрости, погибоше због несавјесности своје.
29. Ко узиде на небо, и задобио је (мудрост) и снесе је са облака? (5 Мој. 30, 12)
30. Ко пређе с оне стране мора и нађе је, и донесе је чистију од злата?
31. Нема га који познаје пут њен и који памти стазе њене.
32. Но који све знаде, њу познаје, пронађе је расуђивањем својим: који је створио земљу на вјечно вријеме, испуни је животињама четвороножним; (1 Мој. 1, 24)
33. који шаље свјетлост, и она иде, призва је и послуша Га са трепетом.
34. Звијезде пак засјаше на стражама својим и зарадоваше се,
35. позва их и рекоше: Овдје смо, и засјаше с весељем Творцу своме.
36. Он је Бог наш, и нема другога који би се сранио са њим. (2 Мој. 15, 11)
37. Он пронађе сваки пут знања и даде га Јакову слуги своме и Израилу вољеном од Њега; (Ис. 28, 26)
38. После тога на земљи се јави и са људима поживје. (Прем. 2, 15; Јн. 1, 10, 14; 1 Тим. 1, 15)

ГЛАВА ЧЕТВРТА

1. Ово је књига заповјести Божјих и Закон који постоји вавијек: сви који се ње држе – живјеће, а који је остављају – умријеће. (Јез. 20, 11)
2. Обрати се Јакове и узми је, ходи при сјају свјетлости њене.
3. Не даји другом славу своју и оно што је теби корисно – другом народу.
4. Благо нама, Израилу, јер оно што је угодно Богу, нама је знано.
5. Буди храбар, народе мој, помене Израилев.
6. Продани бисте народима, не на пропаст: зато што сте прогњевили Бога, предани сте противницима;
7. јер огорчили сте Творца свога, приносећи жртве демонима а не Богу. (5 Мој. 32, 17)
8. Јер заборависте Хранитеља свога, Бога вјечнога, а ожалостисте и Јерусалим који вас је васпитао;
9. јер видје дошавши на вас гњев од Бога и рече: Слушајте, житељи Јерусалима, наведе Бог на мене тугу велику;
10. јер видјех ропство синова мојих и кћери, које наведе на њих Вјечни,
11. хранио сам их са весељем, а отпустио са плачем и тугом.
12. Нико да се не радује мени удовици, и остављеној од многих: Опустошена сам због гријехâ дјеце моје,

13. наредбе Његове не познаше нити ходише путевима заповијести Божјих нити на стазе науке у праведности Његовој ступише.
14. Нека дођу житељи Сиона, и сјетите се ропства синова мојих и кћери, које наведе на њих Вјечни.
15. Јер доведе на њих народ из далека, народ бестидан и другојезичан, који се не постидјеше старца нити се дјетету смиловаше
16. и одведоше вољену (дјецу) удовице и од кћери јединице – лишише.
17. А ја чиме да вам помогнем?
18. Јер ко је навео зла на вас, избавиће вас из руку непријатеља ваших.

19. Идите, чеда, идите, јер ја остадох пуст;

20. свукох хаљину мира а обукох костријет мољења мога, завапићу Вјечном у дане моје.

21. Храбрите се, чеда, вапите ка Богу и избавиће вас од насиља из руке непријатеља.

22. Јер ја се надах у Вјечнога за спасење ваше, и дође ми радост од Светога због милостиње која ће вам брзо стићи од вјечног Спаситеља вашег.

23. Одаслах вас са тугом и плачем, а вратиће ми вас Бог са радошћу и весељем довијека.

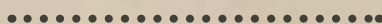
24. Јер као што сада видјеше житељи Сиона ваше робовање тако ће видјети брзо од Бога ваше спасење које ће вам доћи са славом великом и свјетлошћу Вјечнога.
25. Чеда, потрпите гњев који вас је снашао од Бога: прогна те непријатељ твој, и видјећеш његову погибао брзо и на вратове њихове ћеш се попети.
26. Њежни моји ходише путевима тврдим, бише узети као стадо разграбљено од непријатеља.
27. Храбрите се, чеда, и вапите ка Богу, па ће вас се сјетити Онај који је све ово навео.
28. Јер као што се десило да вам заблуди ум од Бога, десетоструко (више) ћете га тражити, вративши Му се.
29. Јер Онај који је навео на вас зла, навешће вам вјечно весеље са спасењем вашим.
30. Храбри се, Јерусалиме, утјешите Онај који ти је дао име.
31. Несрећни су који су ти зло нанијели и који су се радовали твоме паду. (Пс. 136, 7, 8)
32. Несрећни су градови, којима су служила дјеца твоја, несрећна (земља) која је примила синове твоје.
33. Јер као што се радовала твоме паду, и веселила твоме разорењу, тако ће туговати због свог опустошења.
34. И одсјећи ћу јој радовање због мноштва народа, и њено славље постаће туговање.
35. Јер ће огањ наићи на њу од Вјечнога у дане многе, и биће насељена демонима на дуго вријеме.
36. Погледај на исток, Јерусалиме, и види весеље које ти од Бога долази.
37. Гле, долазе синови твоји, које си отпустио, долазе сабрани од истока и запада ријечју Светога, радујући се слави Божјој.

ГЛАВА ПЕТА

1. Скини, Јерусалиме, хаљину туге и озлобљености своје и обуци љепоту славе Божје довијека.
2. Огрни одежду правде Божје, стави на главу своју вијенац славе Вјечнога.
3. Јер Бог ће показати свему под небом свјетлост твоју.
4. Јер назваће се име твоје од Бога довијека: мир правде и слава богочешћа.
5. Устани, Јерусалиме, и стани на висину и погледај према истоку и види твоју сабрану дјецу од запада сунца до истока ријечју Светога, радујући се сјећањем Бога.
6. Јер изађоше од тебе пјешаци вођени непријатељима, а уводи их Бог к теби узношених са славом као престо¹ царства.
7. Јер одреди Бог да се смири свака гора висока и хумови вјечни и удолине да се напуне за поравнање земље, да би ходио Израил сигурно славом Божјом.
8. А осјенише и дубраве и свако дрво миомирно Израиља заповијешћу Божјом:
9. јер ће водити Израил с весељем свјетлости славе Његове, с милостињом и правдом² која је код Њега.

- крај -

1. У Александријском кодексу намјесто „престо царства“ стоји „синове царства“; тако је и у словенском и руском преводу. Прим. њрев.
2. У Александријском кодексу стоји: „правдом од Бога“. Прим. њрев.

Мајка епископа Атанасија Јевтића

Ѓавка Јевтић

II Дио

Мајка – дар Божији човеку

Памтим: нас осморо, ми шесторо деце, и отац и мајка, сви смо спавали у једној соби. Имали смо у кући још једну кухињицу у средини, и једну собу, у којој су деда и баба спавали. И онда смо често лежали по неколико нас у једном кревету, па често смо ми и са мајком спавали. Пошто сам ја био најмлађи, ја легнем у њен кревет, а она стоји крај кревета и моли се. То траје подуго, бар пола сата, ја често и заспим. И запамтио сам једну њену молитву: „Господе, спаси и птицу у гори и рибу у води, и моју децу не заборави!“ А то је она научила од њене Мајке, Баба-Нане (звала се Даринка), која је исто била врло молитвена.

Дакле, Мајка своју децу прати у живот и кроз живот, рађа их и одгаји, испраћа их, упућује их ка Богу. Један прота, ту око Трстеника, има петоро деце, па ми је причао: „Кад су ми деца била мала, ја сам њима говорио о Богу; а кад су порасла, ја даље Богу говорим о њима“. То јест, он је Бога надаље молио за њих и на Бога их упућивао.

Мајка, права Мајка, не може да не осећа светињу живота. Она свим бићем својим, срцем, утробом, осећа дар живота, осећа страхопоштовање према животу, према детету, према тајни великог дара Божијега. Бог, кад год шаље једно ново људско биће на свет, једно дете, Он показује своју веру у то ново биће, у човека. Тако показује и усађује ту тајну и Мајци. Зато постоји једна фина, танана особина, дубоко у Мајци усађена, још као девојци: да има страхопоштовање пред животом. Има она народна шала: кад на свадби изводе младу из куће, па сад треба да се пење на коња, или на кола, и сви плачу. Плачу од радости, од потреса срца и душе, од љубави. Плаче и она, и њени. Она природно и дрхти. А онда шала каже: Питају је: „Што плачеш?“ А она каже: „Нека ја плачем, само ви мене водите“. Дакле, она воли то што је удају, али је природно да има неку трему. Пред сваки велики догађај је та трема присутна у људском бићу, људском срцу. Пред испитом, рецимо, пред Причешћем... То је богодано страхопоштовање усађено у људској природи (Свето Писмо га назива „страх Господњи – почетак мудрости“). То није депримирајуће, није дефетизам, није депресија, него радост живота, радост новог, радост љубави, радост заједништва... А наравно, највеће и најновије страхопоштовање јесте љубав. То Мајке имају.

Наша Мајка је родила десеторо деце. Рођена је 1908. године. Отац ми Милан рођен је 1907. Мој деда се вратио после седам година ратовања (1912–1919), и убрзо је пожурио да ожени сина, јединца Милана (а имао је још две кћери, наше тетке, Марицу и Лепосаву). Нашао је снају у угледној кући Брисића у Туларима код Уба. Обоје су родитеља тада имали једва око двадесет година. И Мајка је била млада кад је почела рађати, није још имала двадесет година. Прво двоје деце је изгубила при порођају, нису стигли ни да их крсте. Потом је родила нас шесторо, и сви смо хвала Богу, још живи. После мена, најмлађег преживелог, родила је још двоје. Једно, брата Здравка, су успели родитељи да крсте, а оно десето се ваљда врло рано упокојило. (Пре неколико година, друга наша сестра, Олга, подсетила је брата Слободана, те је, уз гробове и споменика Деди и Бабе и Оца и Мајке, подигао и брату Здравку мали споменик, на гробљу у селу Брдарици, где је пре две деценије подигнута нова Црква Васкрсења. А имамо у другом крају села старију Цркву, посвећену Светој Тројици, који Празник цело наше село прославља. Тамо смо ми ишли у Цркву, нарочито памтим на Причешће.)

Имала је наша Мајка то страхопоштовање, живу веру и љубав Божју и људску која увек има у себи једну фину трему, један дубоки трептај душе и срца. Каже Апостол Јован: „Љубав изгони страх напоље“. Али, у Светом Писму се исто тако каже: „Који имају страх Божији чист, остају довека“ (Пс. 18, 10). Има једна доза страха Божијега, који је чист, и остаје вечито. Јер би без њега љубав постала дрскост, каже Свети Максим Исповедник. То не искључује једно друго, као што смирење не искључује смелост, ни љубав слободу, и обратно. Та духовна стања, те богодане врлине, једна другу не искључују, него су заједно сокови и токови истинског живота, живота који је изобилни дар Бога Живога, и са тим даром, човек живи, и битује, и вечнује. На пример, Господ каже: „Блажени сиромашни духом, јер је њихово Царство Небеско“. А то је смирење, а смирење није нека неспособност, нека фрустрираност, него је осећање великих дубина бића, бескрајности богоданог живота, као дара Духа Светога Животодавца, те велике и неизмериве тајне, радосне и радостотворне велике („човек је жинерадносно биће“, говорио је паћеник Божји Достојевски). Онда је природно да постоји и страхопоштовање пред тајном која нас надмаша, али нас и обухвата и носи Извору Живота – Христу Богу, у Кома живот беше од вечности, и Живот поста Светлост људима (Јн. 1. глава). Кад сам на рукама држао братово прво дете, синовца Тому, који сада има децу, а већ и унучад, па пазим да ми дете не падне – од тада имам увек осећај страхопоштовања пред дететом. (Негде сам то и рекао, па је то и објавио Новосађанин Граховац, почетком овога несрећног рата деведесетих година, у време кад је било велико избеглиштво наше деце, па је он скупљао изјаве деце избеглица, и објавио је целу књигу, заједно са нашим тада Министром вера, Драганом Давидовићем, сада директором Телевизије Републике Српске у Бања Луци).

Ми смо из Херцеговине, одмах после рата, у току три године, водили преко лета у Грчку по триста деце, ратне Сирочади. Тамо су их наша Православна браћа Грци примали као најрођеније, и они су проводили тамо по двадесет дана, у Аспровалти код Солуна. Неке смо и крштавали, па су тамо стекли и Грке кумове, а неки су Грци ту сирочад

„Господе, спаси и птицу у гори и рибу у води, и моју децу не заборави!“

и усвојили; знам за неколико случајева. Те новостечене помајке њихове показале су се заиста као праве Мајке. И до данас им помажу.

То је уопште својствено Мајци: да воли дете. Дете је једна битна допуна Мајке, а ако нема деце, онда то истинске Мајке подносе са смирењем, и вољи Божијој се предају. Не сматрају то казном, али могу друго дете и другу децу да помогну, или да усвоје дете. Моју четврту сестру Зорку удала је наша најстарија сестра за рођака свога мужа. Он је имао жену и дете, девојчицу, па му је жена, Мајка те девојчице, рано умрла, а он остао млад човек са малим дететом. И онда се моја сестра удала за њега, свидео јој се, био је млад човек и леп, из домаћинске куће. Моја сестра је са њим родила двоје деце. И та моја сестра Зорка, свакако научена од наше Мајке, увек каже: „Имам троје деце.“ То, дакле, прво дете њеног мужа, а њено пасторче, она назива својим првим дететом. То је сада одрасла девојка, удала се, живи у Немачкој. И када сам скоро ишао код сестре, она ми каже: „Чекај, брате, да прво позовем моју прву ћерку“, а она је у ствари њена поћерка. Ето, то је то – примање друге деце као своје.

Или, Мајка моје Мајке, наша баба, Нана Даринка, која је остала удовица после троје деце, муж јој погинуо у рату. Имала је моју Мајку, њену старију сестру Марицу, и сина Живка, нашег ујака. Баба се преуда и роди још једну ћер после, тетку Вујку. То је код Срба сматрано за нормално. И хвала Богу. Боље је удати се поново, што каже и Апостол Павле, него ли, не дај Боже, греху се одати и тако лажно живети.

Понављам, Мајка је велика тајна, велики дар Божији. И пут Мајке је од Еве до Богородице. Кажем од Еве – у најбољем смислу, од Еве као жене створене од ребра Адамова, „од срдашца Адамова“, како рече наше ћаче у Требињу. Да се уда и живи честито у браку, и да рађа Божју децу. Да постане богомајка, да „рађа христосе“, да „рађа богове“, како каже Св. Свештенумученик Методије Олимписки. Он у своје прелепом делу „Симпосион десет Девојака“ каже: „Утроба Цркве је Мајка која рађа христосе, рађа богове по благодати, рађа боголика бића, налик на Христа, христоподобне синове Божје“. Тако је то велики дар: да се Мајка уподобљава Цркви и Светој Богородици.

Данас, понављам, раздвојили су жену и Мајку, и добили смо овај сурогат који је постао странпутица, који никуда не води. Нека ова емисија, тј. овај разговор о Мајци, буде читаоцима „Светигоре“ један подсетник на велики дар Божији који имамо: да нас рађају Мајке. И то је нешто јединствено. У свету постоје милијарде жена, али је једна Мајка. Тиме нису друге запостављене, нити презрене, него једноставно то је чињеница, то је јединствен догађај новог живота, новог бића. Као што постоји, што каже песник, много брегова, много воћки, много река, али један је брежуљак, једна је воћка, једна је кућа у којој сам се родио. То је та јединственост, која је непоновљива. Те глупости са Истока што су дошле, од тих јадника који нису познали лице живог Бога, о наводној реинкарнацији, о сеоби душа, то је презирање јединствености људског бића, људске личности и живота, непоновљива оригиналност боголиких, христоподобних људи. И зато, нормално је и наравно је да Хришћанство никако не признаје реинкарнацију. Да пролазиш као кроз неке цеви, кроз неке љуштуре, носиш тело као какав змијски свлак! Једна несрећна песникиња, ту са наших простора, била је отишла у Индију и тамо прихватила митологију о реинкарнацији, и онда је писала о томе, па сам учествовао на промоцији њене књиге. Било ми је много тужно због ње, што не осећа ту јединственост – непоновљиву тајну људске личности. Свако људско биће је јединствено и непоновљиво, живот је јединствен и непоновљив, Бог је јединствен и непоновљив. То је једна вечна

радост која ће вечно да расте. Као и љубав, лична и саборна, Христалика и Христоцентрична. Кад се сретнемо горе, пред Лицем Господа, биће то радост увек новог сусрета, новог изненађења, новине и слободе Личне и личносне љубави. Као што је говорио наш Свети Патријарх Павле: „Надам се да ће ме Бог пустити у Рај само да видим моју Тетку, моју другу Мајку.“ Пошто је остао врло мали без Мајке, тетка га је одгајила, Мајчина сестра, и он је њу знао као Мајку.

Мала Савка – дете безазлено

Моја Мајка је родом из једне угледне породице, из фамилије Брисића у селу Тулари, код Уба, у Тамнави (Западна Србија). Кућа Брисића је имала задругу од 20 чланова. Задруге су тада још биле бројне по Србији. (На Косову и Метохији било их је донедавно. Једна задруга у Муштушту, селу под Шар планином, у Призренској Подгори, била је једина која је до прогона Срба са Космета, куповала земљу, чак и од Шиптара, а не продавала). Мајчин отац и стричеви отишли су у ратове за ослобођење Косова и Јужне Србије, као уосталом и мој деда Драгић и толики други Срби. Многи су у тим ратовима (од 1912. до краја 1918. године) погинули, па и Мајчин отац. Остала је ратно сироче. Њена Мајка Даринка је у том првом браку родила троје деце: сина Живка и кћери Марицу и Савку, моју Мајку. Они су као сирочад живели у задрузи, а задруга је, рекох, имала 20 душа. Сећам се да ми је Мајка причала један догађај кад су једном она и сестра, у пролеће око Ускрса, истерале овце на пашу. Деца скромна. Био је прошао Ускрс, али се у Српском народу и данас у селима поздравља све до Спасовдана са „Христос Васкрсе!“ (код старијих домаћина, ко заборави да тако поздрави дужан је дати флашу вина). Кроз њиву је наишао неки угледнији човек из села, и рекао деци: „Христос Васкрсе!“. Њих ваљда још нису били научили како се одговара, па је старија сестра Марица рекла: „Шта кажеш?“ А моја Мајка, постиђена, повуче је за руку, и каже: „Ћути!“ Тај се човек окренуо, и „изгрдио нас: како ми то не знамо. Хтела сам у земљу да пропаднем“, каже Мајка. Кад сам касније размишљао о томе, за мене та њена примедба сестри „Ћути!“, показује колико су биле скромне, колико је мала Савка била дете безазлено: „Не знамо шта је старији човек рекао, али треба да ћутимо...“ Како им је, као сирочићима, било у тој задрузи, не знам друге детаље, али су као задруга живели сложено, и обе девојчице су потом одатле удате, а ујак Живко се оженио, и оделио у посебну кућу и стекао петоро деце. Мајка Даринка се потом удала по други пут, и добила једну ћерку – тетку Лепу. Све три кћери су имале децу. Бака Даринка је, по смрти другог мужа, живела код њих наизменице, па је често боравила и код нас у Брдарици, и то по неколико месеци или и годину. Умрла је код сина Живка, који се, после рођења три сина и две кћери, упокојио. Мајка га је наша много волела. Али ја ујака нисам запамтио.

Кад се наш деда, очев отац, вратио 1919. године из рата – био је и витешки ослободилац Косова и Солунац, ослободилац и ујединитељ Срба (као дугогодишњи коњаник, у јесен 1918. г. први је на челу ослободилачке коњичке чете капетана Томића ујахао у Велики Бечкерек, који је убрзо потом преименован у Петроград. Кад

сам био Банатски Владика, 1991. г, предлагао сам да врате старо име Петроград, уместо комунистичког „Зрењанин“, али комунисти ни до данас нису то учинили! Где да послушају предлог српског Владике, унука свога ослободиоца! Нажалост, ни до данас нисмо ослобођени рецидива комунизма, што се, уз остало, види и на трагичном Косову и у Црној Гори) – пожurio је да ожени сина Милана, који је био 1907. годиште. (Као дете, Милан је са Мајком му Милком, нашом баком, бежао у колима у одступању наше војске, новембра 1914. г, све до Уба и Колубаре, па је у јурњави испео из кола, и кад се бака вратила, нађе га како с војском седи крај ватре и војници му са погинулог коња секу месо и испечено, на бајонету дају детету). Дакле, родитељи су ступили у брак негде са двадесетак година (нешто пре 1928. године). Наша најстарија сестра, Радмила – Гроздана рођена је 1928. године. Такође је удата врло млада око 1948. године, јер су за њом следиле још три сестре, па тек онда брат Слободан.

„Каква мајка – таква ћерка“

Када је мајка дошла у кућу Јевтића, ту су биле још две тетке, очеве сестре, њене заове, Марица и Лепосава, које је она изузетно поштовала. Оне су се коју годину касније удале. И своју свекрву Милку је Мајка јако поштовала. Чини ми се да сам тек мало запамтио баба Милку, била је помалена растом. Она је преминула највероватније 1945, а деда три године касније, 1948. године. Моји родитељи су до 1948. већ удале нашу најстарију сестру Радмилу или Грозду, Гроздану. Имала је име на знамењу Радмила и после на крштењу добила име Гроздана.

Рекох, мајка је свекрву изузетно поштовала. Кад сам пошао у Богословију видео сам у нашој цркви Свете Тројице у Брдарици на зиду једну иконицу посвећену Светој Петки. Мала иконица у боји, величине коверте, и на њој пише: „За покој душе моје свекрве Милке“. То је моја Мајка даривала у Цркву. Значи да је имала према њој једно посебно поштовање и молитвено сећање. Можда је имала и нешто што је осећала према њој, као да није нешто испунила, не знам, али пре ће бити да та икона стоји у Цркви, да се помиње и да подсећа на њену свекрву. Никад нисам чуо ни једну грубу реч моје Мајке ни према деди, свекру, ни према баби. То је било поштовање, како је било у времена кад су људи били честити. Мајка је поштовала и сваког човека који би дошао у кућу, путника, намерника, свакога. Нарочито се видело то о Слави и Преслави, и на велике Празнике, Божић, Ускрс. Имали смо једну старицу Циганку, Пеладију, којој је муж раније умро, па је остала са сином Стевом и ћерком Даницом. Кад је Стева умро, у зиму 1944/45. г, промрзео је у шуми од снега и мрза, Мајка је куму Пеладију тешила и свакако помагала, и често у кућу звала. Посебно је поштовала раднике, који би дошли за неки посао, и увек

Мајка се радовала животу, и нас је научила тој радости живота као великом дару Божјем. Није код ње било кукумавчења, малодушности и депресивности. А суза је било. Јер је било и ратова, и сиромаштва, и немаштине, и болести, и умирања. И хвала Богу за све и сва!

је њима прво давала да једу, па после нама деци. За време окупације имали смо једног Србина из Славоније, Манојла избеглицу. Недићева Влада је распоређивала Србе избеглице из Ендехазиие по сеоским домаћинствима. Он је био сматран као домаћи у нашој кући, као члан породице. Отишао је у свој родни крај 1945. године.

Мајка је посебно волела и поштовала свога мужа, нашег оца Милана. Како су дошли до тога да Јевтићи оду да је запросе, то не знам. То је село Тулари, велико село према Бањанима и Убу, и њена фамилија Брисића је била повелика и вероватно познатија. После, кад је зет, муж најстарије сестре, дошао (они су се узели са негде осамнаест-деветнаест година, око 1947/48), наишао кроз наше село, које није баш било успут, поготову нису наше куће, он је са једним својим пријатељем као „пошао за суседно село Крнуле“, па су само узгредно тобож свратили. Зет је био из села Тулари, одакле је била и наша Мајка. Мора да је било неко старо познанство, па људи прате познате фамилије. Знали су да је Савка Брисић из Тулара ту удата, а зет је био из другог краја, истог села, од Пуцаревића. Они су у ствари наишли да виде девојку, и потом су је и запросили, и тако је склопљен благословени брак. Томе је сигурно допринео углед куће Брисића, и углед куће Јевтића, па је из угледне куће Пуцаревића дошао младић, да запроси Савкину ћерку. Није он то рекао тако, то је било као: „Ето, идемо овуда, па смо наишли на кућу!“ Мајка је то одмах осетила. Ја сам тада имао око осам, девет година и обичај је био да се иде да се „гледа кућа“. Пошли су отац, мајка, неко из фамилије, и обично поведу једно дете, те тако поведу мене.

Ако се родитељима допадне кућа, и виде какав је домаћин, какви су људи, какав је род тога будућега зета, онда и ручају код њих. Ако се не договоре, не свиди им се кућа и род, па не пристану, онда се врате кући без ручка. И наравно, допало им се све, и пристали су, те смо и ручали. После, кад смо се вратили кући, мене остале сестре и брат дирају, као „продао си сестру за ручак“. Тај обичај је био диван: младожењини иду „да гледају девојку“, а младици иду „да гледају кућу“. (Како је рекао скоро нашем Владици Григорију један стари Гачанин: „Е мој Владико, данас више не гледају на мајку, на кућу, него гледају...“

Тада се гледало и на младу, и на младића, момка, и на кућу одакле је, и на кућу где иде. А код девојке се највише гледало на њену Мајку. Погледај Мајку, па ћеш видети каква је ћерка. Таква је била наша баба, Баба Њана, тако смо звали Мајчину Мајку (коју сам добро запамтио: била је старица, жива, здрава, држетли, што би рекли, била је врла молитвеница и домаћица), па је и Мајку тако учила. А онда је и Мајка своје кћери учила реду и раду, чистоти и уредности, честитом домаћинском понашању и живљењу, као у манастиру; да раде све послове, да свакога поштују и услуже. Мајчине четири кћери, наше сестре, све су послове знале да раде: да чисте, кувају, перу, шију, као што се то ради у манастиру. (То каже и Вук у

Српском Речнику: да кад су ишли дечади да уче занат, прво су код мајстора учили ове основне послове у кући, па онда занат, јер ако то млад човек не научи, неће бити од њега човека). То је вековно Српско народно искуство. То треба да је и данас тако. А чему данас уче децу, како их одгајају и васпитавају Мајке и родитељи? А да не говорим чему нам омладину учи ово друштво? Препушта их несрећним мас-медијима, то јест сваковрсном разврату, па расту без воље, савести, карактера, морала, образа Божјег и људског. Не уче децу главном: **бити човек** – не само образован, него с **образом и ликом** људским, боголиким, христоликим.

Мајка нам је остала као светиња, њена побожност и поштовање, и њена љубав. Како је само код куће спремала и проводила Празнике, Ускрс, Божић, Славу и Преславу. Славили смо Светог Оца Николу, а са селом преслављали Свету Тројицу. Ишла је у Цркву, не баш често, али више пута годишње. Нарочито уз постове, које смо постили, и ишли на Причешће. Свадбе, Славе, Сахране у фамилији и родбини – то су биле праве свечаности, прави израз Српске Саборности, Православне Црквености и Заједништва. Додајмо томе и познате српске Мобе, кад се иде у помоћ, на испомоћ, једни другима, најчешће у суседству: „у суву сену и зрелу жити“, што каже наш народ – да се помогне сироту и болесну, удовици или потребнику. Где су данас заједничке сетве и жетве, бербе винограда, воћа, кукуруза, копања и косидбе? Или вечерња посела и прела, јесења и зимска? На Славама, свадбама и сахранама – скоро цело село, или засеоци окупљали су се и сапомагали, делили заједничке радости и жалости, благодети и невоље.

Мајка је била добра домаћица, раденица и кућаница, милостива дародавка сироти и болнику, Циганима и просјацима. Сећам се како је то и сестрама говорила и томе их учила. Кад смо имали неку свечаност, па је требало месити више хлебова, а месило се у магази (=дрвеном амбару) и пекло у зиданим од цигле фурунама, Мајка је звала татину сестру, њену заову, тетку Лепу, да она умеси хлеб, јер вели, „нико не зна да умеси тако добар хлеб као она“.

Особито пажљиво је бринула о стоци, нарочито о крави музари, коју је звала Була, и потом њеној ћерци Јабланки, које су давале не тако много, али изузетно добро млеко. Кћерима је распоређивала домаће послове: кување, прање, крпљење, ткање и плетење, мешање и печење хлеба, послове у „вајату“, тј. полузиданој–полудрвеној млекари... Сестрама је посебно наглашавала чистоћу: личну, кућевну, уредну постељину и одећу. Спремала их је за домаћице. Имали смо близу куће башту, градину, а у једном крају авлије, до саме куће, цвећару, где се гајило цвеће, од пролећа до јесени, које се носило у Цркву, на Славе и свадбе, на бабине и на гробље. На гробље се излазило више пута годишње, а нарочито на Задушнице, Четрдесетнице и Годишњице. Слава, Божић и Ускрс су биле велике свечаности, као да сам Христос долази у кућу. Ишло се и на црквене Саборе (у Западној Србији их зову „вашари“, па је Отац Јустин у шали говорио: „Ратари Шумадинци, црквене Саборе зову 'вашари'“, а то је у његовом Врању и на југу Србије значило: сточни вашари).

Живот по слици Свете Тројице

Наша кућа је била као манастир. Што је говорио Владика Николај: „Српске куће су као манастири“ – ред, поредак, рад, скромност, поштење, поштовање. Има то још увек наш народ. Има то, рецимо у приповеци „Први пут с оцем на јутрење“, како је то Лаза Лазаревић лепо објаснио, или Јанко Веселиновић у приповеци „На бунару“, како је ту новодошлу у кућу младу, која није била добро васпитана, па је у кући нису добро примили, па је прихватили, а како је њен свекр примиио и поучио. Тај однос људски је један библијски однос, библијско живљење, понашање и поштовање – то се неговало и гајило у српским домовима. То је право српско домаћинство. Домаћин

код светосавских Срба није прво богат човек, него најпре човек од реда, и образа, и поштења. То је библијска антропологија и педагогија. Библија не крије ништа о животу и о људима. Рецимо, кад узмете породице Авраама, Исака и Јакова. Какве јединствене и непоновљиве личности! Авраам – човек бескрајне вере и поверења у Бога, Исак – човек бескрајног смирења. Јаков –

Данас су раздвојили жену и Мајку, и добили смо овај сурогат који је постао странпутица, који никуда не води.

борац с Богом и борац Божи. Он је ушао у једну много драматичнију ситуацију тј. однос са Богом живим, и са живим људима. Сам је он био живи човек Божи. Нису били мумије, обликоване по „лику и духу овога света и века“. Библија то не крије. Међутим, Јаков постаје праотац дванаест Патријараха, дванаест родоначелника, праобраз Христа и дванаест Христових Апостола, који чине Цркву Бога у Тројици јављенога и прослављенога. Чине полифонију, али и симфонију – *полифоничну симфонију*, како Православни Оци и учитељи и богослови називају Цркву јављену Духом Светим, тј. Различитим огњеним језицима, на Педесетницу. Бог не ствара монотонију, не ствара клишеа. Сваки човек је оригинално боголик, сваки богообдарен, али не да растура и руши, него да гради и образује „по лику Онога Који нас је створио“. Зато сваки боголики, христоробни човек остаје – тајна и светиња. Ту је светиња личности и заједништва, светиња породице, светиња заједничког живота по слици Свете Тројице. Од Ње нам је дат живот, дат нам овде на земљи, али и задат – да се кроз овај научимо заједничком животу у Вечности, у Царству Небеском, за које смо створени и ка коме сви идемо. Ту је велика и одговорна улога Мајке, и Родитеља, и друштва, и читаве људске заједнице.

Очево и Мајчино поштовање према деди, очевом оцу, добро сам запамтио. Бабу нисам запамтио, али деду јесам. Како смо ми сви, родитељи и деца, живели у једној соби, а баба и деда у другој, десило се да једно вече отац нешто повисио глас на Мајку, а деда је био осетљив – прошао је те дуге ратове, требало му је мира. Кад је чуо очев повишен глас, он је само дошао из своје собе, отворио врата наше собе, и рекао: „Милане, шта је то?“ Отац је одмах престао, ми се сви умирили. Ето, тако је било поштовање. Није он био неки строг човек, ни отац није био престрог, али се знало

реда. Мајка нам је, заправо, оставила поштовање према деди и оцу. Никакав проблем, или комплекс, нисмо имали са њим, а нити они међу собом. Било је и суза у том заједничком животу, али није било горчине, мржње, пакости, злобе. Иначе, ови сада такозвани, извикани психолошки, психопатски проблеми, те не знам „садиста отац“, или „вербални терор“ у породици, или тако нешто – то само казује о нашој савременој поремећености, ишчашености, самољубивости, нетрпељивости. Као да нас је захватила општа депресија од превеликог егоизма, надмености, саможивости, изгу-

У свету постоје милијарде жена, али је једна Мајка. Тиме нису друге запостављене, нити презрене, него једноставно то је чињеница, то је јединствен догађај новог живота, новог бића.

бљеног дара за врлину, за подвиг заједништва и суживота. Као да, што каже народ, „до подне мрзимо сами себе, а од подне цео свет“. Ништа од тога није могло бити у здравој и нормалној српској породици. Отац је, кад је требало, могао да удари само онако преко руке, не шамар, него преконосење, па да ти чак и крв пође на усне или нос. То је бивало ретко, и није било ништа страшно, ни трагично. Трбало је само оног момента ћутати, и није потом требало никаквог објашњавања, и разјашњавања. Забрљао си нешто, и то ти је. И ми смо, научени од Мајке, таквог оца и волели и поштовали. Није он имао никакав садизам, и нама никакав комплекс није падао ни на памет. Јер смо осећали да имамо оца који нас воли. Љубав и тренутна љутина могу да се сместе код једног истог живог човека, као уосталом и код Живог Библијског Бога. Библија говори чак о „гњеви Јагњета Божјег“!

А рећи ћу вам још и ово, да се зна. Касније сам чуо: једна је комшиница рекла Мајци: „Ударио те Милан“ – ваљда ју је негде и некад ударио. А она је на то њој кратко и просто одговорила: „Па шта хоћеш, то је рука мога мужа, није туђег!“ То само показује какав је био карактер наше Мајке, праве жене и праве супруге. Није њој било лако у животу, није лако родити десеторо деце, ни одгајити и подићи шесторо од њих, и извести их на пут, и све остало што живот доноси са собом, у овом палом свету, али ипак Божјем свету и богоданом дару живота. Мајка се радовала животу, и нас је научила тој радости живота као великом дару Божјем. Није код ње било кукумавчења, малодушности и депресивности. А суза

је било. Јер је било и ратова, и сиромаштва, и немаштине, и болести, и умирања. И хвала Богу за све и сва!

Сећања из рата

Запамтио сам и рат, уз Мајку. У току рата (1941–45), Немци су купили по селима „стотину Срба за једнога Немца“, убијенога, или педесет за једнога рањеног. То су чинили Швабе Есесовци (чувене Битанге – „бите-данке“ – у Првом светском рату).¹

Мајка је брата, који је старији од мене четири године, и мене, у току рата неколико пута облачила у сукњице и повезивала марамом, да нас не покупе Немци. То су успомене из рата. И још: лете немачки бомбардери преко нашег неба негде ка истоку, а мој сестра Зорка, две године старија од мене, истрчи напоље и куне их: „И се ишо, и се не вратио!“ Око Савиндана 1945. г. ишли су отац и Мајка код тетке Лепе у село Власеницу, код Дебрца; био је велик снег па су ишли саоницама. Пре тога се чула борба митраљезима, минобацачима и бомбама око села Крњића, на пола пута од Брдарице до Дебрца. Били су то још окршаји партизана и четника. Родитељи су у повратку са тог пута дотерали доста испражњених чаура, од минобацача, и једну већу од топа, па смо их имали после низ година. А на оној већој смо откивали мотике за копање. (У овом рату смо накупили неколико већих топовских и хаубичких чаура, па смо их орибали, и ставили их да као сталак држе већа кандила. Од неких смо у фабрици правили месингане крстове. Света Царица Милица је од Косовског оружја направила већи Полијелеј у манастиру Дечанима. А у Цркви Ружици на Калемегдану мањи полијелеји су направљени од пушака јуначких Бранилаца Београда).

Сећам се и овога. Један је стриц из наше фамилије, није рођени очев брат, јер наша је фамилија од четири претка, био свештеник, поп Милош Јевтић, ја сам га звао Бата Милош. Он је помагао четнике 1941, као и избегли поп Илија Ћук из Славоније. Око манастира Каоне су биле шуме, а и до данас су, и четници су тамо долазили да узму мало хране. И Бату Милоша ухапсе Немци. (Комуњаре кажу да су четници сарађивали са Немцима, али су комунисти скривали своју сарадњу са Немцима, и усташама, нарочито 1943). Он је одведен у шабачки завод, ваљда су се спремали да га одведу у Немачку. Ишла је његова попадија Ружа (нису имали деце), и моја Мајка да га посети, с коњским чезама, и мене као дете су повели. Кажу да је Стриц Милош говорио да ћу ја бити његов наследник. Тога се сећам, то је могло бити 1942. године. Поп Милош је, изгледа уз помоћ Недићеве страже, успео да побегне из затвора, и од тада је био у шуми са четницима. Ухваћен је од партизана 1945. г. и жив обешен на Шабачки мост на Сави и убијен метком, са тешким каменом о врату, тако да је упао у Саву и тело му никад није нађено. Он је пред рат спремао грађу за нову Цркву Васкрсења на црквеном имању на Диздаревачи, коју је мој брат из фамилије, отац Радован, и подигао пре две деценије. Око Цркве је гробље југозападног дела нашег села, и ту је и гробље Јевтића, па и гроб наше Мајке.

- наставиће се -

1. Док сам био оне страшне две године (јуни 1999 – мај 2000) на Косову да помогнем брату Артемију (сада, нажалост, расколнику!), дође једног дана (јесен 1999) потпредседница Бундестага (= Немачког парламента), једна госпођа (теолог, докторирала код протестанта Пола Тилиха) и, у одсуству Епископа Артемија, примимо је ја и о. Сава Дечанац у Грачаници. Одмах на почетку кажем јој: „Госпођо, дошли сте из Немачке у Србију. Да ли знате шта је ваш народ радио овом народу у Првом и Другом светском рату?“ Жени појоше сузе на очи. Ја се повукох, и даље је нисам ништа питао. Било је у њој човека хришћанина. Док у већини других западних политичара, дипломата, војних лица, који су долазили, или још долазе на Распето Косово, врло често имате безосећајне мумије, за које су Срби неко Зулу племе. Такви су нарочито Немци и Американци, па и Енглези и Холанђани. Ваљда су од Турака научили такву своју окупаторску, колонијалну супер-културу. „Трагови им смрде нечовештвом“.

СВЕТИ ВАСИЛИЈЕ ЗАУСТАВНО ВОЗ

Било је лето 1982. г. Пошли смо из Сарајева на поклоњење великом светитељу, Светом Василију. Послије цјеливања његових светих моштију, молитве и краћег задржавања у манастиру, спустимо се кривудама, уским путељком, доље низ острошке стране. Најзад, помало изгребани од уснутних купина и драче, стигосмо весели на жељезничку станицу Острог. Супруга са десетогодишњим Божићаром и осмогодишњим Заријом прва уђе на врата вагона, ја полако кренух за њима, кад изненадно испред мене стаде кондуктер. „Ви из Острога?“, упита некако пословно хладно и загонетно.

„Јесмо, хвала Богу из Острога и од Светог Василија, слава му и милост!“ „Јесте ли што узели од туда?“, упита. Ја остадох нијем пред овако неочекиваним дочеком и чудним питањем, па и ја почех загонетно: „Ма, како да нијесмо. Зар ико из Острога иде празан? Узесмо и благослов од Светог Василија. Пољубисмо његове свете руке да нас мимоиђу несреће и невидиме муке.“ „Чујеш, чоче, одоле га воз неће ни мрднути, док ми не кажеш, јесте ли без питања тамо, из светиње узели неку ствар да носите дома?“, то изговори смртно озбиљног лица.

Ја се нагло уозбиљих и рекох му: „Сачувај Боже од такве памети, да из светиње нешто отимамо или крадемо. Ми у светињу носимо поклоне. Нама је породична срећа и благослов свеца милији од свих ствари на свијету“.

Он ми онда рече много уљуднијим гласом: „Опрости, морао сам те то питати, мало причекај ту, па чућеш и зашто.“ Онда стрча низ стенице вагона, руком махну према машиновођи и рече му: „У реду је све!“ И воз крену. Он ме сад расположеније узе под руку и са мном уђе у купе, наплати карте и поче причу: „Прије два дана нијесмо могли да кренемо одавде са ове станице.“ „А зашто то?“, потрудох се да смирено упитам.

„Не даде нам Свети Василије! Ништа се не чудите, но је ово жива истина, што ја велим. Овдје на станицу уђоше човјек и жена, имаху ту неђе око педесет година. Били су у Острогу. Машиновођа упали, да крене воз – не може! Он изађе из локомо-

тиве и загледај машину са свих страна, све исправно. Она непомицна, ка камен студени, као да је нека невидљива сила држи.

Машиновођа онда мени љутито викну: 'Иди из вагона у вагон и сви који су били у манастир Острог нека изиђу из воза.'

Кад у једном вагону то рекох, неки старији човјек ме попримеко погледа па рече: 'Вала смо се могли надати свему и свачему у овоме ваку, али да ће доћи вријеме да нам бране да идемо нашем Светом Василију, е томе јаду се још нијесмо надали. Но оно што је Бог створио људи не могу уништити.' 'Стари, тебе нијесам ништа рекао, ти путујеш од Никшића и иди даље мирно, не ради се о томе што ти мислиш.'

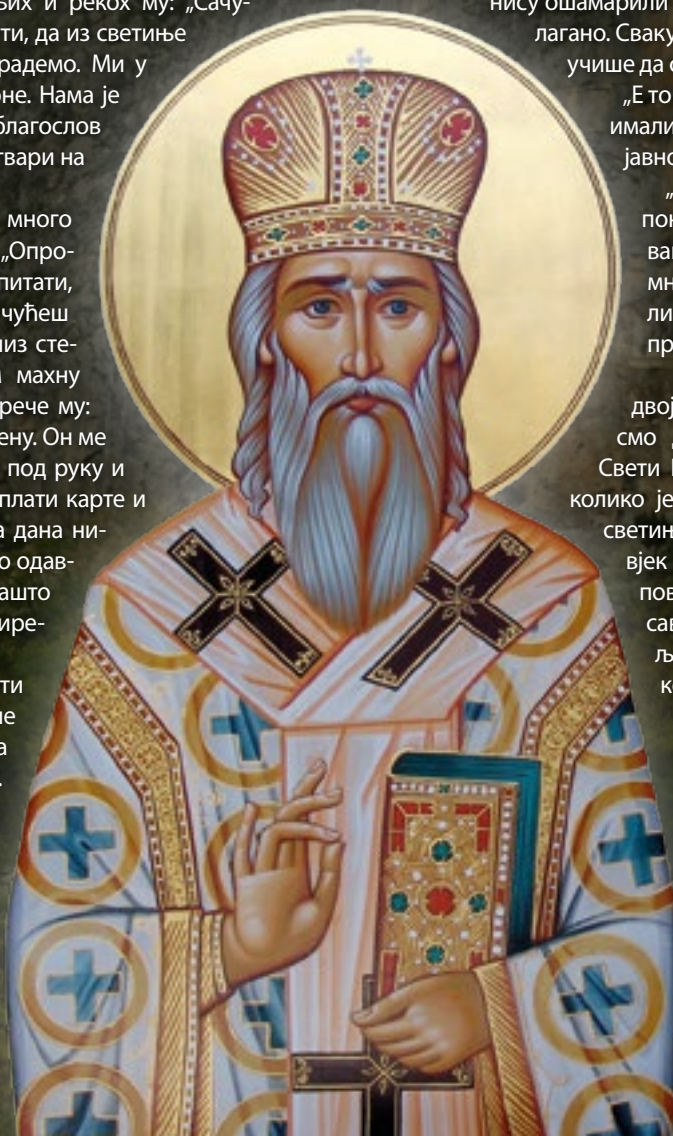
У сусједном вагону упитих исто и један човјек и жена рекоше у глас: 'Ми смо били у Острогу'. 'Молим вас, узмите своје ствари и изађите из воза', рекох им озбиљним тоном. Без питања, без ријечи узеше своје путне торбе и изађоше. Чим из воза изађоше, упали се локомотива и наш воз крену према Даниловграду. Сјутра дан ево ти га опет онај човјек са женом на станици, чекају да уђу у наш воз. 'Немојте опет, да због вас воз не може да крене са станице.' 'Неће, неће, ми смо били грешни', рекоше они. 'Ми смо без знања монаха узели били једну ствар из Острога, као за успомену мислили смо. Вратили смо је у манастир и затражили опроштај од Светитеља и исповједили се. Видјели смо јуче добро колика је цијена гријеха. Но, хвала Богу и Светом Василију што су били овако благи према нама. Што нас нису ошамарили тешком казном'. Говорили су лагано. Сваку су ријеч мјерили. Они ме научише да слушам и вјерујем у чуда."

„Е то су били честити људи, кад су имали храбрости да лични гријех јавно признају“, рекох ја.

„Јесте, вала, чоче, рекоше то и поновише ту причу пред пуним вагоном народа, од којих су се многи у чуду крстили. Видјели су како је светац бранилац правде и свог манастира.“

И кондуктер настави: „Оно двоје још и ово рекоше: 'Сада смо добро утврдили колико је Свети Василије велики и схватили колико је грешно и неопростиво из светиње узимати. Из светиње човјек мора да изађе само чист, исповјеђен, мирне душе и чисте савјести, помирен са Богом и људима', заврши своју причу кондуктер ријечима оно двоје.

Из овога истинитога чуда добар су научили и они, а и ми, јер „савјест је као хиљаду свједока“, каже византијска пословица. И тако, велики Светитељ, чија чудеса теку вјековима и у недоглед иду, овим чудом даје одговор на етичко питање – не узимај туђе.

Ако заборавим тебе, Косово, нека ме заборави десница моја

Сећања мати Февроније на савременике

III АНО

РАЗГОВОР

ЕЛЗА БУБИЋ

О ПАТРИЈАРХУ ПАВЛУ

• Реците нам, какав је био блаженопочивши патријарх Павле?

Ја га знам још док није био владика, док сам била у манастиру Јовање. Он је тада побегао од усташа из Сарајева (на почетку Другог светског рата, прим. аут), где је био вероучитељ, у манастир Благовештење, у Овчар. Ми смо отишли да беремо јабуке у манастир Сретење, и ту смо га затекли: и он је дошао да бере јабуке, као студент. Имао је неку кошуљицу, блузу, нешто црвенкасто, па кад је на дрвету он је скине, а кад хоће да сиђе, он је обуче! Сиротан. Ни с ким није говорио – ништа. Само је ћутао.

• Да ли вам је пало на ум тада да је то будући патријарх?

Па коме би то пало на памет! Није био ни монах, био је студент и често је боравио у манастиру Благовештење. Касније је отишао у Вујан. Тамо је добио туберкулозу. И кад су Немци побили калуђере – он је остао да лежи у соби. Наиђу на врата и питају га: „Шта ти је?“ А он каже: „Имам туберкулозу“. Они онда побегну, и тако се он спасе. После тамо-вамо, опет се враћа у Благовештење, замонашио се и отишао у манастир Рачу. После је отишао на студије у Атину, у Солун. А онда су га изабрали за владика.

А кад је требао да прими Призрен, дођу овде владика Герман и патријарх Викентије. Хоће да га воде у Призрен, да га устоличе, а ми га испраћамо на капију. Ишли смо и ми на устоличење. Кад је дошао овде узео је сестре – Јулијану, Анастасију, и из Девича две и из Грачанице, и све их је учио да певају и учио правило, преко зиме.

Када су га изабрали за патријарха, мени ђакон Тома јавља, каже: „Изабран је владика Павле за патријарха“. Кажем ја њему: „Оче ђаконе, ви ћете њега да упокојите за три године, неће ни три године живети, ви ћете га појести“. А он је доживео колико... Нису га појели. Еј, благо њему. Ако он није отишао у рај, неће нико.

• Јесте ли били у Београду на његовој сахрани?

Била сам на сахрани и Герману и њему. Е, куку нама. Оде нам он, оде...

Кад је Деда био овде, каже: „Кад се разболим доћи ћу овде или ћу ићи у Америку“. Тамо има манастир у коме су Српкиње монахиње. „Јој, Ваша Светости, не дај Боже да идете у Америку. Дођите ви овде, па ћемо ми како знамо да вас гледамо, док сте живи. И да се сахраните у гробље ту код нас“. „Ја ћу да видим. Или ћу у Америку или ћу овде код вас“. И Митрополит (Амфилохије, прим. аут) га је молио да кад умре, да га сахране овде код нас, па би га метнули у гробницу Св. Арсенија. А он каже мени последњи пут кад је био овде: „Не, ја сам решио да се сахраним у манастиру Раковици“. Каже, написао је тестамент. Ваљда је мислио како ће овде, кад не можеш од ових... И ко зна како би то било. И боље што је тако. Кажу да неки већ оздрављају на његовом гробу, да су нека чуда била.

Када се упокојио, дошло је нас пет сестара да присуствујемо, да будемо на опелу и на сахрани. Дошли смо после подне. Поклонили се и мало били на молитви. Онда су нам рекли да можемо да присуствујемо сахрани само ако одемо тамо да преспавамо, па да сачекамо да Деду доведу, а да на опелу ни не можемо да будемо. Ја мислим само – „Боже, па нисам ја дошла да будем у Раковици, а да не будем на опелу, да

не будемо на његовој сахрани. Никако, каква Раковица! Ни говора!"

Гледали смо на телевизији како су у Саборној цркви завршили службу, како су држали говоре, како су кренули... И ми кренемо, доведе нас Димитрије, син Митре, наше комшике из Пећи, ту код цркве, ове велике нове (Храма Светог Саве, прим. аут). Станемо у ред и чекамо сад да стигну са Дедом. А народа, народа! Не питај. Е, сад хоћемо да идемо у Раковицу. Ал' како ћемо проћи? Кажем ја њему: „Ајде како знаш да идемо. Ако идемо за поворком – нећемо стићи“. Поворка је била од Београда до Раковице. Каже, идемо ми преким путем, споредним. Кад, наиђемо на прву стражу милиције, из Краљева. Молимо да нас пропусте. Молимо, молимо. Кажемо им да је Патријарх наш био. Да смо ми из Патријаршије с Косова... Пусте нас: „Ми ћемо да вас пустимо, али ова друга стража неће“.

И дође друга стража и ми их молимо, молимо. Али они не попуштају: „Не. Кад прође поворка. Кад Деду поведу, кад пођу сви, ми ћемо вас пустити да идете за њим“. Али је много народа било, па кажем ја: „Остави ти, да ми идемо пешке“. И он стане с колима а ми изађемо пешке, и кажем њима двома: „Ајде војнички да трчимо“. Узмемо се за руке. Трчимо ми оним путем. Кроз средину. И дођемо на капију манастира, а оно стражари. Али, пустише нас. На време смо стигли! Ја се некако провучем до гробнице. Кад је држао говор Патријарх цариградски, онда ме је видео Митрополит и нареди Радичу да ме преведе између владика да пољубим покојног Деду, да пољубим његов крст. Ја сам последња целивала деду, пре но што ће да га спусте у гроб. Воља је Божија била, да ја последња

целивам његове мошти, њега – упознала сам га толико и волела сам га. И то нећу никад заборавити. Никад! То је Бог дозволио. Мајка Божија. Да стигнем да га пољубим, да целивам последња његове мошти.

Благо њему. Он је отишао у рај сто посто. Моли се он за нас, да будемо у рају. Само да будемо добри.

О ЕПИСКОПУ ДАНИЛУ КРСТИЋУ

Покојни владика Данило је много волео да дође овде за Велику Госпојину, за пост, петнаест дана. Он би стао овде код моста, а долазили би студенти и ђаци. Он је био у стању три сата да стоји и да прича о Светој Тројици. Прво један прст дигне. Па објасни. Па онда други, па објасни. Па трећи. Ја му кажем: „Преосвећени, да вам метнемо столицу да седите?“ Али он није хтео: „Не, не!“. И тако је сачекивао људе који долазе, групе... О Светој Тројици је стално причао.

Говорио је – Антихрист се родио у Бриселу. Антихрист што ће завладати и већ је завладао народом. И он ће, каже, да расте и да има 33 године, као и Христос кад је почео да проповеда... Већ има 33 године и већ је почео да проповеда. Видите – нема љубави. Кад Бог узме љубав, нико никог не воли: ни мајка дете, ни деца мајку. Само – или дрога или новац...

Владика је, док је још био студент, отишао и лутао по свету. Није био ни крштен. Био је и он за комунисте. После је ваљда отишао на Свету Гору, па је тамо мало добио Божијег, што кажу... А био је добар. Постео је с нама. Волео нас је много. Сахрањен је у Ваведуњу у Београду. Кажу да је неко тамо оздравио на његовом гробу, да ли су вршили парастос или је шта друго било, кад из његовог гроба – нека је бела светлост изашла горе.

О ОЦУ МАКАРИЈУ, ДУХОВНИКУ МАНАСТИРА ЈОВАНЈЕ

Макарије је био у Светом Науму, па после кад су Бугари истерали Србе, тада су и 12 монахиња истерали из Калишта

(које су онда прешле у Јовање), и онда су и њега истерали. И он је дошао код нас, а био је већ болестан. Док је био у Светом Науму много је строго живео: за Велики пост је само служио, ништа није седам недеља јео, само се причешћивао. Слабо је јео иначе и тако је оболео, болео га је желудац и црева су му ослабила. Слабо је јео и кад је дошао код нас. Мене одреде да му будем послушница, три године сам га служила.

Није спавао на кревету, него је направио један сандук, као за кукуруз, са поклопцем. И доле метне једно ћебе на патос, и ту спава. И кад хоће да легне онда се покрије оним поклопцем – мало подигне, да може да дише. Висок је био и мршав. Искида он папир и напише: „Царство Божије на силу се узима“. Па побаца по патосу много таквих папира, са поукама.

Никад он ником није гледао у очи. Кад иде, говори: „Господе помилуј, Господе помилуј“. А кад чује да сестре нешто причају и смеју се: „Немој да се смејете. Сав страх Божији изиђе из човека кад се смеје. Немој да се смејете“. Е после кад је ослабио једно време – ја носим вечеру а он плаче у соби. Рида. Ја не смем да уђем на врата, стојим држим онај служавник. Једаред ја решим: „Оче, молим вас, зашто плачете? Шта је? Јесте ли болесни или нешто незадовољни, шта је?“ „Господе!“, па почне да плаче, „Колико има болесника у болници, колико има деце, жена, мајки, па немају шта да једу. Немају дрва да се огреју кад је зима, па немају чиме да се покрију...“ Па се опет зацени! Тако је он размишљао. Све – како има болесника, како има рањеника, како има мученика и онда плаче... Мене ухвати грозница. Уплашим се!

Имао је једно гвожђе, можда једно два килограма у њему, куглу затвореничку и то носи! И ја кажем: „Оче шта то носите?“ „Па да се загрејем, загрејем“, и стално је то носио у руци. То је стално носио, и кад изађе ван... Онда једаред каже: „Угрејао сам ову руку, ајде да вежмо неколико каменчића, па да носим и у ову руку“. Па иде узбрдо, да се загреје.

Кад ми устанемо око пола три ујутру, да одемо да видимо краве, да видимо шта треба, да им положимо, да их помуземо, чујемо њега како пева горе Литургију. Никад није служио да му сузе нису ишле низ врат. Једном ми је на недељу кад су Св. Оци дао иконицу. Имам је овде под јастуком: Мајка Божија, Благословеније Девичје обитељи Св. Јована. На њој пише: Петра, Божић, лета Господњег 1940. год. Тако је моје име било. Ту ми је икону дао кад сам дошла у манастир '40. године. Кад су први Оци били у манастиру, делио је сестрама, свакој по једну. То је икона Скоропослушница. Чудотворна. Кад идем на пут, ја је метнем у џеп, да ме чува. Не заборављам.

Кад се заратило дођоше партизани – траже га. Он је знао да ће га ако остане ту комунисти ухватити, па је отишао у Брус код неких својих, као болестан. Они долазе и траже га. Где је? Отац Серафим каже: „Отишао је некуда, да ли у болницу, да ли – не знам...“ Није хтео да каже да је у Брусу. „Што га тражите? Шта хоћете?“ Кажу: „Да смо га нашли ми би га обесили на врбу при Морави“.

• Ко је тада била игуманија у Јовању?

Мати Катарина. Њу су Бугари убили. У манастиру Никоље је игуман умро, а калуђери се разбегли – тако да је остао у манастиру само један стари калуђер. Владика Викентије (потоњи патријарх, прим. аут) нареди да Мати пређе у Никоље једно време, док се не нађе ко ће доћи. Она узме две искушенице, најстарије, и оде у Никоље и тамо је била

неколико дана. Кад Бугари једни наишли из Чачка, једни из Ужица. И ту у Овчар бањи се сударе. Нису знали да је једна војска. Него почну да пуцају један на другог. А сестре су чуле пуцњаву и уплаше се, и крену да побегну у Јовање. Онда се скупе, пређу Мораву чамцем и онда поред Мораве трче да пређу овамо у Јовање. Бугари су приметили да неко иде, трчи поред Мораве, па су запуцали и њу ране ту, у стомак. И после кад су сишли доле, кад су видели сестре да плачу – видели су да су то жене, монахиње. Узму је у кола. Али до Бање умре...

И тако је она погинула. Остала је њена заменица – Текла. После је продужила као старешина. Онда је отишао о. Серафим, Рус, а о. Макарије се вратио. Једно време су се крили код нас и владике Стефан и Василије (потоњи жички епископи, прим. аут).

После калуђери из Преображења кажу да морамо да бегамо, да долазе партизани. Ко зна шта ће бити с нама. И кажу нам да и ми морамо да бегамо за Београд. Мати каже: „Шта ћу ја, шта да радимо ми, Боже?“ Кажу јој: „Ајте и ви. Ко зна шта ће бити кад они наиђу“. Није то била озбиљна војска (партизани, прим. аут), него – Боже помози. Сад, сестре неке хоће да иду, неке хоће да остану. А о. Макарије каже: „Немој, мати, мене да остављаш, они ће мене исећи живога, да идем и ја“. А био је болестан, једва је ишао. Каже Мати мени: „Ти и Христосија – с њом сам спавала десет година у истом кревету, јер њом сам имали други – останите, па ујутру узмите магаре и покупите то мало постеље његове, нешто узмите и њега метните на магаре, па га водите до Чачка“. Да у Чачку онда седнемо на воз, па да идемо код његове сестре у Грузу. Онда оне оду, а остану њих три, четири, које нису хтеле да оду, и један стари калуђер. Ми ујутру натоваримо магаре и кренемо са њим. Од Овчара до Чачка има око седам километара. Али то је магаре било бесно, па мало иде, па легне, па мало иде па легне... Од седам ујутру до седам увече смо ишли тих седам километара. Тако смо се мучиле – „Господе помилуј! Шта ћемо!“

Кад смо дошли у Чачак, где су нам шеф и домаћица воза као пријатељи били, увек су долазили на службу, ту смо вечерали, па смо сели на воз од Чачка до Краљева. Кад смо у Краљево дошли – станица бомбардована. Све полупано. „Шта ћемо сад, куку мајко!“ Ајд, ту му простремо да легне и останемо ту до ујутру, па да ујутро седнемо на воз. Али да идемо две станице пешке, јер не долази воз из Београда до Краљева... Како ћемо сад? Треба он да иде, а болестан – једва иде са штапићем... Некако смо га водиле и његове ствари носиле. Мучиле се можда једно две станице – кад Талијани узму нам ћебад и то шта смо носиле и помогну нам да носимо. Талијани, војска.

И дођемо у Грузу код његове сестре. Она нас дочека и њезин муж. Ту смо били од Мале Госпојине до Св. Арханђела. А тамо сиротиња, нема шта ни да једе. Знаш како је – рат. Кажемо ми: „Ајдемо, оче, кући, па шта Бог да“. И тако ми, некако се придигнемо пођемо назад. Баш на Св. Аранђела

дођемо. А мати се са сестрама вратила, ишле су само до Прељине, тамо иза Чачка, и вратиле се.

Отац Макарије се упокојио после рата и пет година је био сахрањен поред цркве у Јовању. И кад су решили да преместе Јовање горе мало на брдо у неки наш воћњак, јер су правили брану на Морави, морали смо да изместимо и гробље. Кад су га извадили, био је цео! И брада, и руке! Све је било сачувано. Онда га пренесу горе на брдо у манастир посвећен Великој Госпојини – Успенију Мајке Божије. И кад су после хтели да га пренесу, кад је Јовање премештено, и кад су га поново извадили – и он се био распао.

Иначе, кад је последња Литургија завршена у старом Јовању, пре него што ће га преместити, дошао је један, попео се горе и 'оће да ишчупа крст! Србин! Комуниста! Дрма крст, дрма. И ишчупа га! Ми кукамо, плачемо – не вреди. Кажу да је после полудео.

После сам ја отишла, али сам рачунала Јовање ко да сам се ту родила, толико сам ја ту прирасла. И све сањам Јовање, а не сањам кућу. Често га сањам – Овчар, Јовање, сестре.

О АВИ ЈУСТИНУ

Кад се о. Јустин склонио из Београда, док је био у Сретењском манастиру, мати спреми веша, спреми за јело нешто и каже: „Идите ви“ – ја и м. Јована да идемо преко брда и шума и да одемо у сретењски виноград, да му однесемо. Кад је прво побегао из Београда крио се у

сретењском винограду. И ми дођемо у капелу у винограду. Молимо се Богу. Предамо ми то њему. Он онако висок и мршав. То сам добро упамтила. Кад је после оболео, кад је прешао у Ћелије ишла сам после да га видим, да га обиђем, да узмем благослов.

• Да ли се осетила та нека особеност код њега, посебност?

Јесте, како да није! Како је служио, како је држао говор! Кад почне да прича, после службе кад држи говор – дође од олтарачак на доле. Како је он то умилно држао говор, викао, причао, да ти трпа све у срце оне његове речи. Могао је да прича. И знао је.

Кад је умро, ишла сам на сахрану. То је било народа, то се није могло у двориште да уђе! Опет сам пре две године ишла на гроб. Сад су почели једну велику Цркву... И каже мати Гликерија: „Кад буде све завршено и нова црква освећена, онда ћемо да га извадимо из гроба и метнемо у цркву“. А ја сам јој рекла да је он сто посто цео.

О ПАТРИЈАРХУ ИРИНЕЈУ

Четрдесет и четири Патријарха су овде столовала. А ја сам упамтила Викентија, Германа и Павла. И ево сад Иринеј четврти. Знам га још откад је пошао у Богословију, Мирослав се звао. Ми смо имали млин, манастир Јовање, у његовом селу. И кад идемо у млин, идемо поред његове куће, па свратимо код његове мајке, она је имала два сина и ћерку, и ту преспавамо. Кад је пошао да иде у Богословију, ми му кажемо: „Мирославе, да будеш добар ђак, и да нам будеш владика.“

А он дебељушан, био је много леп... И оде он у Богословију и заврши, после постане ректор у школи монашкој код Св. Василија, а касније дође за ректора и у Призрен, а после га изабери за владика у Ниш. Много смо се обрадовале кад је постао патријарх, долазио нам је пар пута...

Ўграђивање у НЕВЕСКИ Јерусалим

У Цетињском манастиру 12. јула је одржан традиционални Петровдански сабор.

Свету архијерејску литургију служио је Архиепископ цетињски и Митрополит црногорско-приморски г. Амфилохије са свештенством, свештенмонашtvом и вјерним народом Митрополије.

У току Литургије Владика је архимандритским чином одликовао игумана Цетињског манастира оца Методија. Обраћајући се оцу Методију, Митрополит је рекао да га је Господ удостојио да прими архимандритско звање и да тиме настави свето предање игумана цетињске обитељи. „Велика је то част пред Богом и велика одговорност. Нека те Господ укријепи да носиш ово звање до краја свога живота и у вјекове“.

„Надам се у Онога који нас држи својом крепком руком – Христа Господа, без кога не можемо ни један корак учинити, да ћу Његовом помоћу да изнесем овај крст часно и честито, на корист Цркве“, рекао је архимандрит Методије.

Свету тајну крштења примило је петоро дјеце: Петар, Павле, Никола, Марта и Јована.

У литургијској бесједи након читања Светог јеванђеља митрополит Амфилохије је рекао да се радујемо сабрању Цркве Божје око ове светиње и око спомена Светих апостола Петра и Павла и спомена Петра I и Петра II, Тајновидца ловћенског.

Протосинђел Методије, настојатељ Цетињског манастира је одликован чином архимандрита

„Нека би се и ово наше сабрање уградило у Свету грађевину, у тајну новог светог града Јерусалима, који овдје започиње, коме нема завршетка ни краја, који расте према небесима и у који се уграђује све оно што је здраво, честито, богоподобно, освећено, очишћено, миропомазано овдје на земљи“, рекао је митрополит Амфилохије.

Након Литургије су уручене награде: Живојину Киру Радовићу орден Светог Петра Цетињског и Радисаву Лакију Секулићу орден Светог краља Милутина.

Након тога кренула је традиционална литија од Цетињског манастира до цркве на Ћипуру гдје се првобитно налазио манастир који је као задужбину Господу и Пресветој Богородици примио господар Црне Горе Иван Црнојевић. На остацима старог манастира Високопреосвећени Митрополит је пререзао славски колач.

Сабор је настављен на гумну испред Цетињског манастира, извођењем празничног умјетничког програма у којем су наступили црквени хорови и народни гуслари.

У трпезарији Цетињске богословије приређена је славска трпеца хришћанске љубави.

Хор Светог апостола Марка на Литургији

Митрополит Амфилохије и гђа Нада Момировић, арт-директор модне куће "Мона" у Печатњи Цетињског манастира

У навечерје Петровдана, након свечаног празничног бденија у књигопечатњи Цетињског манастира је отворена изложба скица, цртежа и костима колекције „Његош“ Олге – Оље Ивањицки.

Митрополит Амфилохије је на отварању изложбе рекао да је Оља Ивањицки хтјела да на овај начин изрази космичку димензију Његошевог лика. „Оља је у себи носила и велико наслеђе великог руског народа. Испуњена визијом свеукупног Божанског стваралаштва, она се дотакла не само Његоша и његове космичке димензије, него и једног другог великог тајновидца – Николе Тесле“.

Изложбу су, поводом 200 година од рођења Светог митрополита Петра II Петровића Његоша, Ловћенског тајновидца, организовали Митрополија црногорско-приморска и модна кућа „Мона“ из Београда.

Сустрет поглавара Руске и Српске Православне Цркве у Москви

У Патријарашкој резиденцији Свето-Даниловског манастира 17. јула 2013. године одржан је сустрет Његове Светости Патријарха московског и целе Русије Кирила и Његове Светости Патријарха српског Иринеја.

Свјатејшег Иринеја, који је допутовао у посету Руској Цркви прате Митрополит црногорско-приморски Амфилохије, Епископи: новограчаничко-средњезападноамерички Лонгин, бачки Иринеј и рашко-призренски Теодосије; сабрат Жичког манастира ахримандрит Арсеније (Главчић), професор Православног Богословског факултета Београдског универзитета протојереј-ставрофор Радомир Поповић, ректор Богословије Светог Петра Цетињског протојереј-ставрофор Гојко Перовић, протођакон Саборне цркве Светог архангела Михаила у Београду Радомир Перчевић и сарадник Кабинета Патријарха српског Ђакон Александар Секулић. Састанку је такође присуствовао Епископ моравички Антоније.

Од стране Руске Цркве на састанку су учествовали председник Одељења за спољашње црквене везе Московске Патријаршије Митрополит волоколамски Иларион, руководилац Административног секретаријата Московске Патријаршије Епископ солнечногорски Сергије, намесник Новоспаског манастира Епископ воскресенски Сава, намесник Свето-Даниловског манастира архимандрит Алексије (Поликарпов), заменик председника ОСЦВ протојереј Николај Балашов и секретар ОСЦВ за међуправославне односе протојереј Игор Јакимчук.

Патријарх Кирил је срдечно поздравио високог госта и делегацију у његовој пратњи у духовном и административном центру Московске Патријаршије, истакавши: „Веома нам је драго што се дуго очекивана посета Ваше Светости Руској Цркви сад остварила. Она се подудара с благодатним периодом прославе 1025. годишњице Крштења Русије и такође се радујемо што ће се Ваша мирна посета продужити ради учествовања у свечаностима.“

Његова Светост је констатовао да Руску и Српску Цркву у току историје повезују посебни односи. „Ми смо наследници јединствене словенске духовне и културне традиције, која потиче од Светих Кирила и Методија.

Богослужење које служимо разумеју и Руси, и Срби. Ова литургијска традиција на посебан начин духовно и молитвено уједињује наше народе“, рекао је, између осталог, Патријарх Кирил. Он је такође подсетио да је оснивач Српске Цркве, Свети Сава, који се замонашио у Старом Руску на Атону, превео Крмчију на словенски језик и да се овај превод вековима користио и у Руској Цркви.

„Наше Цркве и народи су у историји пролазили и кроз радости и кроз жалости. Врло често су то биле наше заједничке радости и жалости. Сећамо се жртве коју је поднео руски народ ослобађајући Балкан, као и које су добре последице тога биле по српски народ. Такође се сећамо и тога како се Русија заступила за српски народ с огромним ризиком по свој сопствени опстанак – као што је познато, трагедија Првог светског рата се претворила у револуцију и у искушења која су затим уследила по наш народ. Али чувамо у сећању и то како су српски народ и Српска Црква у оберучке прихватили велики број руских избеглица које су напустиле земљу после револуције“, наставио је Свјатејши.

Изражавајући радост поводом предстојеће заједничке прославе 1025-годишњице Крштења Русије, поглавар Руске Цркве је истакао да је ослобађање Цркве после деценија атеистичких прогона и тлачења почело у години прославе 1000-годишњице Крштења Русије: „Ових 25 година је посвећено труду на обнови наше Цркве. За све нас, који живимо на просторима историјске Русије – сад већ у различитим државама, али у јединственој Цркви – то је повод да размислимо и да оценимо све што се десило, да благодаримо Господу, као и да се помолимо да Његов благослов и даље остане с нама.“

Са своје стране, Патријарх Иринеј је, захваливши се на поздраву, рекао: „Ово су речи поглавара велике Цркве великог народа – народа који није значајан само за Словене, већ игра велику улогу у целом свету.“

Поглавар Српске Цркве је благодарио Патријарху Кирилу „за могућност да се поклати светињама Руске Цркве, да се помоли с руским народом и задобије благодат Божију“. По сведочанству Његове Светости Иринеја, 1025-годишњица Крштења Русије није значајна само за Руску Цркву, већ и за све словенске народе.

Говорећи о својој посети Руској Цркви која је почела дан раније, он је истакао да „ова посета треба да учврсти наше духовне везе“ и да помогне даљем развоју односа. Патријарх Иринеј је изразио увереност у то да словенски народи треба да збију редове и подсетио је на речи Светитеља Николаја (Велимировића) о историјској улози коју им тек предстоји да одиграју. „Ова улога се пре свега односи на руски народ и Руску Цркву,

„Руководство наше земље се тренутно налази под утицајем Запада и Српска Црква улаже огромне напоре како би свест људи на власти била повезана с Русијом и Руском Црквом“, наставио је Свјатејши, „Често у присуству српских власти помињем речи познатог српског политичара из прве половине XX века Николе Пашића који је рекао да мали чамца Српске Цркве треба везати за брод Руске Цркве.“

„Сматрамо да данас реч Руске Цркве, реч Русије има огромну тежину кад се ради о судбини Косова и Метохије“, истакао је српски Патријарх изразивши наду у подршку Московске Патријаршије и руске државе по овом питању.

Са своје стране поглавар Руске Цркве је обећао: „Пажљиво пратимо дешавања на Косову и Метохији и стичемо утисак да је 2013. година постала година посебних искушења за српски народ: скрнав се храмови, руше се надгробни споменици, чују се претње на адресу православних Срба. Дивимо се храбрости српског народа који без обзира на претњу по своју егзистенцију и даље остаје на месту које је духовно и историјски важно за целу српску нацију. Безусловно подржавамо праведну позицију Српске Цркве у погледу Косова и Метохије и више пут смо давали изјаве о овом питању. Наставићемо дијалог с нашом владом и с владама других земаља представљајући ову тачку гледишта коју делимо са Српском Црквом. Руска Црква је подржала учествовање Руске Федерације у пројектима УНЕСКО којима су предвиђени реставрација и обнављање свети-

Света литургија у Тројице-Сергијевој лаври

која треба да стане на чело велике словенске породице“, додао је Свјатејши.

Поглавар Српске Цркве је поменуо да ће на сусрету бити размотрен низ актуелних проблема из црквеног живота. „Ми као представници словенских народа треба да имамо заједнички став у вези с решавањем питања у јединству с осталим Православним Црквама“, констатовао је он.

У току разговора Свјатејши се дотакао ситуације у Косовској покрајини. Он је подсетио на то да се катедра поглавара Српске Цркве налази у Пећкој патријаршији. Постоји опасност да се ова територија нађе ван граница Србије. „Наш народ вековима страда на подручју Косова и Метохије“, констатовао је Његова Светост Патријарх Иринеј подсетивши на турску владавину у прошлости и на жељу низа земаља у садашњости да издвоје ову територију из састава српске државе и да формирају другу албанску државу.

„Када бисмо се одрекли Косова и Метохије, то би значило да смо се одрекли својих светиња и своје историје, јер наши главни историјски споменици се налазе тамо“, истакао је Патријарх Иринеј.

Патријарх Иринеј одликован орденом Св. кнеза Владимира I степена

ња Православне Цркве на Косову и Метохији. Знате да су, између осталог од средстава Руске Федерације обављени радови на реставрацији Пећке патријаршије и др.“

Како је истакнуто, по благослову Његове Светости Патријарха Московског и целе Русије Кирила прикупљена су средства у корист Рашко-призренске епархије Српске Православне Цркве. Укупно је прикупљено 200 хиљада евра за обнову Призренске богословске школе. „И наставићемо да прикупљамо новац“, истакао је поглавар Руске Цркве,

МИРНА ПОСЈЕТА ПАТРИЈАРХА ИРИНЕЈА РУСКОЈ ЦРКВИ

Његова Светост Патријарх српски Иринеј је 16. јула 2013. г, у пратњи високе делегације Српске Православне Цркве, започео мирну посјету Руској Православној Цркви. Ова се посјета подударила са прославом 1025-годишњице крштења Русије.

17. јула, после сусрета са Патријархом московским и цијеле Русије Кирилом, патријарх Иринеј је, са делегацијом, посетио светиње града Москве. На празник Св. Сергија, игумана Радоњешког, 18. јула, патријарх Иринеј и патријарх Кирил служили су Литургију у Свето-Тројицко Сергијевој лаври. Делегација Српске Цркве је након Литургије посјетила Московску духовну школу и производни завод Руске Православне Цркве „Софрино“.

Делегација Српске Цркве је 19. јула посјетила саборну и друге цркве московског Кремља. Затим су посјетили Покровски ставропигијални женски манастир и поклонили се моштима Блажене Матроне Московске.

19. јула Патријарх Иринеј је допутовао у Санкт-Пе-

тербург. На путовању га прате Митрополит волоколамски Иларион, Епископ воскресенски Сава, Епископ моравички Антоније, протојереј Виталије Тарасјев и др. Српску црквену делегацију су дочекали Митрополит петербуршки и ладошки Владимир, ректор Санктпетербуршких духовних школа Епископ петерхофски Амвросије и клир Санктпетербуршке епархије.

Свјатеји Патријарх Иринеј остаје у посети РПЦ до 30. јула, до када ће висока делегација Српске Цркве бити примљена код највиших црквених и државних великодостојника Руске федерације, Бјелорусије и Украјине. За овај број часописа опширније преносимо само вијест о сусрету два патријарха у Москви 17. јула.

Код блажене Матроне Московске

„зато што само прикупљање средстава представља важно испољавање солидарности од стране обичних људи, који једноставно долазе у храм и доносе своју жртву – они осећају да учествују у животу православних на Косову и Метохији.“

Патријарх Кирил је изразио солидарност са ставом о косовском питању о којем су више пута говорили поглавар, Свети Архијерејски Сабор и Синод Српске Цркве, истакавши: „Са жаљењем констатујемо да политичком руководству Србије данас недостаје ова принципијелност и сматрамо да оно треба пажљиво да слуша глас Српске Цркве, а не да га игнорише, тим пре јавно. Сматрамо да треба размишљати о моделима регулисања ситуације на Косову и Метохији, али тако да сваки модел претпоставља чврсте гаранције опстанка српске заједнице и светиња Српске Цркве. И наравно, у формирању овог модела треба да учествује Српска Црква, пошто сноси духовну и моралну одговорност за само постојање српског народа на Косову и Метохији.“

„Срећући се са поглаварима помесних Православних Цркава увек постављам питање о Косову и Метохији, исто као што сад постављам питање о хришћанској трагедији и Блиском истоку услед ратова који могу да лише Блиски исток хришћанског присуства“, рекао је Патријарх Кирил. „Сматрам да став о заштити српског становништва на Косову и Метохији исто као и о заштити хришћанског становништва на Блиском истоку треба активно да подржавају све помесне Православне Цркве. Наше канонско јединство, између осталог, треба да добије и друштвени израз. Страдања наше браће предста-

вљају тему која захтева формирање заједничког става о тако значајном друштвено-политичком питању.“

По завршетку разговора Патријарх Кирил је уручио поглавару Српске Цркве и члановима делегације у његовој пратњи одликовања Руске Цркве „у знак пажње за труд на добробити Свете Цркве и поводом 1025-годишњице Крштења Русије“. Патријарху Иринеју је уручен орден Светог равноапостолног кнеза Владимира I степена. Митрополит црногорско-приморски Амфилохије, Епископи новограчаничко-средњезападноамерички Лонгин, бачки Иринеј, рашко-призренски Теодосије и моравички Антоније удостојени су ордена Светог равноапостолног кнеза Владимира II степена. Архимандрит Арсеније (Главчић), протојереј–ставрофор Радомир Поповић, протојереј–ставрофор Гојко Перовић, протођакон Радомир Перчевић и ђакон Александар Секулић су одликовани орденом Светог равноапостолног кнеза Владимира III степена.

Патријарх Иринеј се захвалио поглавару Руске Цркве на одликовањима и подршци, и изразио је наду да ће српски народ савладати сва искушења, између осталог, „уз благодатну помоћ руских Светаца“.

Извор: Патриархия.Ру
Са руској Марина Тогућ

Људи највише личе на Христа милосрђем

Са благословом Митрополита црногорско-приморског Амфилохија, 22. априла 2010. године почела је са радом Народна кухиња Саборног храма Христовог Васкрсења у Подгорици.

Списак корисника Народне кухиње састављен је на предлог подгоричких свештеника, и на њему су се на првом мјесту нашле самохране мајке, стари људи који сами живе, људи избјегли са Косова и Метохије и Босне који живе у тешкој материјалној ситуацији. Народна кухиња дијели један оброк дневно. То је ручак, који се састоји од куваног јела и пола хлеба. У почетку смо дијелили 100 obroka дневно, али захваљујући племенитим људима који нас помажу, број obroka смо повећали на 150. Потреба је много већа, људи нам се јављају и ми их стављамо на списак чекања, надајући се да ћемо им једног дана изаћи у сусрет. Народна кухиња има своје возило, којим се доставља храна на кућну адресу

свим људима који живе у удаљеним мјестима и нису у могућности да дођу и на лицу мјеста подигну храну. Тренутно се развози 120 obroka на различите локације у Подгорици.

Сви људи добре воље који желе да допринесу овом заједничком дјелу спасења, на које нас Господ позива ријечима: „Када год учинисте једном од ове моје најмање браће, мени учинисте“, могу донијети намирнице или било коју другу помоћ на Саборни храм у Подгорици, а прилози се могу уплаћивати и на жиро рачун, број **550-12288-79** са назнаком „за Народну кухињу Саборног храма Христовог Васкрсења“.

„Желим ову прилику искористити да се захвалим свима који на било који начин и у било ком облику учествују у благодајењу, а исте Народна кухиња препушта и припрема за народ који је егзистенцијално угрожен.

Мени, а засигурно и осталима, тешко је падала чињеница да смо онемоћали, да смо сами, да смо скоро па гладни. А онда – спас. Храна и утеха. И даље је тежба у души, али се лакше подноси. Па замислите само, сваки дан фришак хлеб и топло јело. Некад кувано, некад печено. О, да, разноврсно месо и поврће. И укусно и обилно. И не само то. Периодично се подијели воће, поврће, млеко, тестенина, сир, салама... Сигурно ћу нешто заборавити, али то је зато јер је често и опет разноврсно. Деца нам за Божић приме пакетиће, као ми некада кад смо били мали и кад су била лепша времена. Добијемо и вино, кафу, шећер, чарапе, пешки-

Ђакон Миомир Вулевић са корисницима Народне кухиње у манастиру Острогу

ре... Ускоро ће Васкрс, донијеће нам јаја да приправимо како то обичаји налажу и не бринемо да неће бити у довољној количини за госте ако дођу. Неко ће помислити како је то јефтина намирница и да је лако приуштити је, али, вјерујте, кад се нема све је скупо. Па и лекове нам понекад приложи, иако на рецепт, купују се. Не смем заборавити да поменем помоћ у гардероби, лепа је и чиста. И обућу нову су нам почели делити. А ми... сретни. Због свега.

И зато хвала нашој Цркви која не заборавља свој народ, хвала на хуманој идеји за оснивање Народне кухиње и достављање хране до наших домова. Хвала свима који помажу, уз напомену да је живот непредвидив и да се може променити у трену, као нама наш.“

Овако своју захвалност Богу и Цркви сведочи једна сестра из Сарајева, која тренутно живи у колективном смјештају на Врелима Рибничким у Подгорици, а која је већ три године корисник Народне кухиње Саборног храма Христовог Васкрсења.

ПОВИШЕН КРВНИ ПРИТИСАК

Повишен крвни притисак – хипертензија је најмасовније обољење данашњице. Најчешћи узроци настанка су генетске природе, као и лоше навике у начину живота (исхрана богата мастима, алкохол, пушење, физичка неактивност, изложеност дуготрајном стресу...)

Неблаговременим и неадекватним лијечењем хипертензије долази до оштећења других органа као што су: крвни судови (у смислу проширења, нееластичности, стварање наслага), бубрези, очно дно, слабљење срчаног мишића. Најчешћи симптоми повишеног притиска су: главобоља, зујање у ушима, вртоглавица, мучнина, крварење из носа, малаксалост. Почетак лијечења повишеног крвног притиска подразумијева прије свега промјене у начину живота:

- исхрана са смањеним уносом соли, шећера и животињских масти
- одвикавање од пушења и алкохола
- обавезна физичка активност (пјешачити, пјешачити и пјешачити!) као и боравак на чистом ваздуху.

Затим, веома је важно добро постављена дијагноза и адекватна терапија. Оне су сигурност да су хипертензија и последице које она може да изазове под контролом.

Популарне љековите биљке које олакшавају тегобе настале повишеним крвним притиском су:

1. Глог бијели (*Crataegus monogyna*) и црвени глог (*Crataegus oxyacantha*, *Rosaeae*)

Ово је најзначајнија од свих љековитих биљака. Користе се вршни листићи са цвјетовима кад биљка почиње да цвјета, то је најчешће крајем маја, и почетком и током јуна. Од глога се користе и плодови (глогиње). Користи се сам као чај, капи, таблетиран суви екстракт или у чајним мјешавинама са другим биљкама које олакшавају тегобе код повишеног крвног притиска, код срчане инсуфицијенције, ослабљеног миокарда послије прележаног грипа, код тегоба познатих као старачко срце. Комплексног је хемијског састава, садржи флавоноиде (хиперозид, витексин-4-рамнозид, кверцетин, рутин), процијанидине (епикатехин, процијанидин Б2), тритерпенске киселине, органске киселине, стероле, каротеноиде, витамин Ц и аminer (ацетилхолин).

Лист, цвијет и плод глога су официјелни по неким фармакопејама (европској, њемачкој, руској), што значи да су препарати глога стандардизовани најчешће на флавоноиде, процијанидине којима се приписује фармаколошко дјеловање ширењем крвних судова, побољшавањем прокрвљености и контрактилности срчаног мишића и успостављањем правилног ритма.

Многа научна истраживања упућују на то да глог испољава значајна антиоксидативна својства, посебно значајна код исхемије срчаног мишића. Екстракти глога су такође показали и смањење оксидативног стреса, те се могу користити и као благи, биљни седативи. Доказана дјеловања глога су:

- позитивно инотропно (појачава контрактилност срчаног мишића),
- позитивно кронотропно и дромотропно (убрзава рад срца)
- негативно батмотропно (смањује појаву аритмија).

Бројна истраживања потврђују његово кардиотонично и кадиопротективно дјеловање.

Може се комбиновати са кардиотоничним гликозидима и са синтетском терапијом у лијечењу повишеног крвног притиска. Препарати глога се могу узимати у трајању од 5 до 6 недјеља. Обично се добро подноси, нијесу примјећене нус-појаве.

2. Срдачица, срчењак **(*Leonurus cardiaca* L.** ***Lamiaceae*)**

Срдачица је широко распрострањена биљка. Када је биљка у цвијету (од јуна до септембра) убира се надземни дио у дужини око 30 цм и суши се у танком слоју у гладу.

Садржи дитерпене лабданског типа, горку материју – алкалоид леонуруин, танине, сапонине, мало етарског уља.

У традиционалној медицини се користи као седатив код нервозе срца, благо повишеног крвног притиска, као кардиотоник. Препоручује се код болесника са артеријском хипертензијом праћеном анксиозношћу, депресијом и поремећајем сна.

3. Имела (*Viscum album* L. *Loranthaceae*)

Имела је зелени грм који паразитира на разним листопадним и зимзеленим стаблима. Најчешће на липи, крушки, бреси, јабуци, багрему, тополи. Убирају се стабљике са младим листовима крајем августа до краја септембра, а може и у зимском периоду, и суше се у добро провјетреним просторијама. Комплексног је хемијског састава. Садржи : флаво-

ноиде (деривате кверцетина), биогене аminer тритерпене, стероле, лектин, супстанце имуномодулаторног дјеловања вискотоксине А2, А3 и Б, горке материје, шећере, глукопептиде (вискотоксине и лектине).

Веома је интересантна биљка за истраживаче, што показују бројни објављени радови којима је потврђено њено антиканцерогено дјеловање. У традиционалном лијечењу користи се за регулисање крвног притиска, срчаних сметњи и бољу циркулацију, као вазодилататор, код ангине пекторис и артериосклерозе.

4. Сремуш, мегвеђу лук (*Allium ursinum* L. *Alliaceae*)

Вишегодишња зељаста биљка, декоративних листова и цвјетова, распрострањена на влажним мјестима листопадних букових шума.

Млади листови убрани рани у прољеће прије цвјетања користе се као здрава салата. Луковица се вади из земље крајем августа прије доношења сјемена. У народу влада мишљење да ниједна биљка не чисти крвне судове и благотворно дјелује на кардиоваскуларни систем као сремуш.

Вјероватно због хемијског састава сличног бијелом луку. Садржи: етерско уље (сумпорна једињења алилсулфид, алилполисулфид), минералне материје, витамин Ц, селен, галактолипиде, фитостероле. Флавоноидни гликозиди кемфероли (транс-п-цумароил, транс-ферулоил) испољили су агрегацију тромбоцита.

Значајним бројем научних испитивања потврђено је његово кардиопротективно, антиоксидативно, антимикуробно дјеловање.

Уз поменуте најпознатије љековите биљке које помажу код повишеног крвног притиска примјену су нашле љековите биљке са диуретичним (бреза, кукурузна свила, раставић, целер) и хиполипемичким ефектима (чинчак, маслчак, линцура).

Срдачица, срчењак

Имела

ИСТОПОЛНЕ ВЕЗЕ ГРИЈЕХ ПРЕД БОГОМ

Руска Православна Црква ће увијек инсистирати на грјеховности истополних веза, изјавио је Патријарх московски и све Русије Кирил.

„Ако људи изаберу такав стил живота, то је њихово право, али дужност Цркве је да каже да је то гријех пред Богом“, истакао је предстојатељ Руске Цркве током сусрета са генералним секретаром Савјета Европе Тобјорном Јагландом.

По његовим ријечима, забрињавајуће је „не само то што тај гријех постоји“, већ и то што „се по први пут у историји човјечанства он оправдава законом“.

Патријарх је рекао г. Јагланду да су у Руској Цркви били „веома дирнути“ поступком милиона Француза који су иступили против усвајања закона о легализацији истополних веза, и исто тако „шокирани тиме што нико није саслушао мишљење тих милиона, да би Сенат усвојио закон са неколико гласова“.

ИСЛАМИСТИ ЗАКЛАЛИ СВЕШТЕНИКА

29. јун 2013.

Екстремисти у Сирији и даље шокирају свијет – појавили су се брутални видео снимци који приказују како муџехедини одрубљују главе двојици хришћана, од којих је један, према доступним информацијама, био свештеник, отац Францоис Мурад. Шокантни видео снимци снимљени су у западном сиријском граду Хомс, гдје муџехедини још увијек имају контролу над појединим дијеловима града.

Аутентичност видео снимка потврдили су и опозициони извори. На видео снимку екстремисти испред окупљене „публике“ одрубљују главе малим ножем двојици везаних мушкараца.

Ово нажалост није први снимак који приказује бруталну егзекуцију у Сирији. Овакви језиви снимци могли су се често виђати за вријеме рата у Либији 2011, гдје су радикалне групе заробљеницима одрубљивале главе малим ножевима.

Иза многих терористичких напада у Сирији, укључујући и бројне бомбашке нападе, стоји група Ал-Нусра Фронт, која је пак директно повезана с Ал-Каидом у Ираку.

УСТОЛИЧЕЊЕ ПОГЛАВАРА ЦРНОГОРСKE КАТОЛИЧКЕ ЦРКВЕ

Ускоро ће бити устоличен поглавар Црногорске католичке цркве, саопштавају електронски медији коју је у марту регистровао МУП Црне, а након тога услиједиће и устоличење поглавара Црногорске протестантске цркве, коју је такође регистровао МУП.

Увјерења о постојању Црногорске католичке цркве (ЦКЦ) и Црногорске протестантске цркве (ЦПЦ) МУП је издао на захтјеве које је Подручној јединици тог министарства у Бару предао Иван Занковић. Сједиште обије цркве је у Сутомору.

Занковић је у ексклузивној изјави за портал ИН4С рекао да је у току поступак устоличења поглавара Црногорске католичке цркве, као и да ће убрзо након тога отпочети процедура устоличења поглавара ЦПЦ и других органа те двије вјерске заједнице. О епилогу ће, како је казао, Влада Црне Горе и јавност бити благовремено упознати.

„Нисам у прилици да откривам детаље, јер тако налажу канони наших вјерских заједница, због чега молим медије за разумијевање и стрпљење. У сваком случају, наш циљ је уједињење свих хришћана и заштита основних хришћанских вриједности које се интензивно девалвирају и уништавају на вјетрометини квазицивилизоване Европе“, навео је Занковић за портал.

Амбасадор Црне Горе при Светој Столици Антун Сбутега казао је Ради-

ју Слободна Европа да грађани имају легитимно право да оснивају вјерске заједнице, али и указао да заједница под именом Црногорска католичка црква „има мало везе са католичанством и Католичком црквом“.

ЗАКОН О ЗАБРАНИ ХОМОСЕКСУАЛНЕ ПРОПАГАНДЕ

Посланици руске Думе усвојили су закон који забрањује промовисање „хомосексуалне пропаганде“ малолетницима, као и закон који строго санкционише вријеђање вјерских осјећања. За закон је у првом читању гласало 436 од 450 посланика у доњем дому руског Парламента.

Закон забрањује Русима, странцима, као и медијским организацијама да пропагирају перверзне сексуалне односе малолетницима, а предвиђа и казне за изједначавање хомосексуалних са хетеросексуалним односима.

Уколико појединци користе медије или интернет за такво подвођење биће кажњени новчаном казном до 3.000 долара, док ће организације морати да плате до 30.000 долара и да буду затворене до три месеца.

РУСКУ ДЈЕЦУ НЕ СМЕЈУ ДА УСВАЈАЈУ ХОМОСЕКСУАЛНИ ПАРОВИ

Предсједник Владимир Путин је 3. јула потписао закон о забрани страним хомосексуалним паровима да усвајају руску дјецу.

У саопштењу Кремља се наводи да „ова мјера има за циљ гарантовање хармоничног и потпуног васпитања дјеце у усвојитељској породици.“

Новоусвојеним законом се забрањује и да дјецу усвајају невјенчани појединци из земаља у којима су до-

звољени истополни бракови. Руска Дума је предлог овог закона усвојила непосредно пошто је брак између особа истог пола легализован у Француској и пошто су Ирска и још неке земље одлучиле да то питање ставе на референдум.

ПОДРЖАВАОЦИ ЛЕГАЛИЗАЦИЈЕ ЈЕДНОПОЛНИХ БРАКОВА ПОД ЕПИТИМИЈОМ

Молдавске политичаре који су учествовали у доношењу Закона о антидискриминацији, који укључује легализацију хомосексуализма и једнополних бракова у Молдавији, предали су малом одлучењу из Цркве, саопштава молдавско издање „Ресурс“, позивајући се на Молдавску митрополију. Међу одлученима су главни иницијатори закона.

Како подвлачи Молдавска митрополија, мало одлучење није анатема, оно подразумева само забрану исповјести и причешћа. Дату одлуку Митрополија је донијела са надом да ће руководство земље поништити скандалозни закон. У случају ако ова опомена не успије, слиједи велико одлучење. У том случају политичарима ће се забранити да се приближе цркви и „ако не дај Боже, човјек погине, неће га на онај свијет испратити као човјека“, прецизирали су из Цркве.

ПРЕСТИЖНА НАГРАДА МИЛОВАНУ ВИТЕЗОВИЋУ

Свјетска православна књижевна награда *Бојородица Тројеручица* за 2013. годину, Фондације *Иванка Милошевић* из Чикага, додијељена је српском пјеснику Миловану Витезовићу (1944). Награда се додјељује за цјелокупно књижевно дјело. Овогодишњи лауреат је проглашен о Видовдану у Српској народној библиотеци, задужбини Милуна и Наде Николић, у Чикагу.

Бојородица Тројеручица се додјељује православним књижевним ствараоцима који, надахнути хришћанством, изражавају биће својих православних народа, њихових темеља и светиња. Награда је установљена у славу иконе Пресвете Богородице Тројеручице, за добробит православних народа и православног пјесништва, а у спомен на Иванку Милошевић, ученицу V разреда чикашке Латинске школе, коју су у де-

сетој години живота усмртили агенти југословенске УДБ-е 1977. године у Чикагу.

„Разуђеност Витезовићевог дела увек је била поетска и увек је остала у оквирима националног препознавања,“ истакла је Драгица Милошевић, оснивач и предсједник Фондације.

Претходни лауреати су: Матија Бећковић (2001), Стеван Раичковић (2002), Атанасије Јевтић (2003), Андреј Вознесенски, Русија (2004), Амфилохије Радовић (2005), Бела Ахмадуљина, Русија (2006), Ана Бландијана, Румунија (2007), Слободан Ракићић (2008), Љубомир Симовић (2009), Милосав Тешић (2010), Иван Чарота, Белорусија (2011), Ганчо Савов, Бугарска (2012).

14. ГЕНЕРАЛНА СКУПШТИНА КОНФЕРЕНЦИЈЕ ЕВРОПСКИХ ЦРКАВА

У Будимпешти је 3. јула 2013. године почела са радом редовна 14. Генерална скупштина Конференције европских цркава (КЕК). На овом засиједању је било присутно преко 470 учесника са 220 делегата, који представљају око 120 регистрованих цркава и вјерских заједница: православних, англиканских, протестантских и старокатоличких. Римокатоличка црква није званични члан КЕК-а, али је она активно укључена у његов рад преко Европске бискупске конференције.

Српску Православну Цркву на овом засиједању је представљала петочлана делегација у чијем су саставу били: Епископ браничевски Игнатије, Епископ ремезијански Андреј, Епископ стобијски и Местобљуститељ струмички Давид из аутономне Охридске Архиепископије, ђакон Зоран Алексић и магистар Јулија Видовић.

Улога КЕК-а је да повеже цркве и обезбједи њихов заједнички глас пред европским институцијама о најважнијим питањима која су од њиховог узајамног интереса.

Учешће Српске Цркве у раду ове европске платформе односило се и односи се на случајеве по питању прогона Архиепископа охридског Јована, односа Цркве и Државе у Црној Гори, поштовања вјерских слобода и људског достојанства, положаја Српске Православне Цркве на Косову и Метохији, као и по питању имовинских права. Православне Цркве су се сагласиле на свеправославном састанку, одржаном на крају првог дана засиједања, о важним питањима која се односе на инструменте и механизме рада поменуте организације.

КОНФЕРЕНЦИЈА ЕВРОПСКИХ ЦРКАВА: ОДМАХ ОСЛОБОДИТЕ АРХИЕПИСКОПА ЈОВАНА

Конференција европских цркава је на крају свога рада издала саопштење у вези са хапшењем и затварањем Архиепископа охридског и Митрополита скопског Јована од стране власти Републике Македоније.

У саопштењу се каже:

Скупштина Конференције европских цркава (КЕК) са великом забринутости је дознала за хапшење и притварање Архиепископа Јована

у Р. Македонији. Вјерује се да је до овога дошло услед његовог остваривања права на вјерску слободу, а што је његово људско право. Истичемо да је слобода вјероисповедања и убјеђења основно људско право, загарантовано Универзалном декларацијом о људским правима и Европском конвенцијом о људским правима, чији је потписник и Р. Македонија.

Скупштина КЕК подржава апел Свјетског савјета црква Високом комесару Уједињених нација за људска права и Специјалном извјестиоцу о слободи вјероисповедања и убјеђења при Уједињеним нацијама да пажљиво испитају овај предмет.

Скупштина КЕК позива Комесара за људска права при Савјету Европе и Специјалног представника Европске уније за људска права да хитно размотре овај случај. Са своје стране, Скупштина КЕК тражи од институција да испитају да ли су притворски услови у сагласности са стандардом постављеним од стране Савјета Европе.

Позивамо Владу Р. Македоније и Његову Еминенцију Николу Груевског, председника Владе Р. Македоније, да обезбиједе поштено суђење и да одмах ослободу Архиепископа Јована – да се брани са слободом, у складу са одредбама кривичног закона Р. Македоније.

Молимо све Цркве чланице КЕК да нам се придруже у молитви и солидарности са Архиепископом Јованом тиме што ће послати протесна писма надлежним органима.

САУЧЕШЋЕ ПАТРИЈАРХУ РУМУНСКОМ

Поводом тешке саобраћајне несреће у кањону Мораче, којом приликом су многи румунски путници изгубили живот или тешко повријеђени, Његова Светост Патријарх српски Иринеј упутио је саучешће Његовом Блаженству Патријарху румунском Данилу, уз молитве Господу Богу да подари рајско насеље упокојенима, а успјешно и брзо оздрављење преживјелима, као и утјеху њиховим породицама.

САСТАНАК ДВА МИТРОПОЛИТА

У Одсјеку спољних црквених веза Московске Патријаршије у Москви, сусрели су 11. јуна председник Одсјека спољних црквених веза Московске Патријаршије Митрополит волоколамски Иларион и Митрополит црногорско-приморски Амфилохије.

У разговору су учествовали секретар Одсјека спољних црквених веза за међуправославне односе протојереј Игор Јакимчук и главни архитекта храма Светог Саве у Београду професор В. Миловановић.

Разматрана су питања украшавања Храма Светог Саве, као и друге теме, које се тичу односа Руске и Српске Православне Цркве.

У МОСКВИ ПРЕДСТАВЉЕНА КЊИГА ЕПИСКОПА ЛИПЉАНСКОГ ЈОВАНА

У организацији Руског центра за холокауст, у Москви је 13. јуна представљена књига Епископа липљанског Јована (Ђулибрка), викарног епископа Патријарха српског и координатора Одбора за Јасеновац Светог архијерејског сабора СПЦ, „Историографија холокауста у Југославији“. Књига је представљена на централном руском Спомен подручју посвећеном побједи над нацизмом у Другом свјетском рату на Поклоној гори.

Међу одабраним интелектуалцима који су учествовали на представљању књиге био је и амбасадор Републике Србије у Руској Федерацији, Славенко Терзић, који је поздравио промоцију као знак посебног братства у страдању, које је настало током свјетске катастрофе коју је представљао Други свјетски рат. Поред аутора, на представљању књиге говорили су Ала Гербер и Иља Алтман, руководиоци Руског центра за холокауст, као и председник Руског јеврејског конгреса Јуриј Исакович Канер. Окупљене је поздравио представник Одјела за односе са друштвом Московске Патријаршије Артем Владимирович Миранов.

На скупу је нарочито изражена потреба да се заједнички супротстави актуелном процесу искривљавања и ревизије историје, на чијем удару је поред Другог свјетског рата однедавно и Први свјетски рат и улога Русије и Србије у њему.

РУСКИ ПАТРИЈАРХ У ЕСТОНИЈИ

Руски патријарх Кирил био је у својој првој канонској посјети Естонској Православној Цркви Московске Патријаршије, на чијем челу се налази Високопропреосвећени Митрополит Корнилије. Своју посјету је започео 14, а завршио је 18. јуна. Овој посјети Свјатејшег руског Патријарха придаје се огроман значај, између осталог, и из разлога што је ова канонска визитација уједно и прва визитација једној прибалтичкој држави. Митрополит волоколамски Иларион је изјавио да оваква врста посјета не спада у онај круг које новоустоличени Патријарх треба да учини сестринским помјесним Црквама, већ према диптиху, а које се називају мирним посјетама. Наиме, у питању је посјета јерархији, свештенству и вјерницима који су духовна чеда Московске Патријаршије.

СТИГЛА КОПИЈА ЧУДОТВОРНЕ ИКОНЕ

Делегација Српске Цркве на челу са Епископом будимљанско-никшићким Јоаникијем је допутовала 19. јуна у Санкт Петербург. Српски клир који је учествовао у богослужењима празника Свете Тројице, покљонио је

братији манастира, који обиљежава 300-годишњицу, копију чудотворне иконе Мајке Божије Млекопитатељице.

Богородица је приказана како доји Младенца Исуса – то је за Русију риједак иконописни лик. Оригинал се налази на Светој Гори. Познато је неколико копија иконе, од којих се неке чувају у Москви и Одеси.

Икона која је донијета на поклон Александро-невској лаври је насликана у Србији. Обишла је све манастире у овој земљи, била је на Светој Гори и на Светој Земљи.

МОЛИТВЕНО СТАЈАЊЕ ЗА СРПСКИ НАРОД

У Москви је 30. јуна одржано молитвено стајање за подршку српско-руског јединства и интегритета Србије.

На манифестацији су се сабрали, поред осталих, представници Православног руско-српског братства и православног покрета „Света Русија“ – саопштио је лидер „Свете Русије“ Иван Отраковски.

Молитвено стајање је припрема за отварање руског православног културног центра на Косову и Метохији, и за организацију руско-српске литије предвиђене за септембар 2013. године у част 400 година династије Романових, чија ће маршрута ићи по сјеверу Косова и Метохије и енклавама.

„Ако равнодушно гледамо на геноцид Срба од стране ‘хуманитарне’ Европе и Американаца који кроје ‘правду’ и читавом свијету намећу ‘слободу’, на насељавање, заузимање и отимање исконских српских земаља од стране Албанаца, на уништавање православних светиња, ми издајемо сами себе“, изјавио је И. Отраковски.

УПОКОЈИО СЕ МИТРОПОЛИТ КИРИЛ ВАРНЕНСКИ

Канцеларија Светог Синода Бугарске Патријаршије је обавијестила јавност да се 9. јула 2013. године, престао у Господу Митрополит варненски и великопреславски Кирил. Упркос неким медијским спекулацијама, потврђено је да митрополит Кирил није умро насилном смрћу, већ да је узрок смрти дављење.

У складу са чланом 84 Устава Бугарске Православне Цркве, Свети Синод Бугарске Патријаршије састаће

се у пуном саставу 10. јула 2013, да би одредио датум сахране и именовао администратора Епархије варненске и великопреславке, који ће канонски да управља пословима епархије до избора наследника покојног митрополита Кирила.

КРСТ СВЕТОГ АНДРЕЈА ПРВОЗВАНОГ У ПЕТРОГРАДУ

Санкт Петербург, 13. јул 2013.

Око 65 хиљада Петрограђана за протекла два дана поклонило се крсту Св. апостола Андреја Првозваног у Казањском саборном храму, саопштава РИА Новости, цитирајући представника Фонда Андреја Првозваног.

„У храм долазе породице са дјецом, мајке са бебама, труднице. Због огромних редова поред храма дежурају патроле хитне помоћи“, казао је представник Фонда.

Крст из православног храма грчког града Патри стигао је у Петроград у четвртак 11. јула, гдје ће боравити до 15. јула, а онда ће светиња кренути по другим градовима Русије. Боравиће у Кијеву и Минску. Крст је доведен у част празновања 1025 година од Крштења Русије.

110 ГОДИНА ПРОСЛАВЉЕЊА ПРЕПОДОБНОГ СЕРАФИМА

Литија са моштима преподобног Серафима Саровског ће 29. јула из Свето-Тројицког Серафимодивјејевског женског манастира у град Саров, гдје ће мошти Светитеља бити до 31. јула, када ће кренути литија са моштима назад у Дивјејевски манастир.

На саборном тргу манастира ће 1. августа бити служена Божанствена литургија, коју ће директно преносити канал „ННТВ“.

ПРАЗНОВАЊЕ 1025-ГОДИШЊИЦЕ КРШТЕЊА РУСИЈЕ

Москва, 19. јул 2013 – Масовне прославе, које су посвећене 1025-ој години Крштења Русије, нијесу само прилика да се сјетимо хришћанских темеља, на којима је изграђена цивилизација наших народа, него и „изазов данашњици“, изјавио је предсједник Синодалног информативног одјека Руске Цркве Владимир Легода.

Свечаности ће протећи на црквено-државном нивоу у Русији, Украјини и Белорусији.

Према ријечима представника Руске Цркве, празновање хиљадугодишња Крштења Русије први пут је било прекретница у развоју руске државе прије четврт вијека, када се о хришћанству као дијелу наше културе први пут слободно проговорило. „Сада ми представљамо неке резултате и развишљамо о будућности, а празник нас наводи да се опет испитамо ко смо, одакле смо и куда идемо“, казао је он.

Легода је саопштио главне тачке опширног програма свечаности. Оне ће почети 24. јула торжественном Литургијом на дан Свете равноапостолне кнегиње Олге у храму Христа Спаса. Сљедећег дана на Црвеном тргу одржаће се празнични концерт. Такође ће масовни концерти бити организовани под отвореним небом 27. јула у Кијеву и 29. јула у Минску.

22. јула на ТВ каналу „Русија“ биће приказан филм од двије епизоде Митрополита волоколамског Илариона „Друго крштење Русије“. Филм говори о вјерском препороду потоњих година – најмасовнијем у савременој историји. Тај филм ће приказати и украјински и белоруски канали.

У свим парохијама Руске Цркве по читавом свијету 28. јула биће служена свечана богослужења и молебани на дан крститеља Русије – равноапостолног великог кнеза Владимира. Кулминација празновања су богослужења у Кијеву на саборном тргу Кијево-печерске лавре, у којима ће учествовати поглавари и представници свих петнаест помјесних Православних Цркава.

Тога дана све храмове на канонској територији Руске Цркве ујединиће талас звоњаве – неколико хиљада

црква истовремено дочекаће празник петнаестоминутном звоњавом.

Поводом 1025-годишњице Крштења Русије из Грчке је стигла у Русију велика хришћанска светиња – крст на коме је био разапат апостол Андреј Првозвани. Такође ће на територији три земље – Русије, Украјине и Белорусије током неколико мјесеци ићи литија са светим моштима кнеза Владимира. Литије из разних градова сресће се у Кијеву 27. јула.

У престоници Белорусије празновање ће бити 29. јула на Минској цитадели, мјесту гдје је очуван културни слој из 11. вијека. Тада је основан први храм града. Како саопштава званични сајт Белоруске Православне Цркве, Литургију под отвореним небом предводиће Патријарх московски и све Русије Кирил у саслужењу поглавара помјесних Православних Цркава. На мјесту богослужења поклонници ће литијом проћи од Покровског храма Минска, затим ће поставити спомен плочу у част 1025 година од Крштења Русије.

Да би информисали парохијане, цркве у свим градовима и селима Русије, Украјине и Белорусије о разним мјестима и акцијама, православни интернет – портал „Парохија“ покренуо је интерактивни календар епархијских свечаности, посвећених 1025-годишњици Крштења Русије, који данас на листи има више од сто догађаја.

26. јула организоваће се Владимирски бал у Руском дому „Родина“

у граду Ховела (Њу Џерси). У Владимирском спомен храму посвећеном хиљадугодишту Крштења Русије у граду Џаксону (Њу Џерси) 28. јула одржаће се свечано богослужење, којим ће началствовати првојерарх Руске Православне заграничне Цркве Митрополит источно-амерички и њујоршки Иларион. Затим ће на територији храма бити освештан споменик познатим јерарсима Православне заграничне Цркве: Архиепископу Виталију (Максименко), Никону (Рклицком) и Митрополиту Лавру (Шкурле). „Данас је Америци потребна Света Русија, јер само таква Русија представља истинску духовну вриједност“, казао је Митрополит у својој посланици посвећеној јубилеју Крштења Русије.

„У руску престоницу ће стићи делегације из четрнаест помјесних Цркава. Осам од њих ће предводити поглавари тих Цркава“, казао је Легојда.

24. јула сви они ће учествовати у Литургији на дан Свете равноапостолне кнегиње Олге у храму Христа Спаса, затим у Кијеву и Минску, гдје ће бити служена заједничка богослужења. Тај исти специјални воз, у саставу којег је вагон–храм доставиће у Украјину и Белорусију крст Андреја Првозваног.

Већ је познато да ће у празновању у Москви, Кијеву и Минску учествовати Патријарх московски и све Русије Кирил, Патријарх српски Ириней и Патријарх грузијски Илија Други.

ПРВИ ПУТ ПРОСЛАВЉЕН ПРАЗНИК ВАСКРСЕЊА

Са благословом Архиепископа цетињског, Митрополита црногорско-приморског и администратора Епархије буеносаиреско-јужноцентралноамеричког СПЦ, г. Амфилохија, први пут ове године свечано и радосно је прослављен празник Васкрсења Христовог у Сао Паолу у Бразилу за вјернике Српске Цркве.

Прву Литургију за вјернике СПЦ служио је на Васкрс, у недјељу 5. маја 2013. г, свештеник Марко Обрадовић, новопостављени парох у овој мисионарској парохији Светих апостола Петра и Павла. Васкршња служба је служена у цркви Пресвете Богородице, Антиохијске Православне Цркве у центру Сао Паола.

ПАТРИЈАРХ КИРИЛ У ХИЛАНДАРУ

Патријарх московски и све Русије Кирил са званичном делегацијом Руске Православне Цркве посетио је манастир Хиландар 6. јуна 2013. У саставу руске делегације били су Митрополит волоколамски Иларион, предсједник Одељења за међуцрквене везе Московске Патријаршије; Епископ солнечногорски Сергије, директор Административног одељења Московске Патријаршије и други.

У храму, у којем се налази чудотворна икона Пресвете Богородице Тројеручице, Његова Светост Кирил служио је благодарење. После службе, игуман манастира, архимандрит

Виктор Васњецов, „Крштавање Русије“ - 1896.

Методије Хиландарски обратио се руском Патријарху, напомињући да од владавине руског цара Ивана IV Васиљевича не само да су руски поклоници доносили манастиру дарове, већ су и неопходну материјалну помоћ. И дан-данас, манастир Хиландар чува у својој ризници старе царске повеље. А када је 2004. године пожар оштетио многа манастирска здања, и Русија се придружила у издвајању средстава за њихову обнову.

У свом обраћању патријарх Кирил је истакао онај значајни сусрет у историји руских и српских монаха, када је Свети Сава, оснивач Хиландара, започео свој монашки пут у руском манастиру Светог Пантелејмона на Светој Гори (он није далеко од његове данашње локације, сада је то скит Стари Русик).

„Данас доживљавамо трагедију Косова и Метохије – духовног средишта Српске Православне Цркве. И зато је врло важно да се Хиландар моли за српски народ“, изјавио је патријарх Кирил.

СВЕТА СРБИЈА

Православно спортско друштво „Света Србија“, које су основали прослављени српски спортисти (Дејан Томашевић, Александар Кристић, Душан Савић, Матеја Кежман, Дејан Бодирога...), има за циљ да, у сарадњи са Српском Православном Црквом, кроз вјеру и спортске активности учини нашу дјечу истинским свјетлом свијету, на опште добро и будућност нације, порука је са промоције Друштва приређене 9. јуна 2013. године у ваљевском Центру за културу. Тиме су ови јединствени мисионари Ваљеву, завичају два нововремена Светитеља – владике Николаја и аве Јустина, учинили част да, одмах након београдске промоције, управо његовим грађанима приближе своју племениту идеју.

ПАТРИЈАРХ ИРИНЕЈ ОТВОРИО КОНФЕРЕНЦИЈУ О СВЕТОЈ ГОРИ

Његова Светост Патријарх српски Иринеј отворио је у Свечаној сали Скупштине града Београда, 23. јуна 2013, Трећу међународну конференцију о Светој Гори, у организацији Свјетског јавног форума „Дијалог цивилизација“, међународних удружења поштовалаца Свете Горе и Друштва пријатеља Свете Горе у Србији.

Свјатјеши је на самом почетку свога обраћања истакао значај чињенице што се о Светој Гори говори у Скупштини Града Београда и што се управо ту посвећује пажња овом великом имену, макар и тренутно, и да се не заборавља она велика улога коју је Света Гора имала од почетка свога постојања до данас, истакавши да од времена свога настанка Света Гора свијетли свјетлошћу и љепотом хришћанства, љепотом која призива, преображава, која никога од посјетилаца не оставља равнодушним, православне и инославне подједнако.

„За нас Србе Света Гора има посебно значење од оног дана када је Свети Сава, Растко Немањић, оставио свој дом и постао бегунац према Светој Гори, одакле је сагледао своју земљу, шта њој треба, и кад је заједно са својим оцем створио план духовног, државничког развоја Србије, градње манастира Хиландара и просвећивања Србије“, подсетио је Свјатјеши.

„Света Гора представља кључ за будућност Европе, а не само њену прошлост“ нагласио је Свјатјеши.

После прве две (Салцбург 2011. и Вајмар 2012), на овој, трећој годишњој конференцији одржаној у Београду, до 26. јуна о Атосу као културном наслеђу човјечанства говорили су многобројни домаћи и инострани учесници, стручњаци из различитих области науке и умјетности који проучавају светогорско наслеђе, а посебна пажња је била посвећена обнови манастира Хиландара.

ДЕСЕТ ГОДИНА СТРАДАЊА МИТРОПОЛИТА ОХРИДСКОГ

Другог дана јула је завршен најновији, политички монтиран судски процес против Архиепископа охридског г. Јована, Епископа брегалничког г. Марка, Епископа стобијског г. Давида, јеромонаха, игуманија, монахиња и вјерника Православне Охридске Архиепископије. Судија г. Ивица Сте-

фановски је саопштио пресуду која гласи: Сви оптужени су криви!

Архиепископу охридском г. Јовану, суд је изрекао затворску казну у трајању од три године, а осталим оптуженицима суд је изрекао условну казну од двије године затвора, која ће постати активна уколико дјело буде поновљено у следећих пет година! Суд је донио и пресуду којом ће бити конфискована имовина Православној Охридској Архиепископији.

Конечно, овом и оваквом пресудом и сама расколничка Македонска православна црква губи шансу за решавање проблема раскола у коме пребива, при том учвршћујући представу о себи, распрострањену у цијелом православним свијету, као вјерској организацији – творевини једног прошлог система, која активно учествује у прогону канонске Православне Охридске Архиепископије у БЈР Македонији.

САСТАНАК СА ПРЕДСТАВНИЦИМА НАТО САВЕЗА

Са благословом Његове Светости Патријарха српског г. Иринеја, Преосвећена Господа Епископи рашко-призренски Теодосије, члан СА Синода СПЦ, и липљански Јован, викар Патријарха српског, примили су 3. јула 2013. године у Пећкој патријаршији генералног секретара НАТО савеза г. Андерса Фог Расмусена, команданта КФОР-а генерала Халбауера и око четрдесет представника земаљачланица НАТО савеза. Са члановима Северно-атлантског савета, највишег управног тела НАТО савеза, разговарано је о заштити светиња Српске Цркве на Косову и Метохији.

Високе госте су на капији Пећке патријаршије дочекали Епископ рашко-призренски г. Теодосије и викарни Епископ липљански г. Јован. После поздрава са игуманијом Февронијом, у великој трпезарији манастира одржан је састанак са презентацијом о заштити светиња Српске Православне Цркве.

Владика Теодосије је, у име Његове Светости Патријарха српског г. Иринеја, захвалио КФОР-у на досадашњој заштити манастира и цркава, указавши да је међународно војно присуство и даље неопходно и поред одређеног напретка у безбедности. „Једино КФОР има пуни капацитет да предупреди насилне нападе које смо

могли да видимо у протеклим годинама и да гарантује дугорочну заштиту нашим светињама и вредним споменицима културе“, рекао је владика Теодосије.

Након послужења у порти манастира, гости су посетили комплекс цркава Пећке патријаршије и непосредније се упознали са значајем ове светиње која је од XIII века духовно средиште Српске Православне Цркве. Генерални секретар НАТО г. Расмусен нагласио је да ће међународне мировне снаге остати и даље присутне и ангажоване у обезбеђивању заштите српских светиња.

ВРАЋЕНА ИМОВИНА БОГОСЛОВИЈИ

8. јул - Декан Православног богословског факултета „Свети Василије Острошки“ у Фочи Борис Брајовић, није крио изненађење што је одлука о враћању дијела зграде Економског факултета у Сарајеву Православној богословији, донесена управо, а објелодањена само три сата након што је и донесена.

У старом дијелу зграде, која је имовина Српске Православне Цркве, а коју је држава национализовала 1960. године и уступила Економском факултету, биће мјесто Института за студије међурелигијског дијалога. Потписе на документ за оснивање Института, дали су декани Факултета исламских наука, Католичког богословног факултета и декан Православног богословског факултета. На њему ће студенти на мастер и докторским студијама изучавати теме из исламске и хришћанских наука.

„Ја сам, морам признати изненађен. Међутим, да није било првих људи америчке амбасаде у Сарајеву, ово се не би ни догодило, како год сад ово некое звучало, и шта год неко мислио. Такође, да није било залагања министра Марјановића, ко зна када бисмо овако нешто дочекали. Ми се ево, хвала Богу, враћамо у своју зграду. Вријеме ће показати колико смо недостајали овој средини, све ове године. Овај простор омогућиће нашој дјечи успостављање добросуседских и свих других веза, како би лакше градили заједничку будућност. И ми из Православног богословског факултета желимо опет да будемо дио Сарајева, као што смо то некада били“ – изјавио је о. Борис Брајовић.

УСТОЛИЧЕЊЕ ЕПИСКОПА ЗВОРНИЧКО-ТУЗЛАНСКОГ ХРИЗОСТОМА

Обред увођења у трон новоизабраног Епископа зворничко-тузланског г. Хризостома, досадашњег Епископа богомчуване Епархије бихаћко-петровачке, извршио је Његова Светост Патријарх српски г. Иринеј у суботу, 13. јула 2013. године, у Бијељини, уз присуство седамнаест епископа Српске Православне Цркве.

Црквену пуноћу (плирому) су на свечаној архијерејској Литургији остварили вјерни народ Бијељине, Семберије и других крајева богомспасаване Епархије зворничко-тузланске, али и других епархија из Републике Српске и окружења, заједно са свештенством и свештенмонашством, а под духовним старањем и предстојатељством патријарха Иринеја и служашких Епископа: сремског Василија, шумадијског Јована, тимочког Јустина и рашко-призренског Теодосија.

Овој духовној радости и торжеству Епархије зворничко-тузланске, која је по својој древној историји и поријеклу заправо средњовековна епархија наше светосавске Цркве у Републици Српској, допринијело је и присуство следећих архијереја: Њихових Високопреосвештенстава Митрополита црногорско-приморског Амфилохија и Митрополита дабробосанског Николаја, затим Њихових Преосвештенстава Епископа: бањалучког Јефрема, шабачког Лаврентија, средњезападноамеричког Лонгина, банатског Никанора, бачког Иринеја, врањског Пахомија, будимљанско-никшићког Јоаникија, бихаћко-петровачког Атанасија, Епископа брегалничког Марка из аутономне Православне Охридске Архиепископије, викарног моравичког Антонија и умировљеног епископа Константина.

Након Свете архијерејске литургије и обреда устоличења организована је трпеза љубави и послужење у етно-селу Станишићи која је окупила представнике политичког, културног

и јавног живота Републике Српске, Србије, Босне и Херцеговине и земаља у окружењу. Овом важном догађају су присуствовали предсједник Владе Републике Српске Милорад Додик, предсједник Народне скупштине Игор Радојчић, премијер Унско-санског кантона др Хамдија Липовача, директор Канцеларије за сарадњу са Црквама и вјерским заједницама Владе Републике Србије др Милета Радојевић, градоначелник града Бијељине Мићо Мићић, као и представници других вјерских заједница. Тако је испред Римокатоличке цркве изасланик био помоћни бискуп Марко Семрен, а испред Јеврејске заједнице Дарио Атијас. Сви они су новом Епископу зворничко-тузланском г. Хризостому пожељели многа и блага љета, као и мирну управу над повјереном му епархијом.

ДЕЦЕНИЈА „СВЕТСАВСКОГ ОГЊИШТА“

Из штампе је недавно изашао најновији, тринаести број часописа Јужноафричке парохије СПЦ „Светосавско огњиште“. Први број „Светосавског огњишта“ је рођен на Васкрс 2003. године, и наш парохијски часопис – који се рађао жртвом, одрицањем, са пуно вере, љубави, труда и ентузијазма – ево уз Божију помоћ, прославља јубиларни десети рођендан.

Велику благодарност дугујемо свима који су ових десет година макар најмањи свој допринос дали овом значајном пројекту и свима који су својом вером, радом, молитвом, поверењем, прилогом и лепом речју такође пуно допринели да постоји један овако значајан часопис, који је једини часопис који се штампа, објављује и издаје на целокупном афричком континенту на српском језику и ћирилицу.

Архимандрит Паншелејмон (Јовановић)

СВЕШТЕНИКУ АЛЕКСАНДРУ ПАПИЋУ МУП УСКРАТИО ПРАВО БОРАВКА У ЦРНОЈ ГОРИ

Министарство унутрашњих послова Црне Горе донијело је почетком јуна рјешење да свештеник Митрополије црногорско-приморске Александар Папић, који се на служби у Херцег Новом налази од 2003. године, одмах напусти територију Црне Горе, јер, како су образложили, његов боравак представља пријетњу за безбједност државе.

На одлуку МУП-а, парох Папић је поднио жалбу Управном суду, који је наложио да се рјешење о протјеривању укине до окончања судског поступка покренутог пред надлежним институцијама.

„Већ више од годину дана траје моја борба са МУП-ом Црне Горе и на крају су донијели одлуку да ме протјерају. МУП се у одлуци позива на рјешење АНБ-а да сам опасан по безбједност Црне Горе и да немам што да тражим на овој територији“ казао је отац Александар подгоричком дневном листу „Дан“.

Како је рекао, његова права нијесу испоштована, јер га нико није контактирао, нити узео изјаву од њега, у вези с тим тврдњама.

„У међувремену сам узео личну карту за странце и на основу ње добио стални боравак у Херцег Новом. Међутим, двије недјеље касније, без мог саслушања у МУП-у су преписали претходно рјешење, одузели ми личну карту за странце и наредили да напустим Црну Гору, у коју не могу ући у наредних шест мјесеци“, објаснио је он.

Он наводи да од 2003. године има црногорску личну карту и да се на овој територији, са мањим прекидима, налази од 1993. године.

Отац Александар је казао да очекује од надлежних да му саопште што је учинио да је постао пријетња за безбједност државе.

КУЛТУРНИ ПРОГРАМ У ЧАСТ 300 ГОДИНА ЦРКВЕ НА ТОПЛОЈ

У склопу програма прославе 300-годишњице Храма Вазнесења Господњег на Топлој у Херцег Новом 12. јуна је након вечерње службе у црквеној порти одржана промоција књиге и филма о овом храму.

У првом дијелу програма су учествовали аутори књиге др Горан Комар и Небојша Рашо, а након њих је предавање на тему „Његош и његов боравак у Херцег Новом“ одржао протојереј-ставрофор Гојко Перовић, ректор Богословије Светог Петра Цетињског.

У другом дијелу програма премијерно је приказан документарни филм о Цркви Вазнесења Господњег на Топлој аутора Пернице Ђаковића.

У програму су још учествовали и чланови Српског пјевачког друштва „Јединство“ из Котора. Програм су водили и одломке читали Драгана Влаовић и Жељка Чепић.

Манифестацији су присуствовали и генерални конзул Републике Србије у Херцег Новом Марина Јовићевић, градоначелник Херцег Новог Дејан Мандић са сарадницима и бројно свештенство.

СЛАВА И ГОДИШЊИЦА ЦРКВЕ НА ТОПЛОЈ

Поводом празника Вазнесења Господњег, славе цркве на Топлој у Херцег Новом, и 300-те годишњице постојања овога храма Свету службу Божију у њему су 13. јуна служили Митрополит црногорско-приморски Амфилохије и умировљени Епископ захумско-херцеговачки Атанасије уз саслужење свештенства и вјерног народа.

У литургијској бесједи након читања Светог јеванђеља владика Атанасије је казао да сваки вјерник у себи носи Христа. „И сваки је Христос у маломе, или сажетку, у језгру. Он је прво верни, а онда и верник. Верни је Богу Оцу, верни своме завету, своме домостроју, својој љубави према Богочовеку“.

МИТРОПОЛИТ АМФИЛОХИЈЕ СЛУЖИО У ЦЕТИЊСКОМ МАНАСТИРУ

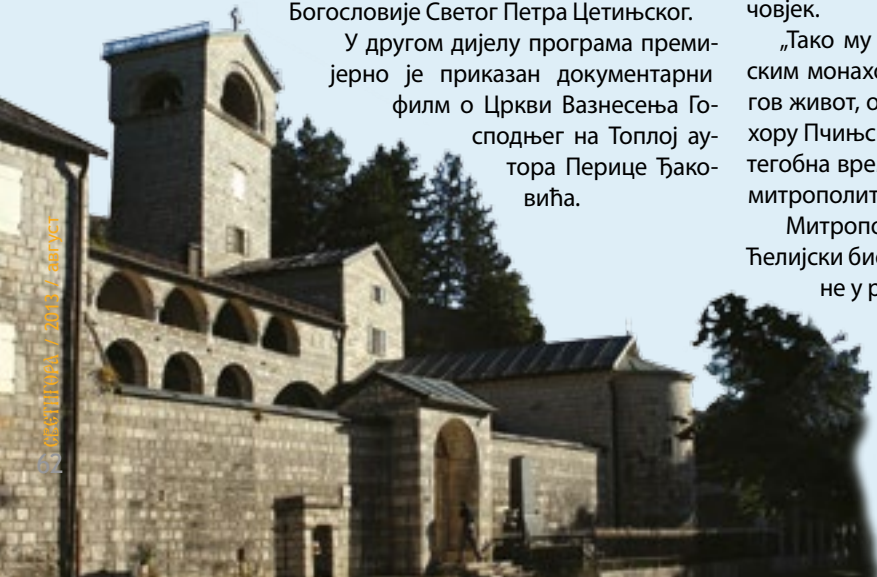
Митрополи Амфилохије служио је 14. јуна Свету архијерејску литургију у Цетињском манастиру.

У литургијској проповиједи владика Амфилохије је рекао да није случајно што је за преподобног Јустина Ћелијског врховни критеријум и мјера свега био сам Богочовјек.

„Тако му и пјевамо Свету пјесму написану светогорским монахом њему у част. То свједочи свеукупни његов живот, од рођења, од његовог хођења Светоме Прохору Пчињскоме, његовог монашења у Скадру у тешка и тежобна времена страдања и албанске голготе“, рекао је митрополит Амфилохије.

Митрополит Амфилохије је рекао да је отац Јустин Ћелијски био у овом свијету попут оне срне изгубљене у рају.

„До последњег свога издисаја чезнуо је за Господом, да се што више са Њим сједини, да се Њему приближи и да Њега прими у себе. И Господ га је удостојио и кроз сусрет са Њим и кроз његово страдање и мучеништво, кроз прогоне које је доживио

последњих деценија свога живота”, рекао је митрополит Амфилохије.

ОСВЕШТАНА ЦРКВА У ЉЕШЕВИЋИМА

Митрополит Амфилохије обавио је 16. јуна са свештенством освећење новообновљене цркве Светог Николе у Љешевићима у Доњем Грбљу и у њој служио Свету архијерејску литургију.

У литургијској бесједи митрополит Амфилохије је рекао да је духовно сродство дубље, важније и јаче од тјелеснога. „Зато се у народу и каже за кума: Бог, па Свети Јован. Толико је дубоко то духовно сродство које је срод-

ство у Христу. А колико је оно још дубље у заједничкој врлини, у заједничким заповијестима које испуњујемо у Христу и Светој Троици у чије Име се крштавамо, у заједници Духа Светога и у заједници Тијела и Крви Господње”.

„Веа у Христу Господу је веа заснована на Божјој слободи. Гдје је Дух Свети – ту је и слобода. А гдје је слобода – ту је истинска заједница, која је неразорива и која не постоји принудно, као што постоје заједнице у партијама, чак и у идеологијама, у државама. Те заједнице данас јесу, сјутра нијесу. Па и биолошка заједница – данас јесте, сјутра није. Тек онда када се претвори у ову заједницу, Христову заједницу, у Цркву Божју, када се сједини око Име-

СЛАВА РАДИЈА СВЕТИГОРА

Резањем славског колача и празничним ручком у Богословији Св. Петра Цетињског, Радио Светигора је прославила своју крсну славу Тројчиндан. Славски колач пререао је јеромонах Петар Драгојловић који је благословио све присутне и честитао петнаести рођендан Радију.

„Нека је срећан и благословен ваш труд у Радију који се слуша широм планете. Гдје год да одете, било у Русији, Њемачкој, Аустрији или билој којој другој земљи Европе, Америке или Аустралије наићи ћете на десетине и стотине људи који слушају Светигору. Зато је ваша мисија велика и значајна и нека Господ, који је ниспослао Духа Светога на своје Апостоле, и вама дарује тога Духа да и даље са успјехом емитујете ријечи вјечнога живота” – истакао је отац Петар.

На прослави су поред запослених у Радију били присутни и бројни гости, бивши уредници и сарадници Радија који су својим трудом и радом оставили свој печат у петнаесто годишњом креирању програма.

на Божјега, она постаје вјечна и непролазна“, закључио је митрополит Амфилохије.

Након Литургије Владика је уручио архијерејске захвалнице најзаслужнијима за обнову цркве. Приређена је и хришћанска трпеза љубави.

Црква Светог Николе тешко је страдала у земљотресу 1979. године и од тада није била у црквеној употреби. Трудом одбора и добровољним прилозима мјештана Љешевића, црква је потпуно обновљена.

ПРОГОН У РЕЖИЈИ МИНИСТРА КОЈЕ ЈЕ ОПИЛА ВЛАСТ

16. јун – Протојереј–ставрофор Велибор Џомић, координатор Правног савјета Митрополије црногорско-приморске, упозорава у интервјуу Срни да се у Црној Гори у посљедње три године врши прогон свештеника Српске Православне Цркве /СПЦ/ и оцјењује да то није државни пројекат него одлука једног броја министара „које је опила власт“.

„Не видим ниједан разлог због кога се у Црној Гори прогони мања група православних свештеника. Ријеч је о озбиљним, одговорним, образованим породичним људима или монасима и монахињама који годинама и деценијама живе у Црној Гори, али немају црногорско држављанство“, каже Џомић у интервјуу Срни.

Он појашњава да су се сви ти људи годинама уредно пријављивали надлежним органима и од њих добијали дозволе за боравак, али „у једном политичком тренутку, тачније када је на чело МУП-а Црне Горе дошао Иван Брајовић, без икаквог разлога захтјеви тих свештеника и монашких лица су – или одбијани или МУП није одговарао на жалбе“.

Он прецизира да је кулминација те драме била у фебруару 2012. године, када је за вријеме ванредног стања седморици пљеваљских свештеника наложено да напусте Црну Гору, иако је због сњежне мећаве на снази била забрана кретања. Управни суд је поништавао та рјешења МУП-а и ниједно није издржало судску провјеру.

Џомић сматра да је неке људе, које је први пут запала министарска функција, занијела и обезнанила власт, тако да су помислили да могу да раде шта год хоће, али да се види да, ипак, не може тако.

„За сад знам да само нас тројица, иако је мој случај медијски највише испраћен, наводно угрожавамо националну безбједност Црне Горе. Како, када, с ким, с чим, гдје и зашто – још не знамо и, судећи по свему, нећемо

ни знати“, наводи Џомић, „Да су написали да смо опасни за будућност коју виде неки типови из неких странака на свој начин, онда бих и разумио јер нам се погледи не морају нужно поклапати... Да су нас питали како видимо Црну Гору у будућности – добили би одговор. Видимо је као демократску државу и као друштво једнаких шанси. Али, написати да смо опасни за националну безбједност много је па да је и покојни Тито жив. Ако ја и још два свештеника угрожавамо националну безбједност Црне Горе онда мирне душе и савјести могу да тврдим да ту безбједност још више угрожавају они који то без доказа тврде“.

Уосталом, каже прота подгорички, амерички Стејт департмент већ другу годину заредом у свој извјештај о кршењу људских права у 179 држава свијета уврштава и његов случај.

„Вријеме је да се са тим прекине и да МУП свим свештеницима свих вјера дозволи боравак, а да се против свакога ко крши законске прописе покрену поступци у складу са законом“, закључио је Џомић у интервјуу Срни.

ЛИТУРГИЈСКО САБРАЊЕ НА ПАРДУСУ

Поводом празника Светог Јоаникија, Митрополита црногорског и с њим пострадалих свештенослужбеника и новомученика српских, митрополит Амфилохије служио је 17. јуна са свештенством Свету службу Божију у цркви Светих новомученика на Пардусу у Љешанској нахији.

У литургијској проповиједи након читања Светог јеванђеља Владика је рекао да је мучеништво храма на Пардусу причасно мучеништву оних којима је посвећен.

Он је подсетио да је храм на Пардусу био миниран и на борбу Митрополије да буде подигнут. „И данас постоји одлука неког министарства да се сруши овај храм. Та одлука није повучена. Међутим, оно што је Божје може бити рушено, али оно опет васкрсава“.

„Они који се руше вазносе се у Царство Божије, уграђују се у вјечни Божји град Јерусалим небески, као што и они који за Христа пострадају добијају часну смрт и смрт њихова постаје причасна смрти Господњој а гроб њихов гробу Господњем“, објаснио је митрополит Амфилохије.

МИТРОПОЛИТ АМФИЛОХИЈЕ: ЈАДНА ЈЕ ДРЖАВА КОЈА СЕ БОЈИ СВЕШТЕНИКА

Митрополит црногорско-приморски Амфилохије изјавио је Срни да се питање статуса и боравка свештеника СПЦ у Црној Гори може ријешити ако актуелна власт „промијени своју ћуд“ и оцијенио да је слаба и јадна држава која се плаши да јој свештеници не угрозе безбједност.

„Безаконици, који на основу својих безакона и закона, прогоне свештенике или ће промијенити своју ћуд или бити промијењени од државе“, рекао је митрополит Амфилохије.

Он је истакао да је то потребно да би Црна Гора могла да функционише као правна држава и да нема другог пута и начина.

„Јадна и биједна је држава чију националну безбједност угрожава свештеник са двоје дјеце и часном и честитом попадијом. Јадна је и кукавна та држава“, сматра митрополит Амфилохије.

Он истакао да држава, која се плаши свештеника и његове породице, нема будућности уколико остане на таквим својим начелима.

„Јадна држава и њени представници доносе јадне и биједне одлуке, али свака сила до времена, а Божја све-времена“, закључио је митрополит Амфилохије.

Црногорски МУП донио је недавно одлуке да свештеници СПЦ Александар Папић и Велибор Џомић напусте Црну Гору, јер наводно представљају пријетњу за националну безбједност.

ЛИТУРГИЈА У ОСТРОГУ

Митрополит Амфилохије је 18. јуна, поводом празника преподобног Петра Коришког, служио Свету службу Божију у манастиру Острог.

Говорећи о овом Светитељу Владика је у литургијској бесједи казао да је оно у шта се Бог уселио неуништиво. „Мошти преподобног оца нашега Петра Коришког се чувају као велика светиња у Кориши. Али, Господ је нас удостојио овдје да дио његових моштију доспије у манастир Острог. То су дјелови његове десне руке“.

„Помолимо се Преподобноме да утврди вјеру у браћи нашој широм васељене, а посебно да утврди вјеру и живот по вјери наше браће на Косову и Метохији, који су, попут и њега кроз вјекове, данас поново на распећу“, закључио је митрополит Амфилохије.

МИТРОПОЛИТ АМФИЛОХИЈЕ СЛУЖИО У ГОРЊЕМ ОСТРОГУ

Митрополит Амфилохије служио је 21. јуна са свештенством Свету службу Божију у Горњем манастиру Острогу.

У литургијској бесједи митрополит Амфилохије је рекао да је Острошка гора ништа мање света и богоозарена од Горе Јелеонске одакле се Господ вазнио на небеса. „Ништа мање је Света од оне Синајске горе, на којој је боговидац и тајновидац Мојсије у облаку и грмљавини небеској видио предугазање доласка Христа Господа у овај свијет“.

Владика је рекао да се у Острошкој светињи Господ дијели и раздјељује свима онима који му прилазе и који се дотичу Њега. „Као што се Њега дотакла Марија Магдалина када Га је прва видјела васкрслога. И као што Га се дотакао апостол Тома, рекавши 'Господ мој и Бог мој' дотакавши се Његових рана“.

„Дакле, исто што се догодило у Светој земљи са Господом, од Његовог рођења до Његовог вазнесења, то се поново догађа сваки пут када ми призивамо Духа Светог и служимо, попут првих апостола, службу Божију сабрани на било ком мјесту на земаљском шару“, закључио је митрополит Амфилохије.

СЛАВА ЦРКВЕ НА РУМИЈИ

Светом литургијом и благосиљањем славског колача црква Свете Тројице на Румији 23. јуна је прославила празник Силаска Светог Духа на Апостоле, своју храмовску славу.

По ријечима старјешине цркве јереја Јована Пламенца ове године је преко 400 стотине вјерника присуствовало литургијском сабрању на врху Румије.

У изјави за Радио Светигору он је рекао да је на то утицало више фактора. „Свакако је утицало лијепо вријеме, али и оно што се догађа у медијима у вези са црквом на Румији. Тако се десило да дође доста људи који не живе у

Бару. Било их је и из Београда који су дошли само да би присуствовали данашњем сабрању“.

Отац Јован каже да га је највише обрадовао велики број вјерника који су приступили Светом причешћу. „То није тако уобичајено, јер се на Румију тешко попети, а причешће, као што знамо, подразумева неки период неузимања хране и воде. Ове године је великом броју људи успјело да себи приушти радост сједињења са Господом Исусом Христом кроз Свето причешће“.

Светковина је почела вечерњом службом у цркви Светог Николе, а настављена је сат касније празничним бденијем у манастиру Светог Сергија Радоњешког.

Потом је литија са Крстом Светог Јована Владимира кренула од цркве Светог Николе цркви на врху Румије. Крст је носио Горан Андравић из породице која вјековима, с кољена на кољено, чува ову велику светињу.

Послије више деценија Крст је ове године био видљив вјерницима, јер је у том ранијем периоду, из безбједносних разлога, на врх Румије изношен у торби. По ријечима оца Јована, у том периоду је више Андравића ишло на врх планине, тако да се није знало код кога од њих се Крст налази.

Вјерници су, носећи литијске барјаке, по древном обичају ишли за крстом, пјевајући молитвену пјесму: „Крст се носи, Бог се моли – Госпде помилуј“.

Заједно са оцем Јованом Пламенцем, Литургију у цркви Свете Тројице су још служили двојица руских свештеника – протојереј Сергеј Герасимов и јеромонах Алексеј из Украјине.

Након Литургије и повратка са врха Румије, обављено је освећење воде на потоку Питин, а потом је служен мали помен Андравићима сахрањеним око цркве Светог Николе са литијским опходом око цркве.

СВЕШТЕНИК ВЛАДИМИР КОЦВАР, ПРОФЕСОР БОГОСЛОВСКОГ ФАКУЛТЕТА У ПРЕШОВУ ПОСЈЕТИО БОГОСЛОВИЈУ И ЦЕТИЊСКИ МАНАСТИР

У четвртак 4. јула 2013, Богословију Светог Петра Цетињског и Цетињски манастир посјетио је свештеник Владимир Коцвар, професор Богословског факултета на Прешовском Универзитету у Словачкој.

Уваженог госта и његову породицу су на Цетињу дочекали професор и секретар Богословије г. Благоје Рајковић и уредник Катихетског програма Радија Светигоре Александар Вујовић. Након обиласка светиња Цетињског манастира, и поклоњења моштима Светог Петра Цетињског и Часној десници Светог Јована Крститеља, гости су обишли и Управну зграду Богословије, за чију библиотеку је о. Владимир поконио већи број књига, издања Богословског факултета у Прешову. Свештеник Владимир је унук блаженопочившег Архиепископа прашког и Митрополита Чешких земаља и Словачке Николаја, који је био главар ове цркве до 2006. године.

МИТРОПОЛИТ АМФИЛОХИЈЕ СЛУЖИО У ЈОВАНДОЛУ

Митрополит Амфилохије служио је 7. јула, на празник Рођења Светог Јована Крститеља, Свету службу Божију у острошком скиту Јован До код Никшића.

У литургијској бесједи митрополит Амфилохије је казао да је Свети Јован предвиђен од пророка прије његовог рођења. „нарочито од пророка Исаије и пророка Малахије, једног од последњих старозавјетних пророка. Предвиђен је да ће он бити глас вапијућег у пустињи, да ће бити Претеча, да ће припремити путеве Господње и долазак Христов у овај свијет”.

У току Литургије Владика је у чин јерођакона рупоколожи монаха Атанасија, сабрата манастира Острог.

МОЛБА

Парохија Трећа херцеговска моли све људе добре воље да у складу са својим могућностима притекну у помоћ тридесетшестогодишњем Божидару Батрићеву из Херцег Новог који је тешко болестан и неопходна му је трансплатација бубрега у клиници у Москви. Цена операције је 65.000 евра.

Будући да ни Божидар ни његова супруга нису у сталном радном односу и не могу сами да обезбеде потребна средства, а уз то су и родитељи двоје малолетне деце, ми апелујемо на савест свих добрих људи да се одазону и уплате средства на жиро рачун:

08-101-0000647.4

код Подгоричке банке, како би наш Божидар са породицом успешно пребродио невољу у којој се нашао.

Бог да Вас благослови и узврати сваким добром!

Парох парохије 3. херцеговске
Протојереј Владан Пантелић
Протојереј Владан Пантелић

ПРОГНАН КАМЕН

Прогнан камен са Голешке греде
покуца ми на врата и сједе

Отворих му и помазих чело
Од надања пун бора и свело

Видим да је и он од лутања
Гладан многа дочеко свитања

На челу му пише моје име
Уклеса у муња једне зиме

Тихо сједох крај свога камена
На праг дома прогнаног племена

Гледасмо се тужни и прогнани
Са Голеша у Ком загледани

А кренули пут Ловћена оба
Сан ми дође камен за мог гроба

Љубисав Бјелић Морачанин је рођен 16. фебруара 1972. у Колашину. Школовао се у Морачи, Подјорици и у Крушевцу. Објавио је пет збирки њјесама: Војвода Шујо Караџић, Херој одбране, Морачке ситруне, Плач јусала и Прекинутиа младоси.

ЛАЗАРЕВА КЛЕТВА

Не хтједе нас небо загрлити
На оном на убавом пољу
Преживјесмо закрили нас клетва
Добјежасмо са главом на кољу

Настањени у беспутне стране
Крило клетве просу на нас перје
На гробове прависмо огњишта
А од кости зидасмо иверје

Шест вјекова немамо шљемена
И толико не роди нам жетва
Просуло се перје по колијевци
Црна Гора Лазарева клетва

ОЖИВЈЕЋЕ ЖИВИ

Дошо вакат трулежа и смрти
Мртви живе а живи су мртви

Живи мртвих постадоше жртве
А за живот живи моли мртве

Још се мртви са животом хвали
Докле живим задушнице пали

Иако се живи мртвим диви
Доћ ће земан да оживе живи

ЗА САБОРНИ ХРАМ ХРИСТОВОГ ВАСКРЕСЊА

СВИ ПО СЕРО

-Уплатницом код ЦБЦГ на рачун 550-3610-20
 Са назнаком за САБОРНИ ХРАМ;
 -Код парохијског свештеника или управе манастира у свом мјесту;
 -Лично на благајни Храма Христовог Васкрсења, сваким даном од 9 до 15 часова;
 -Код овлашћеног прикупљача прилога који ће обилазити домове по градовима.

Жиро рачуни Народних кухиња
 у Подгорици: 550 – 12288 – 79
 на Цетињу: 550 – 13699 – 17

СВЕТИГОРА

Цетиње:
 +382 (0)41 234-222
 Београд:
 +381 (0)11 369-07-57
 369-07-05

Цјелокупна саница Немањки манастири

- ✿ Манастир Дсчани ✿
- ✿ Манастир Грачаница ✿
- ✿ Манастир Бањска ✿
- ✿ Манастир Морача ✿
- ✿ Манастир Арханђели ✿
- ✿ Манастир Зопањани ✿
- ✿ Манастир Студанци ✿
- ✿ Манастир Жича ✿
- ✿ Манастир Хиџаџар ✿
- ✿ Манастир Миашева ✿

на свим киосцима у Црној Гори

ISSN 0354-3366

